

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การปฏิรูปกฎหมายเพื่อเสริมสร้างพลังสังคมด้าน
สิทธิมนุษยชน (Check Lists ด้านกฎหมาย
ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า)

โดย

ดร.กฤษฎา บุญชัย

งานวิจัยนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย

ภายใต้คณะกรรมการเฉพาะเรื่องที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	i
บทที่ ๑ บทนำ	๑
บทที่ ๒ แนวคิดและการเคลื่อนไหวปฏิรูปนโยบาย กฎหมายป่าไม้ในระดับสากล	๔
บทที่ ๓ อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ	๒๔
บทที่ ๔ อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ	๕๑
บทที่ ๕ อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่า ที่ใกล้จะสูญพันธุ์	๖๒
บทที่ ๖ อนุสัญญาว่าด้วยอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ	๗๒
บทที่ ๗ แนวทางลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการทำลายป่าและความเสื่อมโทรม ของป่าในประเทศในประเทศกำลังพัฒนา ภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ค.ศ. ๑๙๙๒	๘๖
บทที่ ๘ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒	๙๘
บทที่ ๙ โครงการชีวมณฑล/โครงการมนุษย์และชีวมณฑล	๑๔๕
บทที่ ๑๐ กรอบการตรวจการจัดทำข้อตกลงเป็นหุ้นส่วนด้วยความสมัครใจ ในการบังคับใช้กฎหมายป่าไม้ ธรรมชาติและการค้า	๑๖๖
บทที่ ๑๑ สรุประเบียบตรวจสอบ (Check lists) ของอนุสัญญาต่างๆ เกี่ยวกับด้านป่าไม้และสัตว์ป่า	๑๙๑
บรรณานุกรม	๑๙๓

บทสรุปผู้บริหาร

นโยบายและกฎหมายป่าไม้ทั่วโลกและของไทย มีความเชื่อมโยงกับอนุสัญญาฯ หรือข้อตกลงระหว่างประเทศหลายฉบับ เมื่ออนุสัญญาฯ เหล่านี้จะไม่ได้มีข้อบังคับหรือผูกมัดทางกฎหมาย แต่ก็เป็นกรอบที่ประเทศภาคีที่ได้ลงนามควรปฏิบัติตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์สิ่งแวดล้อมโลกที่สำคัญยิ่งยวดได้แก่ ภาวะการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ความหลากหลายทางชีวภาพ ความมั่นคงทางอาหาร ที่มีความเกี่ยวข้องกับการดำรงอยู่และศักยภาพของป่าไม้โดยตรง

เพื่อให้เห็นว่ากฎหมายไทยมีความสอดคล้องกับอนุสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้เพียงใด ผู้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักการและสาระสำคัญของอนุสัญญาข้อตกลง และพิธีสารระหว่างประเทศด้านป่าและสัตว์ป่าที่ประเทศไทยลงนามหรืออยู่ระหว่างการพิจารณาลงนาม ได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ โครงการชีววนพาล เป็นต้น

ผู้วิจัยได้ศึกษาเปรียบเทียบความสอดคล้องของอนุสัญญาต่างๆ กับกฎหมายด้านป่าและสัตว์ป่าของไทย เพื่อจัดทำประเด็นตรวจสอบ (Check lists) ของอนุสัญญาต่างๆ เกี่ยวกับด้านป่าและสัตว์ป่าอย่างน้อย ๗ ฉบับ เพื่อประเมินและเสนอแนะว่า บทบัญญัติของกฎหมายได้แก่ พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๔๔ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ มีความสอดคล้องกับอนุสัญญาต่างๆ หรือไม่

ผู้วิจัยใช้กรอบสังเคราะห์ ๗ ประการคือ ๑. หลักการของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ๒. ขอบเขตการจัดการ ๓. แนวทางการจัดการทรัพยากร ๔. การศึกษาและสร้างการเรียนรู้ ๕. บทบาทหน้าที่ของรัฐ ๖. สิทธิของชุมชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน และพันธกรณีความร่วมมือระหว่างประเทศ

ผลการศึกษากับแนวนโยบายป่าไม้สากลพบว่า ประเด็นป่าไม้เป็นประเด็นสำคัญในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมาช้านาน นับตั้งแต่การเกิดขึ้นของสภาป่าไม้โลก (WFC) ในปี ๑๙๒๖

ซึ่งเป็นช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ สภาป่าไม้โลกเกิดขึ้นจากกลุ่มประเทศซีกโลกเหนือที่ต้องการสร้างนโยบายการทำไม้เชิงพาณิชย์ ผลกระทบเชิงนโยบายปรากฏในแนวนโยบายป่าไม้แต่ละประเทศ กระแสอนุรักษ์ป่ากระแสการธรรมชาติได้เริ่มเป็นประเด็นระดับโลก จากการเกิดขึ้นของ IUCN ในปี ๑๙๔๔ (พ.ศ. ๒๔๘๗) ในช่วงเวลาต่อมาก็เริ่มเกิดแนวนโยบายด้านการอนุรักษ์ป่าในประเทศต่างๆ จนเมื่อเข้าสู่ทศวรรษ ๑๙๗๐ ประเด็นป่าไม้เพื่อสังคมก็เริ่มปรากฏขึ้น ในเวทีประชุมสภาป่าไม้โลก ปี ๑๙๗๔ (พ.ศ. ๒๕๑๗) โดยมองมิติป่าไม้กับการแก้ปัญหาความยากจนหรือการพัฒนาชนบทในประเทศกำลังพัฒนา และพัฒนาขึ้นมาเรื่อยๆ จนเกิดเป็นแนวคิดและการเคลื่อนไหวป่าชุมชนจากขบวนการท้องถิ่นในประเทศกำลังพัฒนา การประชุมระดับโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาในปี ๑๙๙๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ที่กำหนดหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน วาระ ๒๑ และหลักการป่าไม้ที่เชื่อมโยงมิตินิเวศ เศรษฐกิจ สังคม โดยให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ป่าไม้ที่หลากหลาย ป่าไม้กับการแก้ปัญหาความยากจน และความมั่นคงในการดำรงชีพของชุมชนท้องถิ่น การจัดการป่าที่ยั่งยืน และการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกระดับ

พัฒนาทางนโยบายป่าไม้ระดับโลกมาสู่บทสรุปเรื่องป่าไม้ในมิติที่หลากหลาย และการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนในการจัดการป่า ดังที่สหภาพยุโรปร่วมกับธนาคารโลกพัฒนาแนวทางการบังคับใช้กฎหมายป่าไม้ ธรรมชาติ (FLEG) ในปี ๒๐๐๓ ที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียทุกระดับ และ องค์การ UNFF ที่ถูกตั้งขึ้นเพื่อสานต่อหลักการป่าไม้ จากวาระที่ ๒๑ ได้จัดทำแนวทางเครื่องมือที่ไม่ใช่ข้อผูกมัดทางกฎหมายสำหรับป่าทุกประเภท และวัตถุประสงค์ป่าของโลก ในปี ๒๐๐๗ (พ.ศ. ๒๕๕๐) หรือการประชุมสภาป่าไม้โลกในปี ๒๐๐๙ ก็กำหนดวาระเรื่องคนกับป่าอย่างชัดเจน ตามมาด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ป่าและการป่าไม้ของ FAO ในปี ๒๐๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๓) ให้ความสำคัญของป่าโยงกับสถานการณ์ใหม่ เช่น สภาวะโลกร้อน ความมั่นคงอาหาร ป่าเพื่อการดำรงชีพของชุมชนอย่างมั่นคง และล่าสุดคือ การจัดการประชุมสภาป่าไม้โลกที่จะเกิดขึ้นในปี ๒๐๑๕ ก็กำหนดวาระเพื่อป่ากับคน การลงทุนเพื่ออนาคต แต่สำหรับประเทศไทยแล้ว กลับเป็นยุคที่รัฐทวงคืนผืนป่า โดยเพิ่มอำนาจรัฐในการควบคุมพื้นที่ป่า โดยเพิกเฉยต่อหลักการธรรมชาติ และสิทธิชุมชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่า

นอกเหนือจากหลักการป่าไม้สากลแล้ว มีอนุสัญญาต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับป่าไม้ด้วย เมื่อประมวลอนุสัญญาฯ และข้อตกลงทุกฉบับพบว่า อนุสัญญาฯ ทุกฉบับมีของป่าและทรัพยากรธรรมชาติคือคุณค่าความสำคัญของมนุษยชาติ แม้จะเคารพหลักสิทธิอธิปไตยของรัฐ แต่ก็

เรียกร้องให้รัฐมีความรับผิดชอบในการจัดการป่า เชื่อมโยงกับหลักการพัฒนายั่งยืน ใช้หลักการจัดการเชิงบูรณาการทั้งนิเวศ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตระหนักยอมรับสิทธิและบทบาทของชุมชนท้องถิ่น เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน สร้างระบบการจัดการร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้อง สร้างแรงจูงใจและสนับสนุนชุมชนและประชาชนให้มีศักยภาพการจัดการป่าที่ยั่งยืน และมีหลักการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากป่าอย่างเป็นธรรมให้กับชุมชนและสังคม

แต่เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายป่าไม้ทุกฉบับพบว่า เน้นโครงสร้างรวมศูนย์อำนาจรัฐ มีหลักการเจตนารมณ์แบบเป็นส่วนๆ เฉพาะด้าน ไม่มีหลักการเชิงบูรณาการทั้งในเชิงเป้าหมาย สหวิทยาการ และบูรณาการภาคส่วนต่างๆ มาร่วมจัดการตามที่อนุสัญญาฯ กำหนดไว้ กฎหมายป่าไม้ไทยไม่ได้ตระหนักและยอมรับถึงคุณค่า บทบาท สิทธิของชุมชนต่อความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่กฎหมายป่าไม้ โดยเฉพาะพรบ.อุทยานฯ และพรบ.สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าฯ กำหนดอำนาจรวมศูนย์ไว้ที่หน่วยงานรัฐทั้งหมด จึงขาดเรื่องการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และฐานทรัพยากร กฎหมายป่าไม้ขาดแนวทางสร้างแรงจูงใจ โดยไม่มีการกำหนดเรื่องประโยชน์ที่รัฐจะสนับสนุนให้กับชุมชนประชาชนที่จะได้จากการจัดการป่าที่ยั่งยืน พรบ.สงวนป่า ก็กำหนดเพียงแรงจูงใจแก่ภาคธุรกิจเอกชนในการทำสวนป่าพาณิชย์เท่านั้น กฎหมายป่าไม้ทั้งหมดไม่ได้กำหนดเรื่องการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากป่าให้แก่ชุมชน ประชาชนท้องถิ่นที่พึ่งพา ดูแลป่า

ดังนั้นหากจะอนุวัติตามอนุสัญญาฯ เหล่านี้เพื่อบรรลุเป้าหมายหลักการจัดการป่าที่ยั่งยืน กฎหมายป่าไม้ไทยควรต้องยกร่างรวมขึ้นใหม่ ดังนี้

๑. สร้างหลักการและแนวทางจัดการป่าที่ยั่งยืนเชิงบูรณาการทั้งมิตินิเวศ เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม
๒. รับรองสิทธิชุมชนในการจัดการป่าทุกประเภทที่มีชุมชนพึ่งพาใช้ประโยชน์
๓. สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในป่าทุกประเภท
๔. สร้างแรงจูงใจให้ชุมชน ประชาชนในการจัดการป่าที่ยั่งยืน
๕. สร้างระบบการแบ่งปันผลประโยชน์จากป่าให้กับชุมชนท้องถิ่นอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

บทที่ ๑

บทนำ

บทนำ

ประเทศไทยได้ลงนามเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา ข้อตกลง และพิธีสารระหว่างประเทศที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับทรัพยากรป่าและสัตว์ป่าอย่างน้อย ๘ ประการ เช่น อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ และโครงการริเริ่มฉงชาน ทั้งนี้ประเทศไทยในฐานะภาคีสมาชิกต้องอนุวัติการให้เป็นไปตามอนุสัญญาหรือข้อตกลงที่ได้เข้าร่วม ทั้งการตรากฎหมายภายในประเทศ หรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมายภายในประเทศให้สอดคล้องและรองรับกับพันธกรณี อนุสัญญาดังกล่าวข้างต้น

ดังนั้นเพื่อให้การปฏิรูปกฎหมายด้านทรัพยากรป่าและสัตว์ป่ามีความทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน จึงจำเป็นต้องวิเคราะห์และศึกษาเปรียบเทียบความสอดคล้องระหว่างอนุสัญญา ข้อตกลง และพิธีสารระหว่างประเทศทั้ง ๘ ฉบับกับกฎหมายด้านทรัพยากรป่าและสัตว์ป่าของประเทศไทยซึ่งบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายต่อไป

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาหลักการและสาระสำคัญของอนุสัญญา ข้อตกลง และพิธีสารระหว่างประเทศด้านป่าและสัตว์ป่าที่ประเทศไทยลงนามหรืออยู่ระหว่างการพิจารณาลงนาม
๒. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความสอดคล้องของอนุสัญญาต่างๆ กับกฎหมายด้านป่าและสัตว์ป่าของไทย
๓. เพื่อจัดทำประเด็นตรวจสอบ (Check lists) ของอนุสัญญาต่างๆ เกี่ยวกับด้านป่าและสัตว์ป่าอย่างน้อย ๘ ฉบับ เพื่อประเมินและเสนอแนะว่า บทบัญญัติของกฎหมายได้แก่ พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ พระราชบัญญัติสงวนและ

คุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.๒๕๓๕ มีความสอดคล้องกับอนุสัญญาต่างๆ หรือไม่

แนวทางดำเนินการและขอบเขตงาน

๑. ศึกษาความเป็นมา หลักการและสาระสำคัญของอนุสัญญา ข้อตกลง และพิธีสารระหว่างประเทศดังต่อไปนี้
 - อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ
 - อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ
 - อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์
 - อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ
 - อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
 - อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒
 - โครงการริเริ่มฉลาม
 - อื่นๆ เช่น ข้อตกลง FLEGT-VPA
๒. วิเคราะห์หลักการ สาระสำคัญ และข้อกำหนดของอนุสัญญา ข้อตกลง หรือพิธีสารระหว่างประเทศและจัดทำคู่มือแนวทางการตรวจสอบความสอดคล้องของกฎหมาย
๓. ศึกษาเปรียบเทียบและเสนอแนะต่อความสอดคล้องของอนุสัญญาเหล่านี้กับกฎหมายด้านป่าและสัตว์ป่าของประเทศไทย โดยใช้บทตรวจสอบความสอดคล้องของกฎหมาย (ตามข้อ ๒)
๔. บูรณาการการศึกษาทั้งด้านกระบวนการวิจัย ข้อมูลผลการศึกษากับโครงการวิจัยปรับปรุงและพัฒนากฎหมายทรัพยากรป่าและสัตว์ป่า
๕. ผู้ศึกษาอาจใช้การสนทนากลุ่มย่อยกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับอนุสัญญาต่างๆ เพื่อประกอบการจัดทำบทตรวจสอบ และมีข้อเสนอแนะต่อการปฏิรูปกฎหมายป่าและสัตว์ป่าให้สอดคล้องกับอนุสัญญาเหล่านี้

ระยะเวลาดำเนินการ

ภายใน ๒๕๐ วัน ตั้งแต่วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๗-๒๐ เมษายน ๒๕๖๘

๒. แนวคิดในการดำเนินงาน วิธีการ และแผนการดำเนินงาน

ผู้วิจัยใช้หลักการเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ที่ได้รับประกาศเป็นวาระศตวรรษที่ ๒๑ (Agenda ๒๑) ในการประชุมสุดยอดสิ่งแวดล้อมโลก ปี ๒๕๓๕ เป็นฐานคิดเบื้องต้นในการประมวลอนุสัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวกับด้านป่า เพราะอนุสัญญาเหล่านี้ล้วนยึดโยงกับหลักการดังกล่าว การประชุมสิ่งแวดล้อมโลกได้นิยามการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ว่า

“รูปแบบของการพัฒนาที่สนองความต้องการของคนในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คนรุ่นต่อไปในอนาคต ต้องประนีประนอมยอมลดทอนความสามารถในการที่จะตอบสนองความต้องการของตนเอง”

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาที่ยั่งยืนมุ่งไปที่การปรับปรุงคุณภาพชีวิตมนุษย์ภายใต้ศักยภาพของระบบนิเวศของโลก โดยเป็นความยั่งยืนทั้งในปัจจุบันและอนาคตสำหรับลูกหลาน การพัฒนาที่ยั่งยืนจะบรรลุได้ด้วยองค์ประกอบด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเชื่อมโยงกันและต้องบรรลุไปพร้อมกันโดยไม่ลดทอนองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง องค์ประกอบการพัฒนาที่ยั่งยืนได้แก่

ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ ต้องดำเนินการทั้งการเพิ่มผลิตสินค้าและบริการ ตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานของประชาชน และลดปัญหาความยากจน พร้อมกับทำให้เกิดการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม ความยั่งยืน

ความยั่งยืนทางสังคม ต้องมีหลักความยุติธรรมและความเท่าเทียมกัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาในระยะยาว รับรองสิทธิมนุษยชนในการเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสของคนในสังคมอย่างเท่าเทียมในทุกด้าน เช่น วัฒนธรรม ความเท่าเทียมระหว่างเพศ และการมีส่วนร่วม และโอกาสในการพัฒนาตนเอง

ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึงการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน การรักษาไว้ซึ่งทุนธรรมชาติอันเป็นสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติที่ควรจะต้องดำรงอยู่ที่ทำให้ส่วนประกอบทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่ความมีเสถียรภาพของระบบนิเวศของโลกจะไม่ถูกกระทบกระเทือน

จากหลักการพัฒนายั่งยืนซึ่งเกี่ยวข้องกับด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม ทำให้กรอบการพิจารณาเกี่ยวกับอนุสัญญา และกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการป่าต้องครอบคลุมทั้งสามด้านไปพร้อมกัน โดยในด้านสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจมีอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องหลายฉบับดังที่กล่าวไว้ในบทที่ ๑ ส่วนในด้านสังคมนั้น ประเด็นเรื่องสิทธิชุมชนต่อฐานทรัพยากรธรรมชาติมีความสำคัญยิ่งดังที่ปรากฏไว้ในรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับ ดังนั้นจึงควรที่จะนำเอาข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวคือ ปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของปวงชนท้องถิ่นดั้งเดิม พ.ศ.๒๕๕๐ มาเป็นกรอบประเด็นการปฏิรูปกฎหมายป่าไม้ของไทยด้วย

เมื่อประมวลหลักการพัฒนายั่งยืน ข้อกำหนดในอนุสัญญาฉบับต่างๆ โดยนำมาประกอบกับรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๕๐ (ถึงแม้จะยกเลิกไปแล้ว แต่ก็มีหลักการสำคัญในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่น่าจะได้รับการบัญญัติไว้ในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่) อันได้แก่ หลักสิทธิชุมชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ในมาตรา ๖๖ และ ๖๘ แนวนโยบายของรัฐด้านที่ดิน และทรัพยากรธรรมชาติในมาตรา ๘๕ และหลักการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ในมาตรา ๒๙๐

ผลการประมวลออกมาเป็นกรอบการสังเคราะห์ ๘ ประการที่เชื่อมโยงระหว่างอนุสัญญาต่างๆ กับกฎหมายที่เกี่ยวกับทรัพยากรป่าและสัตว์ป่าดังนี้

๑. หลักการของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

- คุณค่า ความสำคัญของทรัพยากรทั้งในเชิงนิเวศ เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม
- เป้าหมายหรือเจตนารมณ์ต่อการจัดการทรัพยากรที่สอดคล้องกับการพัฒนายั่งยืน
- หลักสำคัญ เช่น การพัฒนายั่งยืน ความเสมอภาค และความรับผิดชอบร่วมกันในระดับที่แตกต่างกัน การป้องกันไว้ก่อน การช่วยเหลือกลุ่มที่ด้อยโอกาส เป็นต้น

๒. ขอบเขตการจัดการ

- แนวทางการอนุรักษ์ในถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ
- แนวทางการอนุรักษ์นอกถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ
- การประเมินผลกระทบและการลดผลกระทบเสียหายน

๓. แนวทางการจัดการทรัพยากร

- หลักการใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
- มาตรการสร้างแรงจูงใจ
- มาตรการติดตาม ตรวจสอบ

๔. การศึกษาและสร้างการเรียนรู้

- การศึกษาวิจัย
- การสร้างการเรียนรู้กับสังคม

๕. บทบาทหน้าที่ของรัฐ

- สิทธิและหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรหรือผลกระทบจากการใช้ทรัพยากร

๖. สิทธิของชุมชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน

- สิทธิชุมชนในการเข้าถึงและจัดการทรัพยากร
- สิทธิประชาชนในการมีสิ่งแวดล้อมที่ดี
- การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากร และร่วมตัดสินใจ
- การแบ่งปันผลประโยชน์และความรับผิดชอบที่เกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากร
- กลไกการสนับสนุนชุมชนและสังคมในการจัดการทรัพยากร

๗. พันธกรณีความร่วมมือระหว่างประเทศ

- อำนาจ สิทธิและหน้าที่ของรัฐไทย และรัฐอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรข้ามพรมแดน
- การสร้างความร่วมมือระหว่างภาคีต่างๆ ทั้งภายในรัฐและระหว่างประเทศ
- การถ่ายทอดเทคโนโลยีจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากร
- การจัดการข้อพิพาท

วิธีการศึกษา

ผู้วิจัยจะจัดทำเป็นประเด็นเปรียบเทียบจากอนุสัญญาฯ ดังกล่าวนี้นำจัดทำเป็นคู่มือแนวทางการตรวจสอบความสอดคล้องกับกฎหมายป่าและสัตว์ป่าของไทย ได้แก่ พรบ.ป่าไม้ ๒๕๔๔ พรบ.อุทยานแห่งชาติ ๒๕๐๔ พรบ.ป่าสงวนแห่งชาติ ๒๕๐๗ พรบ.สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า ๒๕๓๕ และพรบ.สวนป่า ๒๕๓๕ เมื่อศึกษาเปรียบเทียบเสร็จก็จะประมวลเป็นบทวิเคราะห์ถึงประเด็นที่กฎหมายไทยยังแตกต่าง ขัดแย้ง หรือขาดหายไป และจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิรูปกฎหมายป่าและสัตว์ป่าของไทยทั้งหมด

ขั้นตอนวิธีดำเนินงาน

๑. ศึกษาเอกสารจากอนุสัญญาฯ ทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง และจัดทำเป็นคู่มือตรวจสอบประเด็นเนื้อหา Check lists

๒. ศึกษาเอกสารจากกฎหมายป่าและสัตว์ป่าของไทยทั้งหมด โดยใช้คู่มือตรวจสอบที่ประมวลได้จากอนุสัญญาฯ เป็นเกณฑ์
๓. จัดประชุมกลุ่มย่อยกับนักวิชาการ หน่วยงานราชการ นักพัฒนาเอกชน และผู้นำชุมชน เกี่ยวกับเนื้อหาที่ประมวลได้จากอนุสัญญาฯ และผลการเปรียบเทียบกับกฎหมายของไทย
๔. จัดทำร่างรายงานสมบูรณ์นำเสนอต่อ คปก.
๕. แก้ไขร่างรายงานตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการตรวจรับงาน และส่งรายงานสมบูรณ์

แผนการดำเนินงาน

แผนกิจกรรม	๒๕๕๗			๒๕๕๘					
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.
ศึกษาอนุสัญญาฯ	→								
จัดทำคู่มือ Check lists			→						
ศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายไทย		→		→					
จัดประชุมกับผู้เกี่ยวข้อง					→				
ประมวลเอกสารงานวิจัยสมบูรณ์						→			
ปรับปรุงรายงานตามข้อเสนอแนะของ กรรมการตรวจรับงาน							→		

๓. กรอบเนื้อหาเค้าโครงการศึกษา

ผู้วิจัยได้วางเค้าโครง (Outline) ของการศึกษาไว้ดังนี้

บทที่ ๑ บทนำ กล่าวถึงที่มา ความสำคัญ วัตถุประสงค์ กรอบการศึกษา ระยะเวลา ดำเนินการ

บทที่ ๒ พัฒนาการแนวคิด และการเคลื่อนไหวในระดับสากลในเรื่องนำเสนอ ผลักดัน บังคับใช้อนุสัญญา ข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการจัดการป่า ทรัพยากรธรรมชาติ และการ

พัฒนาที่ยั่งยืนในระดับสากล เพื่อให้เห็นถึงประเด็นสำคัญที่ทั่วโลกสนใจเกี่ยวกับเรื่องป่าไม้ และ
ข้อถกเถียงสำคัญในประเด็นความขัดแย้งที่เกี่ยวกับป่าและประเด็นที่เกี่ยวข้อง

บทที่ ๓ ประมวลที่มา แนวคิด ประเด็นสำคัญที่ปรากฏในอนุสัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวกับป่า
โดยใช้กรอบการสังเคราะห์ ๘ ประการเป็นฐาน โดยวิเคราะห์ถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับ
สภาพปัญหาป่าไม้ของไทย และดำเนินการตรวจสอบกับกฎหมายป่าไม้ของไทยทั้ง ๕ ฉบับ
ว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ มีประเด็นใดบ้างที่ยังไม่ปรากฏในกฎหมายไทย

บทที่ ๔ สังเคราะห์ออกมาเป็นข้อเสนอสำคัญต่อการอนุวัติกฎหมายป่าไม้ของไทยตาม
อนุสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ

บทที่ ๑๐

**กรอบการเจรจาจัดทำข้อตกลงเป็นหุ้นส่วนด้วยความสมัครใจ
(Voluntary Partnership Agreement VPA) ในการบังคับใช้กฎหมายป่าไม้ ธรรมชาติบาล
และการค้า (FLEGT) FLEGT-VPA**

๑. ที่มา แนวคิดและความสำคัญของข้อตกลง

ปัญหาการลดลงพื้นที่ป่า โดยเฉพาะกระบวนการค้าไม้เถื่อนมีสาเหตุจากการคอร์รัปชัน การขาดธรรมาภิบาลของระบบบริหารจัดการของรัฐ เกิดความเสี่ยงต่อประชาชนที่พึ่งพาป่าในการดำรงชีพ และยังเป็นการบิดเบือนกลไกตลาดสินค้าไม้ด้วย จึงเป็นอุปสรรคในการลงทุนเพื่อการบริหารจัดการป่าที่ยั่งยืนและการพัฒนาเศรษฐกิจ ธนาคารโลกประเมินว่ามูลค่าตลาดที่สูญเสียจากการทำไม้เถื่อนในแต่ละปีสูงถึง ๑๐ พันล้านเหรียญสหรัฐ สูงกว่างบประมาณของหน่วยงานช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา (ODA) ในการจัดการป่าให้ยั่งยืนถึง ๔ เท่า การทำไม้ผิดกฎหมายทำให้พื้นที่ป่าลดลงส่งผลต่อสภาพภูมิอากาศโลก

สาเหตุปัญหาดังกล่าวมีความซับซ้อน หลายกรณีมาจากนอกภาคส่วนป่าไม้ การมีธรรมาภิบาลอ่อนแอ การไม่มีหรือไม่ชัดเจนทางนโยบาย กฎหมายในการควบคุมการใช้ประโยชน์จากป่า เป็นปัญหาท้าทาย ทั้งหมดล้วนมาจากความอ่อนแอเชิงโครงสร้างและความไม่สามารถติดตามตรวจสอบบังคับใช้กฎหมาย

ธนาคารโลกและสหภาพยุโรปและภาคีอื่นๆ ได้แลกเปลี่ยนจนเกิดเป็นกระบวนการ FLEG ขึ้น เพื่อส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายและธรรมาภิบาล โดยธนาคารโลกได้พัฒนาแผนงานป่าไม้ (PROFOR) เพื่อสนับสนุนธรรมาภิบาลป่าไม้ด้วยเทคนิคในการปรับปรุงระบบติดตามตรวจสอบกิจกรรมป่าไม้และสร้างอันตามติและเจตจำนงทางการเมืองในการปฏิรูปป่าไม้

ในปี ๒๐๐๓ สหภาพยุโรป ได้พัฒนากรอบ FLEG ให้มีความชัดเจนในเรื่องการสร้างธรรมาภิบาลจากการค้าไม้ โดยเดิมคำว่าการค้า กลายเป็น “การบังคับใช้กฎหมายป่าไม้ ธรรมชาติบาล และการค้า (Forest Law Enforcement, Governance and Trade หรือ FLEGT) จากนั้นได้มีการพัฒนาการริเริ่มต่างๆ ขึ้นมา ทั้งจากการแสดงความมุ่งมั่นในระดับชาติและระดับสากลขนานกันไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการตั้งกระบวนการ FLEG (การบังคับใช้กฎหมายป่าไม้และธรรมาภิบาล) ระดับภูมิภาคขึ้นมาสามกระบวนการคือ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาฟริกา(AFLEG) และยุโรปกับเอเชียเหนือ (ENA FLEG) กระบวนการเหล่านี้มีการประสานงานโดยธนาคารโลกส่งผลให้เกิด

การแสดงความมุ่งมั่นในระดับรัฐมนตรีในการหาวิธีดำเนินงานแผนปฏิบัติการเพื่อต่อสู้กับการทำไม้เถื่อนในแต่ละภูมิภาค

แผนปฏิบัติการ FLEG^{*} ของสหภาพยุโรปได้กำหนดมาตรการต่างๆ ที่มุ่งหมายต่อสู้กับปัญหาการทำไม้เถื่อน ได้แก่

๑. การให้ความช่วยเหลือประเทศที่ผลิตไม้
๒. กิจกรรมส่งเสริมการค้าไม้ที่ถูกกฎหมาย
๓. การส่งเสริมนโยบายการจัดซื้อโดยรัฐ
๔. การสนับสนุนต่อการริเริ่มในภาคเอกชน
๕. การให้ความมั่นใจทางการเงินและการลงทุน
๖. การใช้เครื่องมือทางกฎหมายที่มีอยู่หรือการรับเอากฎหมายใหม่มาสนับสนุนแผน
๗. การจัดการปัญหาไม้ที่มีการนำไปใช้สนับสนุนทางการเงินในกรณีความขัดแย้งที่มีการใช้อาวุธ

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายมีดังต่อไปนี้

- มีการปฏิรูปนโยบายที่เน้นไปที่กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เหมาะสมกับประเทศนั้นๆ และผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมดสามารถมีส่วนร่วมในการสนทนาเชิงนโยบาย (หมวดการให้ความช่วยเหลือประเทศผู้ผลิตไม้)
- การตรวจสอบกฎหมายการฟอกเงินอาจนำมาประยุกต์ใช้กับอาชญากรรมป่าไม้ได้ อย่างไรก็ตาม (หมวดการนำกฎหมายที่มีอยู่หรือกฎหมายใหม่)
- การตรวจสอบหนทางต่างๆ ที่อาจจะนำกฎหมายแห่งชาติ เช่น กฎหมายที่ครอบคลุมสินค้าที่ถูกขโมย มาประยุกต์ใช้ในการค้าไม้ (หมวดการนำกฎหมายที่มีอยู่หรือกฎหมายใหม่)
- คำนิยามของไม้ที่ผลิตอย่างถูกต้องตามกฎหมาย น่าจะรวมเอากฎหมายที่กล่าวถึงเสาหลักทั้งสามของความยั่งยืน คือ กฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ทางเศรษฐกิจ ทางด้านสิ่งแวดล้อม และทางสังคม ซึ่งน่าจะรวมถึงการอนุญาตให้และการปฏิบัติตามสิทธิที่จะทำไม้ในขอบเขตที่มีการประกาศตามกฎหมาย

^{*} องค์การระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (ไอยูซีเอ็น / IUCN), ๒๕๕๓, เอกสารสรุปย่อเรื่อง EU FLEGT (ชุดเอกสารปี ๒๕๕๐) http://cmsdata.iucn.org/downloads/flegt_bn_web.pdf

- การปฏิบัติตามข้อกำหนดที่เกี่ยวกับการจัดการป่าไม้ ซึ่งรวมถึงการปฏิบัติตามกฎหมาย สิ่งแวดล้อม กฎหมายแรงงาน และกฎหมายสวัสดิการชุมชนที่เกี่ยวข้อง
- การปฏิบัติตามข้อกำหนดที่เกี่ยวกับภาวการณ์การนำเข้าและการส่งออก ค่าภาคหลวง/ค่าสัมปทาน และค่าธรรมเนียมที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการทำไม้และการค้าไม้
- การเคารพต่อสิทธิในการครอบครองหรือการใช้ที่ดินและทรัพยากรที่อาจได้รับผลกระทบจากการทำไม้ ในกรณีที่มีสิทธิเช่นนั้นดำรงอยู่ การปฏิบัติตามข้อกำหนดของการค้าและการส่งออก
- พัฒนาระบบการประกันความถูกต้องตามกฎหมาย คือ การจัดให้มีวิธีการที่เชื่อถือได้ในการแยกแยะระหว่างผลิตภัณฑ์จากป่าที่ผลิตขึ้นอย่างถูกกฎหมายและจากการผลิตอย่างผิดกฎหมาย การออกใบอนุญาตโดยประเทศหุ้นส่วนกำหนดให้ต้องมีระบบที่ประกันว่ามีแต่ไม้ที่ผลิตขึ้นอย่างถูกกฎหมายเท่านั้นที่ได้รับใบอนุญาตสำหรับการส่งออก ระบบนี้รวมถึงการตรวจสอบกิจการป่าไม้และการควบคุมห่วงโซ่อุปทานตั้งแต่การตัดไปจนถึงการส่งออกด้วย ระบบการประกันความถูกต้องตามกฎหมายเช่นนี้รวมไปถึงองค์ประกอบ ๕ ประการ คือ

๑. การให้คำนิยามไม้ที่ผลิตอย่างถูกกฎหมาย มีมาตรฐานที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่ากฎหมายฉบับใดของประเทศหุ้นส่วนที่จะต้องปฏิบัติตาม และกำหนดให้มีเกณฑ์และตัวชี้วัดที่จะใช้ในการทดสอบการปฏิบัติตามกฎหมายเหล่านั้น
๒. การควบคุมห่วงโซ่อุปทานไม้ มีข้อกำหนดสำหรับระบบต่างๆ ที่จะติดตามผลิตภัณฑ์ไม้ในสายการผลิตตั้งแต่การตัดไปจนถึงจุดส่งออก
๓. การตรวจสอบยืนยันความเป็นจริง มีข้อกำหนดสำหรับการตรวจสอบทั้งการปฏิบัติตามคำนิยามความถูกต้องตามกฎหมายและการควบคุมห่วงโซ่อุปทานไม้
๔. การออกใบอนุญาต กำหนดรายละเอียดว่าใครเป็นคนออกใบอนุญาตและขั้นตอนการออกใบอนุญาตต้องปฏิบัติอย่างไร
๕. การติดตามผลระบบอย่างเป็นอิสระด้วยฝ่ายที่สาม เป็นวิธีการให้ความน่าเชื่อถือ โดยการประกันว่ามีการนำข้อกำหนดทั้งหมดของระบบการประกันความถูกต้องตามกฎหมายมาปฏิบัติตามที่ประกาศไว้

สำหรับประเทศไทย คณะรัฐมนตรีพิจารณาตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ มีมติเห็นชอบกรอบการเจรจา FLEGT กับสหภาพยุโรป เห็นควรให้นำเสนอรัฐสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๑๙๐ ของรัฐธรรมนูญต่อไป และให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรับความเห็นของกระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและสำนักงานตำรวจแห่งชาติไปพิจารณาดำเนินการ เพื่อเตรียมความพร้อมและช่วยอำนวยความสะดวกด้านการค้าไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ของประเทศไทยโดยมีการรับรองแหล่งที่มาของไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ อันเป็นการป้องกันการค้าไม้ที่ผิดกฎหมาย

กรอบการเจรจาการจัดทำข้อตกลงเป็นหุ้นส่วนด้วยความสมัครใจ (Voluntary Partnership Agreement: VPA) ในการบังคับใช้กฎหมายป่าไม้ ธรรมชาติ และการค้า (Forest Law Enforcement, Governance and Trade: FLEGT) ระหว่างประเทศไทยกับสหภาพยุโรป (European Union: EU) ตามมติคณะรัฐมนตรี ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๕ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ๒๕๕๕) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. การกำหนดค่านิยามและกรอบสินค้าประเภทไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ของประเทศไทย
๒. กำหนดการรับรองแหล่งที่มาของไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ที่ประเทศไทยส่งออกสู่ตลาดสหภาพยุโรป
๓. การปรับปรุงและกำหนดหลักเกณฑ์และระเบียบปฏิบัติในการรับรองแหล่งที่มาของไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ให้โปร่งใส มีประสิทธิภาพ ไม่สร้างภาระต้นทุนที่ไม่เหมาะสมและอำนวยความสะดวกทางการค้าเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยรวมทั้งการลดอุปสรรคทางการค้าของสินค้าไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ของประเทศไทยให้มากที่สุดเพื่อขยายการส่งออกสินค้าประเภทนี้ของไทยอย่างยั่งยืน
๔. ให้มีมาตรการป้องกันและเยียวยาสำหรับผู้ประกอบอุตสาหกรรมไม้ประเทศไทยที่ได้รับผลกระทบจากกฎระเบียบการทำ VPA
๕. ให้มีกลไกการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
๖. ให้มีมาตรการช่วยเหลือจากสหภาพยุโรป เช่น การสนับสนุนจากสหภาพยุโรปให้ใช้สินค้าไม้ของประเทศไทย ผ่านทางการจัดซื้อจัดจ้างที่คำนึงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Green Procurement) การเสริมสร้างขีดความสามารถของผู้ประกอบการด้านอุตสาหกรรมไม้ของประเทศไทย โดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม เป็นต้น

๗. ให้มีการเจรจาเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยในภาพรวม

สำหรับสินค้าที่ต้องดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าว ได้แก่ สินค้าไม้ และผลิตภัณฑ์ไม้ ซึ่งครอบคลุมพืชกัศัตราศุลกากรตามระบบฮาร์โมนไนซ์ (HS ๒ หลัก) คือ สินค้าภายใต้รหัส HS ๔๔ ไม้ และของทำด้วยไม้ เช่น ถ่านไม้ ไม้ขัด เครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร/ในครัวทำด้วยไม้ สินค้าภายใต้รหัส HS ๔๗ เยื่อไม้ สินค้าภายใต้รหัส HS ๔๘ กระดาษ และสินค้าภายใต้รหัส HS ๔๙ เฟอโรนเจอร์ทำด้วยไม้ ในปี ๒๕๕๔ ประเทศไทยส่งออกไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ไปสหภาพยุโรป โดยแยกตามพืชกัศัตราศุลกากรภายใต้รหัส HS ๔๔ ไม้และของทำด้วยไม้คิดเป็นมูลค่าประมาณ ๒,๒๐๐ ล้านบาท และภายใต้รหัส HS ๔๙ เฟอโรนเจอร์ทำด้วยไม้คิดเป็นมูลค่าประมาณ ๗,๕๐๐ ล้านบาท และภายใต้รหัส HS ๔๙ เฟอโรนเจอร์ทำด้วยไม้คาดว่าถ้าหากประเทศไทยไม่เร่งการเจรจา VPA กับสหภาพยุโรปอาจส่งผลกระทบต่อธุรกิจไม้และผลิตภัณฑ์ไม้

๒. การอนุวัติของกฎหมาย/พ.ร.บ. ของไทย ตามข้อตกลง

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรับความเห็นของกระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เกี่ยวกับกรณีที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแจ้งว่า อาจต้องมีการแก้ไขกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับ VPA อีกทั้งการกำหนดให้ต้องมีการรับรองว่าสินค้าไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ได้มาโดยถูกกฎหมายอาจมีผลกระทบต่อการส่งออกไม้ของประเทศซึ่งเกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมอย่างกว้างขวาง กรณีจึงเข้าลักษณะเป็นหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาตามมาตรา ๑๙๐ วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังนั้น ก่อนดำเนินการเพื่อทำ VPA จึงต้องมีการให้ข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งเสนอกรอบการเจรจาต่อรัฐสภาเพื่อขอความเห็นชอบตามมาตรา ๑๙๐ วรรคสามของรัฐธรรมนูญฯ ด้วย นอกจากนี้ ให้กรมป่าไม้ดำเนินการพัฒนาระบบการตรวจสอบและการออกใบรับรองเกี่ยวกับไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ที่ได้มาตรฐานและมีความน่าเชื่อถือ ควบคู่กับการเจรจาจัดทำ VPA และให้การสนับสนุนการสร้างเสริมความพร้อมแก่ผู้ประกอบการ รวมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทย ไปพิจารณาดำเนินการด้วย

อีกทั้ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจัดทำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการป่าไม้เชิงอนุรักษ์ ป่าไม้เชิงพาณิชย์ และป่าไม้ชุมชนเพื่อรองรับการดำเนินการตามกรอบเจรจาดังกล่าว โดยให้นำโครงการ ๔๐๐ ล้านกล้า ๔๐ พรรษามหาราชนิ มาร่วมพิจารณาด้วย

๓. ประมวลประเด็นเนื้อหาต่างๆ

ในส่วนของประเด็นเนื้อหาของอนุสัญญาที่ระบุถึงการจัดการป่าและสัตว์ป่า และตรวจสอบความสอดคล้องของกฎหมาย (Checklist Guideline) โดยนำมาเปรียบเทียบกับกฎหมายด้านป่าและสัตว์ป่าของประเทศไทย โดยมีประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณา คือ ๑) การเช็คสถานะภาพของเนื้อหาอนุสัญญาและข้อตกลงนั้นๆว่าปรากฏในส่วนใดของ พ.ร.บ. ทั้ง ๕ ฉบับ และเนื้อหา แนวคิด หรือหลักการส่วนใดที่ยังไม่ได้ปรากฏหรือกล่าวถึง และ ๒) การอนุวัติของกฎหมาย/พ.ร.บ. ของไทยตามอนุสัญญาหรือข้อตกลงนั้นๆ รายละเอียดดังอธิบายในตาราง

ประมวลประเด็นเนื้อหากรอบการเจรจาการจัดทำข้อตกลงเป็นหุ้นส่วนด้วยความสมัครใจ (Voluntary Partnership Agreement) ในการบังคับใช้กฎหมายป่าไม้ ธรรมชาติ และการค้า (FLEGT) FLEGT-VPA

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องกับ (Guideline) เปรียบเทียบ ไม้และสัตว์
๑. หลักการ	๑.๑ คุณค่าความสำคัญ ของทรัพยากร	☒ กฎหมาย EU กำหนดว่าไม้ที่ส่งออกไปยังตลาด EU จะต้องมาจากแหล่งกำเนิดที่ถูกต้องโดยเฉพาะสวนป่าที่ได้รับการรับรองจากภาครัฐซึ่งจะมีผลบังคับใช้ในวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๖ ☒ การเจรจาจัดทำข้อตกลงเป็นหุ้นส่วนด้วยความสมัครใจนั้นเพื่อให้ทาง EU ให้สิทธิประเทศไทยในการออกหนังสือรับรองไม้โดยไม่มีการตรวจสอบความเป็นมาของไม้ ซึ่งจะทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วต่อผู้ส่งออก ☒ ความสมัครใจว่าด้วยการส่งไม้ไปยัง EU สามารถทำได้ โดยผู้ส่งออกจะต้องเป็นผู้แสดงหลักฐานเอง และการทำกรอบการเจรจาจัดทำข้อตกลงเป็นหุ้นส่วนด้วยความสมัครใจโดยมอบหมายให้เจ้าหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบและออกหนังสือรับรอง ทำให้การดำเนินการรวดเร็วขึ้น	

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของ (Guideline) เปรียบ ไม้และส
	๑.๒ เป้าหมายหรือ เจตนารมณ์ต่อการ จัดการทรัพยากร	☒ กรอบการเจรจามีวัตถุประสงค์เพื่อเจรจาจัดทำ ข้อตกลงเป็นหุ้นส่วนด้วยความสมัครใจระหว่างประเทศไทย กับสหภาพยุโรป ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อผู้ประกอบการไทย ที่จะส่งออกไม้ไปยังสหภาพยุโรปตามระเบียบ EU ที่จะมีผล บังคับใช้ในวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๖ ที่กำหนดให้ผู้นำเข้า สินค้าไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ของยุโรปมีหน้าที่ต้องตรวจสอบ ความถูกต้องของสินค้าไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ที่นำเข้าซึ่ง ผลกระทบต่องผู้ประกอบการไทยที่จะส่งไม้และผลิตภัณฑ์ไป ยังตลาด EU และยังส่งผลกระทบงบประมาณของรัฐในการ จัดทำระบบการตรวจสอบและจัดตั้งหน่วยงานออก ใบรับรอง	☒ การแก้ไข พ.ร. เพื่อให้สอดคล้องและเป็น ข้อตกลงดังกล่าวจึงเป็ มาตรา ๑๙๐ วรรค ราชอาณาจักรไทย พ. จะต้องเสนอกรอบการ ให้ความเห็นชอบ
	๑.๓ หลักสำคัญ เช่น ความเสมอภาค และ ความรับผิดชอบร่วมกัน ในระดับที่แตกต่างกัน	☒ กรอบเจรจาข้อ ๕.๔ ให้มีมาตรการป้องกันและเยียวยา ของฝ่ายไทยสำหรับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมไม้ที่ไม่ได้รับ ผลกระทบจากกฎระเบียบการทำกรอบการเจรจาการจัดทำ ข้อตกลงเป็นหุ้นส่วนด้วยความสมัครใจ	☒ ปัญหาเรื่องประเภ เกี่ยวข้องกับแหล่งที่มา มีความพยายาม คว เจรจาถึงแหล่งที่มาขอ

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของ (Guideline) เปรียบกับ ไม้และสัตว์
	การป้องกันไว้ก่อน การ ช่วยเหลือกลุ่มที่ด้อย โอกาส เป็นต้น	☒ กรอบการเจรจาสาระข้อ ๒ เรื่องกำหนดการรับรอง แหล่งที่มาของไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ที่ประเทศไทยส่งออกสู่ ตลาดสหภาพยุโรป ซึ่งประเด็นนี้มีความสำคัญกับผู้ส่งออก ไทยในเรื่องการตรวจสอบและระบบการออกใบรับรอง ก่อนที่จะวางจำหน่าย	☒ ไม้ของไทยก็มี หลายฉบับมารองรับ
๒. ขอบเขต การจัดการ	๒.๑ แนวทางการ อนุรักษ์ในถิ่นที่อยู่อาศัย ตามธรรมชาติ		☒ การนิยามไม้มีดก บางประเภทที่ได้รับกา สงวน ☒ มาตรการในการ การที่ไทยกับ EU ได้ ร่วมกันจะมีผลทำให้ก การปลูกทำหลายปี
	๒.๒ แนวทางการ อนุรักษ์นอกถิ่นที่อยู่ อาศัยตามธรรมชาติ		

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของ (Guideline) เปรียบ ไม่และสั
	๒.๓ การประเมินผล กระทบและการลด ผลกระทบเสียหาย		
๓. แนว ทางการ จัดการ ทรัพยากร	๓.๑ หลักการใช้ ประโยชน์จากฐาน ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างยั่งยืน		
	๓.๒ มาตรการสร้าง แรงจูงใจ		
	๓.๓ มาตรการติดตาม ตรวจสอบ		

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของ (Guideline) เปรียบ ไม่และสั
๔. การสร้าง การเรียนรู้	๔.๑ การศึกษาวิจัย		
	๔.๒ การสร้างการ เรียนรู้กับสังคม		
๕. บทบาท หน้าที่ของ รัฐ	๕.๑ สิทธิและหน้าที่ของ รัฐที่เกี่ยวข้องกับ ทรัพยากร หรือ ผลกระทบจากการใช้ ทรัพยากร		
๖. สิทธิของ ชุมชน และ การมีส่วน	๖.๑ ชุมชนในการเข้าถึง และจัดการทรัพยากร		

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของ (Guideline) เปรียบ ไม่และสั
ร่ว ม ช อ ง ประชาชน	๖.๒ การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดการ ทรัพยากร		
	๖.๓ การแบ่งปัน ผลประโยชน์และความ รับผิดชอบที่เกิดขึ้นจาก การใช้ทรัพยากร		
	๖.๔ กลไกการสนับสนุน ชุมชนและสังคมในการ จัดการทรัพยากร		
๗.พันธกรณี ความ ร่วมมือ ระหว่าง ประเทศ	๗.๑ อำนาจ สิทธิและ หน้าที่ของรัฐไทย และ รัฐอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ทรัพยากรข้ามพรมแดน		

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของ (Guideline) เปรียบ ไม้และสั
	๗.๒ การสร้างความ ร่วมมือระหว่างภาคี ต่างๆ ทั้งภายในรัฐและ ระหว่างประเทศ		
	๗.๓ การถ่ายทอด เทคโนโลยีจากการใช้ ประโยชน์ทรัพยากร		
	๗.๔ การจัดการข้อ พิพาท		

ตารางวิเคราะห์ความไม่สอดคล้องของกฎหมายไทย
ต่อ กรอบการเจรจาการจัดทำข้อตกลงเป็นหุ้นส่วนด้วยความสมัครใจ (Voluntary Partnership Agreement)
ในการบังคับใช้กฎหมายป่าไม้ ธรรมชาติและการค้า (FLEGT) FLEGT-VPA

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา	
FLEGT เป็น แผนปฏิบัติการของ สหภาพยุโรปที่ใช้เสา หลัก ๓ ด้าน นิติศาสตร์ (Enforcement) รัฐศาสตร์ (Governance) และ เศรษฐศาสตร์ (Trade) ในการ จัดการป่าไม้ โดย แผนปฏิบัติการ ประกอบด้วย	☒ การให้ความ ช่วยเหลือประเทศ ผู้ผลิตไม้ ☒ กิจกรรมส่งเสริม การค้า ไม้ ที่ ถูก กฎหมาย ☒ การ ส่ง เสริม นโยบายการจัดซื้อ โดยภาครัฐ ☒ การสนับสนุนต่อ การค้า ไม้ เริ่ม ใน	โครงสร้างด้าน กฎหมายที่สนับสนุน ภาคป่าไม้ของไทย ประกอบด้วย: ☒ พระราชบัญญัติ ป่าไม้ พ.ศ.๒๕๔๔ ☒ พระราชบัญญัติ อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ☒ พระราชบัญญัติ ป่าสงวนแห่งชาติ	☒ กลไกทางกฎหมาย เกี่ยวกับสิทธิการถือครอง ที่ดินของรัฐในประเทศ ไทยยังไม่ชัดเจน ซึ่งเห็นได้ จากการแบ่งพื้นที่เข้าซ้อน แม้แต่หน่วยงานสำคัญ ของรัฐบาลยังไม่มีแผนที่ สำหรับบ่งบอกอาณาเขต พื้นที่ป่าทั้งหมดอย่างเป็น ทางการ	☒ ปัญหาข้อขัดแย้ง ใหม่ในการพิสูจน์ที่มา อย่างถูกกฎหมาย หรือ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจาก ไม้ที่ผ่านการปลูกแบบ ยั่งยืน ซึ่งต้องผ่านการ รับรองจากบุคคลที่สาม ด้วย ☒ ช่องว่างทางกฎหมาย เช่น ไม่ได้หาแนวทางเพื่อ บัญญัติตามกฎหมาย เกี่ยวกับสถานะของไม้ หรือไม้แผ่นที่ส่งมาจาก	☒

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา	
๗. มาตรการหลัก ได้แก่ ๑. การให้ความช่วยเหลือทางการเงินและทางเทคนิคกับประเทศผู้ผลิตไม้ (Timber Producing Countries) ในการปรับปรุงกฎหมายในประเทศให้มีความทันสมัย โปร่งใสและตอบสนองความต้องการทรัพยากรและที่ดินทำกินของประชาชนในประเทศ ความช่วยเหลือในการ	ภาคเอกชน ☒ การให้ความมั่นใจทางด้านการเงินและการลงทุน ☒ การใช้เครื่องมือทางกฎหมายที่มีอยู่หรือการรับเอากฎหมายใหม่มาสนับสนุนแผน ☒ การจัดการปัญหาไม้ที่ นำ ไป ใช้สนับสนุนทางการเงินในกรณีความขัดแย้ง	พ.ศ. ๒๕๐๗ ☒ พระราชบัญญัติการป้องกันและพิทักษ์สัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ☒ พระราชบัญญัติการปลูกป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ (การฟื้นฟูสภาพป่าและการลงทะเบียนที่ดินของเอกชนเกี่ยวกับสิทธิและกรรมสิทธิ์ในการปลูกป่า)		ประเทศในภูมิภาคเดียวกัน ☒ ระบบการติดตามและการบริหารจัดการไม้ค่อนข้างจะเป็นระบบ แต่ยังไม่มีการควบคุมการนำเข้าอย่างเพียงพอ ☒ ข้อมูลเกี่ยวกับอุตสาหกรรมไม้ในประเทศไทยยังคงไม่โปร่งใส ขณะที่ข้อมูลของกรมศุลกากรเกี่ยวกับการนำเข้าและส่งออกที่จัดพิมพ์โดยรัฐบาลไทยสามารถหาได้ง่ายกว่า แต่รัฐบาลยังไม่เก็บข้อมูล	เจ้า ส ม ก ก ล ช อ ว ล ค

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา	
วางระบบการ ตรวจสอบและยืนยัน ความสอดคล้องต่อ กฎหมาย (Verification System) รวมถึงการ พัฒนาขีด ความสามารถของ หน่วยงานภาครัฐ ในการบริหารจัดการ และบังคับใช้ กฎหมายที่ปรับปรุง ใหม่ ๒. การส่งเสริม การค้าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งจะมีการดำเนินการ	ที่มีการใช้อาวุธ			หรือเผยแพร่ข้อมูล จำนวนมากพอที่จำเป็น สำหรับการวิเคราะห์ใน เชิงลึกและการทำความเข้าใจเกี่ยวกับ อุตสาหกรรมป่าไม้	

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา	
ทั้งในประเทศผู้ผลิต ผ่านข้อตกลงความ ร่วมมือแบบพหุภาค (Voluntary Partnership Agreements: VPA) ๓. การส่งเสริม นโยบายการจัดซื้อจัด จ้างภาครัฐ โดยออก ข้อกำหนดการจัดซื้อ ให้เชื่อมต่อไม้ที่ได้รับ การยืนยันความ สอดคล้องต่อ กฎหมายของประเทศ ผู้ผลิต และไม้ที่ได้มา จากป่าที่มีระบบการ					

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา	
จัดการป่าอย่างยั่งยืน ๔. การสนับสนุน กิจกรรมภาคเอกชน เป็นมาตรการให้ทุน แก่องค์กร/เครือข่าย ด้านป่าไม้ (เช่น Global Forest Trade Network: GFTN) พัฒนาความสามารถ ภาคเอกชนใน ประเทศผู้ผลิตในการ จัดการป่าไม้และ ปฏิบัติตามกฎหมาย การพัฒนาระบบการ จัดการสายโซ่การ ผลิต รวมถึงการ					

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา	
ยกระดับความ รับผิดชอบต่อองค์กร ต่อสังคม (Corporate Social Responsibility: CSR) ๕. การให้ความ มั่นใจทางด้านอ การเงินและการลงทุน โดยกระตุนสถาบัน การเงิน นำเอา ผลประโยชน์ระยะ ยาว จากการค้าไม้ถูก กฎหมาย รวมถึงผลดี ต่อสิ่งแวดล้อมและ					

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา	
สังคม ประกอบการ พิจารณาการประเมิน โครงการ ๖. การใช้เครื่องมือ ทางกฎหมายที่มีอยู่ หรือการพิจารณาออก กฎหมายใหม่ เพื่อ สนับสนุนแผน ๗. การจัดการ ปัญหาการค้าไม้เถื่อน ของกลุ่มติดอาวุธ (Conflict Timber) โดยสหภาพยุโรป กำหนด คำจำกัดความของ "Conflict Timber" ที่					

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา	
เข้มงวดขึ้น และเพิ่ม ความตระหนักถึง ความเชื่อมโยง ระหว่างป่าไม้ กับความขัดแย้งใน การพัฒนาโปรแกรม ความร่วมมือที่จะ เกิดขึ้นในอนาคต					

ตารางตรวจสอบความสอดคล้องของกรอบการเจรจาจัดทำข้อตกลงเป็นหุ้นส่วนด้วยความสมัครใจ (Voluntary Partnership Agreement: VPA) ในการบังคับใช้กฎหมายป่าไม้
ธรรมาภิบาลและการค้า (FLEGT) FLEGT-VPA (Checklist)

หลักการสำคัญ	ประเด็นในการพิจารณา
๑. การต่อสู้กับปัญหาการทำไม้เถื่อน	☒ การให้ความช่วยเหลือประเทศผู้ผลิตไม้ ☒ กิจกรรมส่งเสริมการค้าไม้ที่ถูกกฎหมาย ☒ การส่งเสริมนโยบายการจัดซื้อโดยรัฐ ☒ การสนับสนุนต่อการริเริ่มในภาคเอกชน ☒ การให้ความมั่นใจทางการเงินและการลงทุน ☒ การใช้เครื่องมือทางกฎหมายที่มีอยู่หรือการรับเอากฎหมายใหม่มาสนับสนุน ☒ การจัดการปัญหาป่าไม้ที่มีการนำไปใช้สนับสนุนทางการเงินในกรณีความขัดแย้งที่มีการใช้อาวุธ
๒. การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	☒ ภาครัฐบาล ☒ ผู้มีบทบาทในอุตสาหกรรมป่าไม้ ☒ สมาคมอุตสาหกรรมป่าไม้ ☒ ประชาสังคม
๓. หลักการว่าด้วยระเบียบกฎหมาย แนวทางปฏิบัติที่ใช้ จะต้องเป็นที่ยอมรับเป็นธรรม และสามารถปฏิบัติได้จริง สำหรับผู้ประกอบการภาคป่าไม้	☒ มีเกณฑ์กำหนดว่ารัฐต้องจัดให้มีช่องทางให้ผู้ประกอบการและประชาชนร้องเรียนหรือขอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมหรือไม่สามารถปฏิบัติได้จริง ☒ มีเกณฑ์กำหนดว่าผู้ประกอบการและประชาชนสามารถร้องเรียนหรือขอปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมหรือไม่สามารถปฏิบัติได้จริง ☒ มีเกณฑ์กำหนดว่ารัฐต้องปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมหรือไม่สามารถปฏิบัติได้จริงให้เป็นที่ยอมรับได้ตามมาตรฐานสากล โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
๔. หลักการว่าด้วยสิทธิตามกฎหมายของไม้ที่รัฐไม่ควบคุมและการอนุญาต	☒ มีเกณฑ์กำหนดว่าผู้ประกอบการมีสิทธิใช้ที่ดินเพื่อการปลูกไม้ ☒ มีเกณฑ์กำหนดให้รัฐต้องคุ้มครองสิทธิต่อผู้ประกอบการใช้สิทธิในการปลูกต้นไม้ในที่ดินที่มีสิทธิใช้ประโยชน์ และรัฐต้อง

หลักการสำคัญ	ประเด็นในการพิจารณา
การใช้พื้นที่ป่าเพื่อปลูกไม้ พื้นที่เอกชนปลูกไม้ และ ประเภทไม้ที่ปลูก	เยียวยาหากมีการละเมิดโดยรัฐหรือบุคคลอื่น ☒ มีเกณฑ์กำหนดให้ผู้ประกอบการเรียกร้องสิทธิหาก ผู้ประกอบการถูกจำกัดสิทธิในการขอหรือใช้ที่ดินทั้งในที่ดินของ รัฐโดยไม่เป็นธรรม และรวมถึงที่ของเอกชนด้วย ☒ มีเกณฑ์กำหนดให้รัฐต้องแก้ไขข้อร้องเกี่ยวกับสิทธิของ ผู้ประกอบการที่ถูกจำกัดสิทธิในการขอหรือใช้ที่ดินของรัฐโดยไม่ เป็นธรรมนั้น รวมทั้งจัดให้มีช่องทางหรือหน่วยงานเพื่อการนี้ด้วย ☒ มีเกณฑ์กำหนดว่าผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ เกี่ยวกับการปลูกไม้ในแต่ละพื้นที่และประเภทไม้
๕. หลักการว่าด้วยการ ปฏิบัติตามกฎหมาย เกี่ยวกับสังคมและการ แบ่งปันผลประโยชน์ ส่วนรวมและสังคม	☒ มีเกณฑ์กำหนดให้ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ เกี่ยวกับผลกระทบต่อสังคม ☒ มีเกณฑ์ให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากการใช้ประโยชน์ จากไม้และการค้าต้องได้รับการชดเชยและได้รับผลประโยชน์
๖. หลักการว่าด้วยการ จัดการป่าไม้ การทำไม้ การนำเข้าไม้จาก ต่างประเทศ	☒ มีเกณฑ์ให้ผู้ประกอบการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการป่าไม้ การ ทำไม้ กรณีไม้ปลูกในที่ดินของรัฐ ☒ มีเกณฑ์ให้ผู้ประกอบการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการป่าไม้ การ ทำไม้ กรณีไม้ปลูกในที่ดินเอกชน ☒ มีเกณฑ์ให้ผู้ประกอบการปฏิบัติเกี่ยวกับการนำเข้าไม้จาก ต่างประเทศ
๗. หลักการว่าด้วยการ ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วย สิ่งแวดล้อม	☒ มีเกณฑ์กำหนดให้รัฐและผู้ประกอบการปฏิบัติตามกฎระเบียบ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ☒ มีเกณฑ์กำหนดให้รัฐต้องจัดให้ประชาชนมีช่องทางเข้ามามี ส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม ☒ มีเกณฑ์กำหนดให้รัฐต้องอำนวยความสะดวกและคุ้มครองความ ปลอดภัยแก่ประชาชนผู้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ สิ่งแวดล้อม
๘. หลักการว่าด้วยการ ควบคุมการนำเข้าไม้เคลื่อนที่	☒ มีเกณฑ์กำหนดให้ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ เกี่ยวกับการเคลื่อนที่ไม้ที่รัฐควบคุม

หลักการสำคัญ	ประเด็นในการพิจารณา
และความสามารถในการ สืบย้อนกลับของไม้	☒ มีเกณฑ์กำหนดให้รัฐต้องจัดให้มีช่องทางหรือแนวทางในการปฏิบัติในกรณีการเคลื่อนที่ไม้ที่รัฐไม่ควบคุม ☒ มีเกณฑ์กำหนดให้รัฐต้องจัดให้มีระบบการสืบย้อนกลับของไม้ ☒ มีเกณฑ์กำหนดให้ประชาชนสามารถสร้างระบบสืบย้อนกลับของไม้ในกรณีเป็นไม้ที่รัฐไม่ควบคุม
๔. หลักการว่าด้วยการแปร รูปไม้ และการประดิษฐ์ ผลิตภัณฑ์ไม้	☒ มีเกณฑ์กำหนดให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบเกี่ยวกับการแปรรูปไม้และการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์ไม้ที่รัฐควบคุม ☒ มีเกณฑ์กำหนดให้รัฐจัดให้มีช่องทางหรือแนวทางในการปฏิบัติในกรณีการแปรรูปไม้และการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์ไม้ที่รัฐไม่ควบคุม
๑๐. หลักการว่าด้วยสิทธิ ของคนงาน อาชีวอนามัย ความปลอดภัย และสวัสดิการ	☒ มีเกณฑ์กำหนดให้ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสังคม สาธารณสุข วัฒนธรรม ☒ มีเกณฑ์กำหนดให้ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับชีวอนามัย และสวัสดิการ
๑๑. หลักการว่าด้วยการ เสียภาษี ค่าธรรมเนียม ตลอดจนค่าใช้จ่ายอื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด	☒ มีเกณฑ์กำหนดให้ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบเกี่ยวกับการเสียภาษี ค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายอื่นๆ
๑๒. หลักการว่าด้วยการ ส่งออก และข้อกำหนด ทางการค้า	☒ มีเกณฑ์กำหนดให้ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบเกี่ยวกับการส่งออก การค้า และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง
๑๓. หลักการว่าด้วยความ โปร่งใส การตรวจสอบได้ และการเปิดเผยข้อมูลต่อ สาธารณะ	☒ มีเกณฑ์กำหนดให้รัฐต้องจัดให้มีช่องทางให้ตรวจสอบ การเปิดเผยข้อมูลเพื่อแสดงถึงความโปร่งใสในการดำเนินการด้านป่าไม้ ☒ มีเกณฑ์กำหนดให้ประชาชนมีสิทธิตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลเกี่ยวกับการดำเนินการด้านป่าไม้ได้สะดวกและปลอดภัย

ที่มา: สำนักงานเลขาธิการไทย-อียู เฟล็กที (TEFSO), ๒๕๕๗

๔. การจัดทำข้อเสนอต่อแนวคิด เนื้อหา รูปแบบ และวิธีการปฏิรูปกฎหมายป่าและสัตว์ป่าของประเทศไทย

การสัมมนา “กฎระเบียบชี้อยู่ด้วยไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ (FLEGT)” มีข้อเสนอจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง (ศูนย์ Europe Watch, ๒๕๕๕) โดยภาคเอกชน เห็นด้วยกับกฎหมายและกฎระเบียบของชียูและพร้อมปรับตัวหรือปฏิบัติตาม เพราะ “หลักการ” และ “ความถูกต้อง” ในการดำเนินธุรกิจ ไม่ใช่เพราะการเรียกร้องจากชียู ทั้งนี้ ในระหว่างการเจรจา VPA ภาคเอกชนจะดำเนินการตามขั้นตอน due diligence เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการค้าสินค้าไม้ และอยากให้ภาครัฐเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้นจากการตรวจสอบและรับรองความถูกต้องตามกฎหมายของไม้

ในส่วนของผลกระทบจากการบังคับใช้กรอบกฎหมายป่าไม้ ธรรมชาติบาล และการค้า (FLEGT) ต่อประเทศไทย พบว่ากฎระเบียบ EUTR มีลักษณะเป็นการเปิดช่องกฎหมายไว้กว้างๆ เพื่อให้โอกาสชียูแก้ไขหรือเพิ่มเติมกฎระเบียบดังกล่าวให้เข้มงวดมากขึ้น ประเทศไทยจึงต้องกำหนดเป้าหมายและยุทธศาสตร์การเจรจา VPA ให้ชัดเจนเพื่อการต่อรองกับชียู ระหว่างการเจรจา และควรจัดตั้ง “ระบบรับรองความถูกต้องของไม้” ที่มีความริเริ่มและสอดคล้องกับสภาพการภายในของประเทศไทยเองไว้รับรองก่อน ซึ่งถือเป็นการปฏิบัติตามระเบียบ EUTR ด้วย

นอกจากนี้ การจัดทำ VPA ซึ่งอาจเข้าข่ายมาตรา ๑๙๐ วรรค ๒ เนื่องจาก VPA จะมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจพิจารณาประสานงานกับคณะกรรมการสิทธิการของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดเพื่อให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาด้วย

บทที่ ๑๑

สรุปประเด็นตรวจสอบ (Check lists) ของอนุสัญญาต่างๆ เกี่ยวกับด้านป่าไม้และสัตว์ป่า

หลักการป่าไม้สากลกับโครงสร้างจัดการป่าของไทยที่ยังไม่ปฏิบัติตาม

หลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน ในวาระ ๒๑ ที่กำหนดขึ้นจากการประชุมสุดยอดว่าด้วยสิ่งแวดล้อม และการพัฒนา ปี ๑๙๙๒ คือ หลักการพื้นฐานของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย ปรากฏหลักการป่าไม้ ในวาระ ๒๑ ที่มีหลักการสำคัญหลายประการ ได้แก่ การให้คุณค่าแก่ป่าทั้งในเชิงนิเวศ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ป่าควรถูกจัดการด้วยความจำเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ นิเวศ วัฒนธรรม และจิตวิญญาณไปพร้อมกันสำหรับคนรุ่นปัจจุบันและอนาคต การจัดการเชิงบูรณาการ การจัดการป่าที่ยั่งยืนที่มีมิติทั้งการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ การปกป้องป่าที่มีคุณค่าลักษณะเฉพาะ การจัดการป่าเพื่อประโยชน์เศรษฐกิจ แก้ปัญหาความยากจน การจัดการป่ามิติ วัฒนธรรม สนับสนุนอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และสิทธิชนพื้นเมืองและผู้อาศัยในป่า ความรู้ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากป่าอย่างยั่งยืน การส่งเสริมความเข้มแข็งชุมชนในทุกด้าน เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม โครงสร้างระบบการบริหารจัดการป่าไม้ไทยไม่ได้สัมพันธ์กับทิศทางสากลในทาง เดียว ประเทศไทยใช้แนวทางการเลือกหยิบใช้ข้อตกลงสากลมาเสริมสร้างระบบรวมศูนย์อำนาจการจัดการ ป่า แต่เพิกเฉยต่อแนวทางการกระจายอำนาจ การรับรองสิทธิชุมชน การสร้างการมีส่วนร่วมของ ประชาชน และภาคีหุ้นส่วนต่างๆ ทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นว่าโครงสร้างการบริหารจัดการป่าไม้ไทยก็ สัมพันธ์กับโครงสร้างทางการเมืองของไทยที่ยังเน้นระบบรวมศูนย์อำนาจ

รูปธรรมปัญหาสะท้อนผ่านกฎหมายป่าไม้ทุกฉบับ มีดังนี้

๑. กฎหมายป่าไม้ทุกฉบับมีหลักการ เจตนารมณ์แบบเป็นส่วนๆ เฉพาะด้าน ไม่มีหลักการเชิง บูรณาการทั้งในเชิงเป้าหมาย สหวิทยาการ และบูรณาการภาคส่วนต่างๆ มาร่วมจัดการ

๒. กฎหมายป่าไม้ทุกฉบับไม่ได้ตระหนักและยอมรับถึงคุณค่า บทบาท สิทธิของชุมชนต่อความ หลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ ตามหลักสิทธิ ๕ ประการ คือ สิทธิการเข้าถึงทรัพยากร สิทธิการใช้ ประโยชน์ทรัพยากร สิทธิในการจัดการทรัพยากร สิทธิในการกั้นผู้อื่นในการใช้ทรัพยากรเพื่อการ

อนุรักษ์ทรัพยากร และป้องกันผลกระทบที่จะเกิดกับชุมชน และสิทธิในการโอนหรือจำหน่ายจ่ายแจก หรือสิทธิในการได้รับผลประโยชน์จากทรัพยากรและความรู้ที่ชุมชนมีต่อทรัพยากร

๓. กฎหมายป่าไม้ โดยเฉพาะพรบ.อุทยานฯ และพรบ.สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าฯ กำหนดอำนาจรวมศูนย์ไว้ที่หน่วยงานรัฐทั้งหมด จึงขาดเรื่องการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และฐานทรัพยากร

๔. กฎหมายป่าไม้เกือบทั้งหมด ยกเว้น พรบ.สวนป่าฯ ขาดแนวทางสร้างแรงจูงใจ โดยไม่มีการกำหนดเรื่องประโยชน์ที่รัฐจะสนับสนุนให้กับชุมชน ประชาชนที่จะได้จากการจัดการป่าที่ยั่งยืน พรบ.สวนป่าก็กำหนดเพียงแรงจูงใจแก่ภาคธุรกิจเอกชนในการทำสวนป่าพาณิชย์เท่านั้น

๕. กฎหมายป่าไม้ทั้งหมดไม่ได้กำหนดเรื่องการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากป่าให้แก่ชุมชน ประชาชนท้องถิ่นที่พึ่งพา ดูแลป่า

หลักการปฏิรูปกฎหมายป่าไม้ให้สอดคล้องกับหลักสากลที่ปรากฏในอนุสัญญา ทุกฉบับ

เมื่ออนุสัญญาทุกฉบับที่ประเทศไทยเป็นภาคีและให้สัตยาบันจะไม่ได้มีฐานะบังคับหรือผูกมัดทางกฎหมาย แต่หากจะอนุวัติตามอนุสัญญาฯ เหล่านี้เพื่อบรรลุเป้าหมายหลักการจัดการป่าที่ยั่งยืน กฎหมายป่าไม้ไทยควรต้องยกร่างรวมขึ้นใหม่ ดังนี้

๑. สร้างหลักการและแนวทางจัดการป่าที่ยั่งยืนเชิงบูรณาการทั้งมิตินิเวศ เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

๒. รับรองสิทธิชุมชนในการจัดการป่าทุกประเภทที่มีชุมชนพึ่งพาใช้ประโยชน์

๓. สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในป่าทุกประเภท

๔. สร้างแรงจูงใจให้ชุมชน ประชาชนในการจัดการป่าที่ยั่งยืน

๕. สร้างระบบการแบ่งปันผลประโยชน์จากป่าให้กับชุมชนท้องถิ่นอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

บทที่ ๒

แนวคิดและการเคลื่อนไหวปฏิรูปนโยบาย กฎหมายป่าไม้ในระดับสากล

พัฒนาการแนวคิดและการเคลื่อนไหวป่าไม้ระดับโลก

ป่าไม้เป็นประเด็นสำคัญระหว่างประเทศ นับตั้งแต่ยุคล่าอาณานิคมที่ยุโรปได้ยึดครองดินแดนต่างๆ โดยเฉพาะประเทศแถบภูมิภาคเขตร้อนขึ้น เพื่อแย่งชิงทรัพยากรโดยเฉพาะไม้ที่มีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมและการทหาร ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ความต้องการไม้ของโลกสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ขณะที่ปริมาณไม้กลับลดลง ศาสตร์ว่าด้วยการทำไม้หรือการบริหารจัดการป่าแบบวิทยาศาสตร์เพื่อการพาณิชย์จึงแพร่หลายในหมู่ยุโรป

ในช่วงเวลานั้น กลุ่มประเทศยุโรปโดยหน่วยงานรัฐของแต่ละประเทศ จึงได้ก่อตั้งสภาป่าไม้โลก (World Forestry Congress: WFC) ในปี ๑๙๒๖ ซึ่งเป็นการประชุมภาคส่วนต่างๆ ทั้งรัฐและเอกชน ประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้จากทั่วโลกโดยมุ่งเน้นไปในการทำไม้เชิงพาณิชย์

จนภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ที่ยุคล่าอาณานิคมสิ้นสุดลง เกิดองค์การสหประชาชาติ และได้เกิดองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ในปี ๑๙๔๕^๖ ซึ่งเป็นองค์การที่มีบทบาทต่อนโยบายป่าไม้ทั่วโลก โดยมุ่งเป้าไปที่การขยายการผลิตไม้ให้เพียงพอต่อความต้องการของโลก ทั้งการส่งเสริมสัมปทานไม้และการปลูกป่า ต่อมา FAO ได้มีบทบาทเข้ามาประสานการจัดประชุมสภาป่าไม้โลก ที่มีการจัดทุก ๖ ปีเวียนไปตามประเทศต่างๆ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ป่าไม้ และการแสวงหาแนวทางจัดการป่า

การประชุมสภาป่าไม้โลกในช่วงแรกๆ แนวทางจัดการป่าเป็นเรื่องการทำไม้เพื่อประโยชน์เชิงพาณิชย์ จนมาถึงการประชุมครั้งที่ ๕ ที่สหรัฐอเมริกาในปี ๑๙๖๐ จึงได้เพิ่มมิติการใช้ประโยชน์

^๖ ในช่วงเวลาใกล้เคียงกันก็ได้เกิด สหภาพนานาชาติเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ (IUCN) ในปี ๑๙๔๘ อันเป็นองค์กรเอกชนระหว่างประเทศที่เกิดจากการรวมตัวของหน่วยงานรัฐ นักอนุรักษ์ธรรมชาติ นักวิชาการ มีเป้าหมายเพื่อการอนุรักษ์ป่าและสัตว์ป่า แต่ในช่วงแรกประเด็นเรื่องการอนุรักษ์ป่าธรรมชาติอันบริสุทธิ์ยังไม่ได้เป็นประเด็นสำคัญ แต่ได้เริ่มปรากฏในการประชุมสภาป่าไม้โลกในช่วงเวลาต่อมา

จากป่าที่หลากหลายและผืนดินที่เกี่ยวข้องกับป่าและมีเรื่องปกป้องป่าอย่างชัดเจน และเริ่มสนใจป่าเขตร้อนขึ้น แต่โดยส่วนใหญ่แล้วก็ยังเป็นมิติการจัดการป่าในเชิงเศรษฐกิจ

ในการประชุมครั้งที่ ๘ ที่ประเทศอินโดนีเซีย ในปี ๑๙๗๔ แนวคิดเกี่ยวกับป่าได้เชื่อมโยงมาสู่ภาวะอาหารของคนยากจนในประเทศกำลังพัฒนา การจัดการลุ่มน้ำ และภาวะวิกฤติพลังงานที่ป่าไม้เป็นทางเลือกหนึ่งของแหล่งพลังงานที่มีศักยภาพ พัฒนาการแนวคิดครั้งสำคัญปรากฏในการประชุมครั้งที่ ๑๐ ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศสในปี ๑๙๙๑ ที่ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์และปกป้องป่าในฐานะมรดกโลก และการจัดการป่าและต้นไม้ในชนบทและเมือง ต่อมาด้วยการประชุมครั้งที่ ๑๑ ที่ประเทศตุรกีในปี ๑๙๙๗ (ภายหลังการประชุมสิ่งแวดล้อมโลก) มีนัยสำคัญคือเรื่องป่ากับความหลากหลายทางชีวภาพ มิติทางสังคมของบทบาทป่าไม้ต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาแนวคิดเรื่องคนกับป่ามาปรากฏชัดในการประชุมครั้งที่ ๑๒ ที่คิวเบค ประเทศแคนาดา ในปี ๒๐๐๓ โดยมีแนวคิดหลักเรื่องป่าเพื่อประชาชน ป่าเพื่อโลก และป่ากับคนที่สมดุล สอดคล้อง แนวคิดป่ากับคนที่สมดุลสอดคล้องยังเป็นหัวข้อสำคัญต่อไปในการประชุมครั้งที่ ๑๓ ที่บัวโนสไอเรส ประเทศอาร์เจนตินา ปี ๒๐๐๔ และการประชุมที่จะมาถึงในปีนี้ คือครั้งที่ ๑๔ จะจัดขึ้นที่เมืองดูแวน ประเทศอัฟริกาใต้ ในหัวข้อเรื่อง “ป่ากับคน การลงทุนเพื่อความยั่งยืนของอนาคต” โดยจะเชื่อมโยงป่ากับการสร้างรายได้ ป่ากับภาวะโลกร้อน การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ และการจัดการน้ำ และยังมีประเด็นย่อยเรื่องการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงอาหารอันเป็นประเด็นที่ทั่วโลกให้ความสำคัญ

หากใช้ประเด็นที่กำหนดในการประชุมสภาป่าไม้โลกเป็นเกณฑ์ เราจะเห็นการเปลี่ยนแปลงทางแนวคิด นโยบายที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้ของโลกในแต่ละช่วงสมัย

ยุคแรก (๑๙๓๖-๑๙๗๒) ประเด็นป่าไม้หลักเป็นเรื่องการจัดการไม้เชิงพาณิชย์ จากการประชุมครั้งที่ ๑-๘ เน้นเรื่องการทำวนวัฒนวิธี โดยในการประชุมครั้งที่ ๗ ปี ๑๙๗๒ เริ่มมีเรื่องการอนุรักษ์ป่าปรากฏขึ้น

ยุคที่สอง (๑๙๗๔-๑๙๙๗) ประเด็นป่าไม้กับความเป็นอยู่ของประชาชนได้ปรากฏขึ้น และเป็นช่วงที่เริ่มให้ความสำคัญกับป่าเขตร้อนขึ้นซึ่งส่วนมากอยู่ในประเทศกำลังพัฒนา ควบคุมไปการ

แนวคิดการอนุรักษ์ป่าเพื่อให้เป็นมรดกแห่งอนาคต ในช่วง ๑๙๙๙ ภายหลังการประชุมสิ่งแวดล้อมโลก เริ่มปรากฏแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในประเด็นป่าไม้

ยุคที่สาม (๒๐๐๓-ปัจจุบัน) แนวคิดเรื่องคนกับป่าได้พัฒนาเป็นหัวข้อหลัก โดยเชื่อมโยงทั้ง มิติการอนุรักษ์ การใช้ประโยชน์ การจัดการป่าที่ยั่งยืน บทบาทหน้าที่ป่าที่หลากหลาย และโยงกับ สถานการณ์ใหม่ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความมั่นคงอาหาร ความหลากหลายทาง ชีวภาพ

แม้ที่ประชุมสภาป่าไม้โลก ที่ประธานการจัดงานโดย FAO ดูเหมือนจะเป็นเพียงเวทีหารือเชิง แนวคิด สถานการณ์ และการพัฒนาข้อเสนอ แนวปฏิบัติใหม่ๆ ที่ไม่ได้มีผลผูกมัดทางกฎหมาย แต่โดย ตัวของ FAO ซึ่งเป็นองค์กรที่มีบทบาทสนับสนุนแก่หน่วยงานภาครัฐด้านป่าไม้ เกษตร และอาหารแก่ ประเทศต่างๆ ทั่วโลก ทำให้ข้อเสนอจากเวทีประชุมป่าไม้โลกมีผลต่อการกำหนดแนวนโยบายป่าไม้ ของแต่ละประเทศ (ดูแนวคิดและบทบาทของ FAO ในตอนหลัง)

การยกระดับข้อตกลงระหว่างประเทศด้านป่าไม้

ประเด็นเรื่องป่าไม้ถูกหยิบยกให้เป็นนโยบายระหว่างประเทศที่สำคัญเมื่อคราวประชุมระดับโลก ว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา ที่กรุงริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล เมื่อ ค.ศ. ๑๙๙๒ นอกเหนือจากความสำคัญของป่าที่มีต่อสภาพแวดล้อมแล้ว ประเด็นดังกล่าวยังเป็นข้อถกเถียงที่ไม่ยุติ ระหว่างประเทศพัฒนาแล้วกับประเทศกำลังพัฒนา ผลของการถกเถียงได้ออกมาเป็นข้อสรุปว่าด้วย หลักการป่าไม้ (Forest Principle) อันเป็นหลักการที่ไม่ได้มีผลผูกมัดทางกฎหมาย และปรากฏเป็น มาตรา ๑๑ ในวาระ ๒๑ ว่าด้วยการต่อสู้กับปัญหาการลดลงของป่าไม้

หลักการป่าไม้ มีสาระดังนี้^{*}

^{*} Agenda ๒๑ for change, Statement of Principles on Forests, <https://www.lisd.org/rio+๕/agenda/principles.htm>

- ทุกประเทศควรเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างโลกสีเขียวผ่านการปลูกป่าและอนุรักษ์ป่า
- ประเทศต่างๆ มีสิทธิในการใช้ป่าเพื่อการพัฒนาความจำเป็นด้านสังคมและเศรษฐกิจ โดยที่การใช้แต่ละด้านควรอยู่บนพื้นฐานนโยบายชาติที่มุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
- การใช้ประโยชน์จากป่าอย่างยั่งยืนจะเกิดด้วยแบบการผลิตและการบริโภคในระดับโลก
- ป่าควรถูกจัดการด้วยความจำเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ นิเวศ วัฒนธรรม และจิตวิญญาณไปพร้อมกันสำหรับคนรุ่นปัจจุบันและอนาคต
- กำไรจากผลผลิตเทคโนโลยีชีวภาพและทรัพยากรพันธุกรรมที่มาจากป่าควรได้รับการแบ่งปันบนข้อตกลงที่เห็นพ้องต้องกันไม่ว่าจะประเทศหรือป่าไหนก็ตาม
- การปลูกป่าสร้างประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับการผลิตวัตถุดิบสำหรับพลังงานหมุนเวียนและอุตสาหกรรม การใช้ประโยชน์จากไม้เชื้อเพลิงมีความสำคัญสำหรับประเทศกำลังพัฒนา ความจำเป็นแต่ละด้านควรนำมาประมวลสู่แผนการใช้ประโยชน์จากป่าอย่างยั่งยืนและการปลูกป่า การปลูกป่าจะช่วยจ้างแรงงานและลดแรงกดดันในการตัดไม้เก่าแก่จากป่า
- แผนระดับชาติควรปกป้องคุ้มครองป่าที่มีลักษณะเฉพาะ รวมถึงป่าเก่าแก่ และป่าที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม จิตวิญญาณ ประวัติศาสตร์ ศาสนา และคุณค่าอื่นๆ
- การสนับสนุนด้านการเงินระหว่างประเทศ รวมถึงภาคเอกชนบางส่วน ควรที่จะจัดสรรให้กับประเทศกำลังพัฒนาเพื่อนำไปใช้ปกป้องป่า
- ประเทศต่างๆ จำเป็นต้องมีแผนป่าไม้อย่างยั่งยืนบนฐานของแนวปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงการจัดการพื้นที่รอบป่าให้เอื้อต่อนิเวศ
- แผนป่าไม้ควรนับรวมคุณค่าทางเศรษฐกิจและไม่ใช่เศรษฐกิจ และมูลค่าด้านสิ่งแวดล้อม ผลประโยชน์ที่ได้จากการใช้ป่าหรือปกป้องป่า ควรหลีกเลี่ยงนโยบายที่ส่งผลให้ป่าเสื่อมโทรม
- การวางแผนและปฏิบัตินโยบายป่าไม้แห่งชาติควรเปิดให้ประชาชนเข้าร่วมหลากหลาย รวมถึงผู้หญิง ผู้อาศัยในป่า ชนพื้นเมือง อุตสาหกรรม แรงงาน และองค์กรพัฒนาเอกชน
- นโยบายป่าไม้ควรสนับสนุนอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และสิทธิชนพื้นเมืองและผู้อาศัยในป่า ความรู้ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากป่าอย่างยั่งยืนของพวกเขาควรได้รับการเคารพ

และใช้ในการพัฒนาแผนงานป่าไม้ พวกเขาควรได้รับการเสนอรูปแบบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และสิทธิการถือครองที่ดินที่สนับสนุนการใช้ประโยชน์จากป่าอย่างยั่งยืนและได้รับการ จัดสรรให้ดำรงชีพอย่างพอเพียงและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

- การค้าผลผลิตจากป่าควรอยู่บนพื้นฐานการไม่เลือกปฏิบัติด้านกฎเกณฑ์ ข้อตกลงของชาติ มาตรการใดมาตรการหนึ่งไม่ควรถูกใช้เพื่อจำกัดหรือห้ามการค้าระหว่างประเทศในเรื่องไม้ และผลผลิตจากป่าอื่นๆ
- มาตรการการค้าควรสนับสนุนกระบวนการท้องถิ่นและการสร้างมูลค่าด้วยกระบวนการผลิต มาตรการจำกัดด้านภาษีและกำแพงภาษีในตลาดสำหรับสินค้าเหล่านี้ควรถูกเพิกถอนไป
- ประเทศต่างๆ ควรควบคุมมลพิษ เช่น ฝุ่นกรด และอันตรายจากป่า

องค์การสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ หรือ (UNCED) เป็นตัวกลางสำคัญในการประสาน ผลักดันต่อมาให้มีการกำหนดกรอบของหลักการป่าไม้โดยนำเสนอแนวคิดเรื่องการจัดการ การอนุรักษ์ และการพัฒนาที่ยั่งยืนในป่าทุกประเภท มีการประชุมองค์การรัฐบาลระหว่างประเทศว่าด้วยป่าไม้ (IPF) ตั้งแต่ ๑๙๙๕-๑๙๙๗ และสมัชชาองค์การรัฐระหว่างประเทศว่าด้วยป่าไม้ (IFF) ตั้งแต่ ๑๙๙๗-๒๐๐๐

องค์กรทั้งสองได้ดำเนินการประสานให้เกิดการเจรจาต่อรองในการกำหนดกรอบนโยบายป่าไม้ ตลอด ๕ ปี สามารถหาข้อเสนอสื่อตกลงได้หลายประการ แม้ว่าจะไม่มีผลบังคับทางกฎหมาย แต่ ประเทศสมาชิกต่างๆ ก็สามารถนำไปปรับใช้ได้ตามความเหมาะสม

จนมาถึงปี ๒๐๐๐ สภาสังคมและเศรษฐกิจสหประชาชาติ ได้ทำแนวทางแก้ปัญหา และนำมาสู่ การก่อตั้งองค์การขึ้นมาใหม่ชื่อว่า สมัชชาสหประชาชาติว่าด้วยป่าไม้ (UNFF) ที่นำเอาหลักการของ IPF/IFF มาพัฒนาต่อ UNFF ได้จัดทำแนวทางเครื่องมือที่ไม่ใช่ข้อผูกมัดทางกฎหมายสำหรับป่าทุก ประเภทเสร็จในวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๐๐๓ เครื่องมือดังกล่าวได้รับการรับรองโดยที่ประชุมใหญ่ สหประชาชาติ (Resolution ๖๒/๙๔) ในวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๐๐๗^๗

^๗ UNFF, the Non-Legally Binding Instrument on All types of Forests, <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/No๙/๔๖๙/๖๕/PDF/No๙๔๖๙๖๕.pdf?OpenElement>

วัตถุประสงค์ของเครื่องมือ คือ

- ๑) เพื่อเสริมสร้างความตกลงทางการเมืองและการปฏิบัติในทุกระดับเพื่อการจัดการอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพของป่าทุกประเภท และเพื่อบรรลุการร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ด้านป่าไม้ของโลก
- ๒) เพื่อเสริมสร้างให้การจัดการป่าเป็นเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนระหว่างประเทศ รวมถึงเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ โดยเฉพาะการบรรเทาความยากจนและความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม
- ๓) เพื่อสนับสนุนกรอบการปฏิบัติระดับชาติและความร่วมมือระหว่างประเทศ

หลักการสำคัญของเครื่องมือ คือ

ประเทศสมาชิกควรเคารพหลักการที่เกี่ยวข้องที่บรรจุไว้ในคำประกาศวิสัยทัศน์ว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาและหลักการป่าไม้ ดังนี้

- ก. เครื่องมือนี้เป็นกลไกอาสาสมัครและไม่ผูกมัดทางกฎหมาย
- ข. แต่ละรัฐมีความรับผิดชอบต่อการจัดการป่าที่ยั่งยืนและการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับป่า
- ค. กลุ่มหลักๆ ที่ถูกกำหนดไว้ในวาระ ๒๑ ได้แก่ ชุมชนท้องถิ่น ผู้ถือครองป่า และผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องมีภาระที่จะทำให้เกิดการบรรลุการจัดการป่าที่ยั่งยืน และควรถูกให้เข้าร่วมอย่างโปร่งและมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับป่าที่กระทบต่อพวกเขา เช่นเดียวกับการปฏิบัติการจัดการป่าที่ยั่งยืน และกฎหมายระดับชาติ
- ง. การบรรลุการจัดการป่าที่ยั่งยืน โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาที่มีความสำคัญในการจัดการป่ามากขึ้น ควรได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากแหล่งต่างๆ เพิ่มขึ้น
- จ. การบรรลุการจัดการป่าที่ยั่งยืนยังขึ้นอยู่กับธรรมาภิบาลในทุกระดับ

- ฉ. ความร่วมมือระหว่างประเทศ รวมถึงการสนับสนุนด้านการเงิน การถ่ายทอดเทคโนโลยี การเสริมขีดความสามารถและการศึกษา จะมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนความพยายามของทุกประเทศโดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนา

วัตถุประสงค์ป่าระดับโลก

- ๑) การพลิกฟื้นป่าที่ถูกทำลายให้กลับเข้าสู่การจัดการป่าที่ยั่งยืน รวมถึงการปกป้อง การฟื้นฟู และการเพิ่มความพยายามในการปกป้องป่าไม่ให้ลดลง
- ๒) ส่งเสริมการจัดการป่าบนฐานประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงการปรับปรุงการค้าพืชพรรณที่พึ่งพาป่า
- ๓) การเพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์อย่างมีนัยสำคัญทั่วโลกและพื้นที่อื่นๆ ของป่าที่ถูกจัดการอย่างยั่งยืน เช่นเดียวกับการมีส่วนร่วมผลิตจากป่าจากการจัดการป่าที่ยั่งยืน
- ๔) การพลิกฟื้นการช่วยเหลือการพัฒนาอย่างเป็นทางการสำหรับการจัดการป่าที่ยั่งยืนและการขับเคลื่อนการเพิ่มทรัพยากรการเงินจากทุกแหล่งเพื่อการจัดการป่าที่ยั่งยืน

UNFF ตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะบรรลุวัตถุประสงค์ป่าไม้โลก และปฏิบัติเครื่องมือที่ไม่ผูกมัด กฎหมายว่าด้วยป่าทุกประเภทในปี ๒๐๑๕ โดยจะจัดประชุมครั้งที่ ๑๑ เมื่อวันที่ ๔-๑๕ พฤษภาคม ๒๐๑๕ ที่กรุงนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา ในหัวข้อว่า “ป่า: กระบวนการ ความท้าทาย และวิถีการจัดการ ป่าระดับนานาชาติ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวน ๑) ทบทวนประสิทธิผลของการจัดการระหว่างประเทศว่าด้วยเรื่องป่าไม้และพิจารณาทางเลือกต่างๆ ในอนาคต ๒) ทบทวนกระบวนการที่จะบรรลุผล วัตถุประสงค์ป่าไม้โลกและการปฏิบัติเครื่องมือที่ไม่ผูกมัดกฎหมายต่อป่าทุกประเภท ๓) ทบทวนการสนับสนุนด้านป่าไม้และการจัดการระหว่างประเทศ รวมถึงเครื่องมือที่ไม่ผูกมัดกฎหมายต่อป่าทุกประเภท และเป้าหมายการพัฒนาระหว่างประเทศร่วมกัน

สำหรับประเทศไทย ไม่ได้มีการจัดทำรายงานเพื่อเสนอในการประชุม แต่มีการทำรายงานการดำเนินการของสำนักงานเลขาธิการอาเซียนถึงความคืบหน้าในการดำเนินการด้านป่าไม้ของอาเซียน โดยมีสาระสำคัญดังนี้^{*}

๑) การปฏิบัติตามเครื่องมือ และการบรรลุวัตถุประสงค์ป่าไม้ของโลก และการพัฒนา
สหสวรรษ

อาเซียนได้ส่งเสริมการจัดการป่าที่ยั่งยืน และลดการกระทำที่ทำลายป่าเช่นการทำและ ค้า ไม้เถื่อน โดยการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๑๔ ปี ๒๐๐๙ อาเซียนได้บรรจุนโยบายการจัดการป่าที่ยั่งยืนเป็นวาระสำคัญของพิมพ์เขียวประชาคมเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอาเซียน และแนวทาง บังคับใช้กฎหมายป่าไม้และธรรมชาติ (FLEG) และป่าไม้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในปี ๒๐๑๕

ในการปฏิบัติการ อาเซียนได้จัดทำเกณฑ์และตัวชี้วัดสำหรับการจัดการป่าเขตร้อนที่ยั่งยืนแห่ง อาเซียน (C&I) รูปแบบรายงานการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลสำหรับการจัดการป่าที่ยั่งยืนใน อาเซียน และแนวปฏิบัติอาเซียนสำหรับการปฏิบัติตามข้อเสนอปฏิบัติการของ IPF/IFF

รายงานยังได้ระบุถึงสิ่งท้าทายหลักและบทเรียนไว้ว่า ประเทศสมาชิกอาเซียนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง ประยุกต์มาตรการใหม่ๆ ต่อเรื่องแนวนโยบายใหม่การจัดการป่าที่ยั่งยืน ประกาศนียบัตรป่าไม้ การ บังคับใช้กฎหมายและธรรมชาติ ป่าและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ และประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีแผนงาน ยุทธศาสตร์ และแนวทางดำเนินการที่หลากหลาย

^{*} ASEAN Secretariat, ๒๐๑๔, ASEAN INPUTS TO THE ELEVENTH SESSION OF THE UNITED NATIONS FORUM ON FOREST: Forests: progress, challenges and the way forward on the international arrangement on forests (IAF) , (UNFF), http://www.un.org/esa/forests/pdf/national_reports/unff๑๔/ASEAN.pdf

ปัญหาาร่วมต่างๆ ที่มีจำเป็นต้องสังเคราะห์สร้างเป็นธรรมชาติป่าไม้ตั้งแต่ระดับชาติถึงท้องถิ่น การเพิ่มอำนาจ บทบาท และหน้าที่ของรัฐบาลท้องถิ่นในการจัดการป่าให้สัมพันธ์กับโครงการ กิจกรรม ในขณะที่มีผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการป่าที่หลากหลาย ซับซ้อน การปฏิบัติในท้องถิ่น เช่น การควบคุมการทำไม้ กิจกรรมปลูกป่าจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนมากขึ้น และต้องบรรลุการดำรงชีพที่ยั่งยืนและลดความยากจนในประชาชนอาเซียน

ปัญหาด้านการเงินของการจัดการป่าที่ยั่งยืนเกี่ยวข้องกับนโยบายและตลาดที่ล้มเหลว เช่น การใช้ป่าที่ไม่ยั่งยืนโดยคำนึงแต่ผลกำไรระยะสั้นมากกว่าการจัดการป่าที่ยั่งยืน ในปัจจุบันราคาไม้และผลผลิตจากไม้ที่มาจากป่าไม้ได้สะท้อนถึงคุณค่าของผลผลิตและบริการที่ได้จากป่าเต็มที่ ผลประโยชน์สาธารณะจากการจัดการป่าที่ยั่งยืนไม่ได้สร้างรายได้แก่ผู้ลงทุนเอกชน ไม่ได้สนับสนุนแรงจูงใจในการลงทุนด้านการป่าไม้ การสนับสนุนการจัดการป่าที่ยั่งยืนต่อการลดความยากจน อาหาร น้ำ พลังงาน ยังไม่ได้บรรจุอยู่ในยุทธศาสตร์การลดความยากจน ไม่มีแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมระดับชาติ อีกทั้งการได้รับผลตอบแทนที่ต่ำ มีความเสี่ยงสูงในการจัดการป่าธรรมชาติของนักลงทุน เมื่อเปรียบเทียบกับ การปลูกป่า และไม่มีการจัดการที่ยั่งยืนในการผลิตผลจากป่า

รายงานได้ระบุถึงการสร้างแรงจูงใจเพื่อให้เกิดการจัดการป่าที่ยั่งยืน โดยพิมพ์เขียวประชาคมอาเซียนด้านสังคมและวัฒนธรรมได้ระบุถึงการพัฒนาลู่ทางสังคมที่ยั่งยืน โดยการสร้างความร่วมมือที่เข้มข้นในประเด็นสิ่งแวดล้อมโลก เช่น การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ การสนับสนุนการจัดการป่าที่ยั่งยืน และการลดการปฏิบัติที่ไม่ยั่งยืนรวมถึงการต่อต้านการค้าไม้เถื่อน ในนโยบายป่าไม้ประเทศสมาชิกอาเซียนกำลังสร้างความเข้าใจแนวนโยบายโดยนำเอาแนวคิดเรื่องแผนงานป่าไม้ระดับชาติในบรรลุการจัดการป่าที่ยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วม บูรณาการ หลากหลายภาคส่วน และสร้างกระบวนการนโยบาย ปฏิบัติ ตรวจสอบ และประเมินทั้งในระดับชาติและท้องถิ่นตามวัตถุประสงค์การจัดการป่าที่ยั่งยืน

๒) ความก้าวหน้าในการบรรลุวัตถุประสงค์ป่าไม้ของโลก

วัตถุประสงค์ที่ ๑ การพลิกฟื้นป่าที่ถูกทำลายให้มาสู่การจัดการป่าที่ยั่งยืน รวมถึงการป้องกัน การฟื้นฟู การปลูกเสริม และการเพิ่มความพยายามป้องกันการเสื่อมสภาพของป่า

อาเซียนก้าวสู่การลดการทำลายป่า รวมถึงการป้องกันไฟป่า ต่อสู้กับการค้าไม้เถื่อน การปรับปรุงสภาพป่าที่เสื่อมโทรม และการก่อตั้งการทำสวนป่าแนวใหม่ การยกร่างคำประกาศอาเซียนว่าด้วยการเสริมสร้างการบังคับใช้กฎหมายป่าไม้และธรรมชาติ (๒๐๐๗) เป็นตัวอย่างของผลสัมฤทธิ์ระดับภูมิภาค อาเซียนยังคงมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในภูมิภาคอื่นๆ และกระบวนการทำงานพหุภาคี เช่น หุ้นส่วนป่าไม้เอเชีย และการบังคับใช้กฎหมายและธรรมชาติป่าไม้เอเชียตะวันออกเฉียง รวมถึงการจัดทำเกณฑ์และตัวชี้วัดอาเซียนสำหรับการจัดการป่าเขตร้อนที่ยั่งยืนและการพัฒนาแนวปฏิบัติอาเซียนว่าด้วยการปฏิบัติกรอบประกาศนียบัตรป่าไม้ระดับภูมิภาคสำหรับการพัฒนาชาติสู่การจัดการป่าที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์ที่ ๒ การเสริมสร้างเศรษฐกิจบนฐานป่าไม้ ประโยชน์ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการปรับปรุงการดำรงชีพของประชาชนที่พึ่งพาป่า

จำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับปฏิญญาอาเซียน Concord II ๒๐๐๓ ที่ส่งเสริมการจัดการป่าอย่างยั่งยืนและการปกป้องนิเวศป่าซึ่งได้ยืนยันถึงพันธสัญญาในการลดความยากจนและเงื่อนไขทางสังคม เศรษฐกิจ การเพิ่มมาตรฐานชีวิตของประชาชนชนบท รวมถึงการเปิดให้ประชาสังคมที่เข้มแข็งมีส่วนร่วมแบ่งปันข้อมูลปัญหาการเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม เพื่อดำเนินการตามปฏิญญา อาเซียนได้ตั้งเครือข่ายป่าเพื่อสังคมอาเซียนในปี ๒๐๐๕ เพื่อส่งเสริมนโยบายและปฏิบัติป่าเพื่อสังคม เครือข่ายดังกล่าวได้ทำการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ระดับนโยบายและปฏิบัติในด้านป่าเพื่อสังคมในหมู่ประเทศสมาชิก พร้อมกับสร้างกลไกการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในภูมิภาค กิจกรรมบางอย่างได้เริ่มดำเนินการ รวมถึงการเสริมศักยภาพต้นแบบป่าเพื่อสังคมภายในภูมิภาคโดยการสนับสนุนการพัฒนาการดำรงชีพของท้องถิ่นและการอนุรักษ์ป่า

ถัดมาในปี ๒๐๐๔ ก็ได้จัดตั้งเครือข่ายความรู้ภูมิภาคอาเซียนด้านป่าและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (ARKN-FCC) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายความรู้อาเซียนบนฐานป่าและการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศผ่านการวิเคราะห์นโยบายและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างรัฐสมาชิก

วัตถุประสงค์ที่ ๓ การเพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์และพื้นที่อื่นๆ ที่มีการจัดการป่าอย่างยั่งยืน พร้อมไปกับสัดส่วนผลิตภัณฑ์จากป่าที่มาจากการจัดการป่าที่ยั่งยืน

ข้อตกลงอาเซียนในการเพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์ได้ถูกพัฒนาขึ้นเป็นแผนงาน พื้นที่ และมาตรการในแผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ เช่น ในอนุสัญญา ๒๐๐๗ สามประเทศสมาชิกได้แก่ บรูไน อินโดนีเซีย และมาเลเซีย ได้ลงนามในคำประกาศบอร์เนียวที่จะอนุรักษ์ป่า ๒๔ ล้านเฮกตาร์ ป่าใช้สอย และพื้นที่ใช้ประโยชน์ยั่งยืน ในความเป็นจริง อินโดนีเซียและมาเลเซียเป็นเพียงไม่กี่ประเทศในโลกที่มีพื้นที่อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพข้ามพรมแดน อาเซียนยังพัฒนาเครื่องมือที่เหมาะสมในการสนับสนุนประเทศสมาชิกเพื่อให้ประเมินความพยายามของตนในการบรรลุวัตถุประสงค์ป่าไม้โลกและเชื่อมโยงประเทศตนเองกับเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ เครื่องมือภูมิภาคเหล่านี้คือเกณฑ์และตัวชี้วัดอาเซียนสำหรับการจัดการป่าเขตร้อนที่ยั่งยืน และแนวปฏิบัติสำหรับข้อเสนอเพื่อดำเนินการของ IPF/IFF

วัตถุประสงค์ที่ ๔ การพลิกฟื้นการช่วยเหลือการพัฒนาอย่างเป็นทางการสำหรับการจัดการป่าที่ยั่งยืน และการขับเคลื่อนการเพิ่มทรัพยากรการเงินจากทุกแหล่งเพื่อการจัดการป่าที่ยั่งยืน

ปัจจุบัน อาเซียนสนับสนุนการเงินสำหรับคู่มือการประเมินการบังคับใช้กฎหมายและธรรมาภิบาล (FLEG) ประจำปีในประเทศสมาชิกบนพื้นฐานของ ๔ องค์ประกอบหลัก ที่มาจากการประชุมในปี ๒๐๑๐ โดยมีองค์การระหว่างประเทศด้านป่าไม้ สิ่งแวดล้อมร่วมสนับสนุน

จากที่ประมวลทั้งหมดนับแต่หลักการป่าไม้ในวาระ ๒๑ ในปี ๑๙๙๒ มาสู่การเกิดขึ้นของ UNFF และพัฒนาวัตถุประสงค์ป่าไม้โลก และเครื่องมือที่ไม่ใช่ข้อผูกมัดทางกฎหมายสำหรับป่าทุกประเภทในปี

๒๐๐๗ จนถึงปัจจุบัน ผู้เขียนได้ประมวลหลักการที่เป็นกรอบอ้างอิงทางนโยบายป่าไม้ของโลก มีข้อสรุปสำคัญดังนี้

- ๑) การจัดการป่ามีเป้าหมายเชิงบูรณาการหลากหลายด้าน ทั้งด้านนิเวศ เศรษฐกิจ และสังคม ดังนั้นการจัดการป่าทุกประเภทจะต้องตอบสนองเป้าหมายเชิงบูรณาการดังกล่าว
- ๒) การจัดการป่าต้องให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการป่า โดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่นที่พึ่งพิงป่า ใช้ประโยชน์จากป่า อยู่อาศัยในป่า
- ๓) การจัดการป่าโดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาต้องลดความยากจน โดยอาศัยบริการจากป่าทั้งด้านอาหาร น้ำ พลังงาน และอื่นๆ และส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นเข้าถึง ใช้ประโยชน์จากป่าที่ยั่งยืน
- ๔) การจัดการป่าต้องสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มแก่ทุกภาคส่วน แม้กระทั่งภาคเอกชนก็สามารถมีบทบาทจัดการป่าเพื่อความยั่งยืนได้
- ๕) การสร้างธรรมาภิบาล (ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม ฯลฯ) ในการจัดการป่าในทุกระดับ
- ๖) การสร้างระบบสนับสนุนแก่ประเทศที่กำลังพัฒนาให้มีขีดความสามารถในการจัดการป่าอย่างยั่งยืน

องค์กรขับเคลื่อนแนวคิดและนโยบายป่าไม้ระดับสากล

ในบรรดาองค์กรระหว่างประเทศต่างๆ ที่มีบทบาทขับเคลื่อนแนวคิดและนโยบายป่าไม้ระดับโลก กล่าวได้ว่า องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) มีบทบาทสูงต่อการกำหนดนโยบายป่าไม้ของรัฐในประเทศต่างๆ เนื่องจากมีฐานะเป็นองค์การรัฐบาลระหว่างประเทศ (Intergovernmental Organization) ของสหประชาชาติที่มีความชอบธรรมในทางนโยบายระหว่างประเทศ และมีศักยภาพทางวิชาการ และการสนับสนุนงบประมาณ องค์กรต่อมาคือ สหภาพนานาชาติเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ (International Union for Conservation of Nature and Natural Resources

หรือ World Conservative Union : IUCN) และกองทุนสัตว์ป่าโลก (World Wildlife Fund: WWF) ใน
 ที่นี้จะกล่าวถึง FAO และ IUCN เนื่องจากมีบทบาทในเรื่องแนวคิด ความรู้ และนโยบายป่าไม้โดยตรง

FAO กับป่าไม้และการป่าไม้*

ยุทธศาสตร์ป่าไม้และการป่าไม้^๑

บทบาทขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) ในอดีตมุ่งส่งเสริมการจัดการป่าเศรษฐกิจแก่หน่วยงาน
 รัฐ แต่ต่อมาได้พัฒนาแนวทางด้านป่าไม้ในด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และความเป็นธรรมยิ่งขึ้น ดังเห็นได้
 จากการจัดทำยุทธศาสตร์สำหรับป่าไม้และการป่าไม้ ในปี ๒๐๑๐

ในยุทธศาสตร์ดังกล่าว FAO ได้วิเคราะห์ทิศทางที่ท้าทายที่เกี่ยวกับป่าไม้ไว้ว่า โลกาภิวัตน์ในทุก
 ด้านๆ ส่งผลกระทบต่อป่าไม้ซึ่งเป็นทั้งโอกาสและปัจจัยท้าทาย ป่าไม้ได้พัฒนาไปสู่การมีประชาชนเป็น
 ศูนย์กลาง อีกทั้งมุมมองของสังคมได้เพิ่มพูนความสำคัญของป่าในด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมมาก
 ยิ่งขึ้น

ประเด็นสำคัญๆ ที่โยงกับป่าไม้ เช่น การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวสภาพภูมิอากาศ และ
 พลังงานชีวภาพเป็นประเด็นหลักที่โลกกำลังให้ความสนใจในขณะนี้ นำมาสู่ข้อตกลงในเรื่องการ
 จัดการป่าที่ยั่งยืน สำคัญยิ่งกว่านั้นคือคุณค่าของป่าต่อการดำรงชีพที่ยั่งยืนและแก้ปัญหาความยากจน
 ความเชื่อมโยงระหว่างป่ากับเกษตร พลังงาน และน้ำ เป็นที่ตระหนักมากขึ้น อย่างไรก็ตาม
 กระบวนการจัดการป่าที่ยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้ต้องข้ามภาคส่วน สร้างการจัดการเชิงบูรณาการด้วย
 แนวคิดภูมิทัศน์เป็นสำคัญ

ความเสื่อมโทรมของป่าในประเทศกำลังพัฒนาโดยเฉพาะเขตร้อนขึ้นกระทบต่อการดำรงชีพของ
 คนชนบทที่พึ่งพาป่าจากผลผลิต รายได้ การจ้างงานที่เกี่ยวกับป่า ขณะที่ประเทศพัฒนาแล้ว คุณค่า

* FAO, ๒๐๑๐, FAO STRATEGY FOR FORESTS AND FORESTRY,

<http://www.fao.org/docrep/042/a/a04203/a0420300.pdf>

^๑ ป่าไม้ (Forest) คือ ระบบนิเวศป่า ส่วนการป่าไม้ (Forestry) คือ ระบบการจัดการป่า

ของป่าเป็นเรื่องสิ่งแวดล้อมและการพักผ่อนหย่อนใจ และในทั่วโลกความต้องการบริการทางนิเวศจากป่ากำลังเพิ่มขึ้น

เพื่อมั่นใจได้ว่าป่าจะมีผลผลิตและความสมบูรณ์ สถาบันระหว่างประเทศและภาคีต่างๆ จำเป็นต้องสร้างศักยภาพตนเองอย่างมียุทธศาสตร์ในการช่วยกันแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ และการปกป้องพืชและสัตว์ป่าและลุ่มน้ำ

วัตถุประสงค์ป่าไม้และการป่าไม้โลกของ FAO

๑. ภาคส่วนต่างๆ ที่มีส่วนการตัดสินใจทางนโยบาย จะต้องได้รับข้อมูล การประสานงานที่ดี มีความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมเพื่อการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพภายในและภายนอกภาคป่าไม้ การตัดสินใจที่เกี่ยวกับป่าควรอยู่บนพื้นฐานเวลาและข้อมูลที่ถูกต้อง ด้วยแนวคิดสหวิทยาการและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียทุกระดับ
๒. ผลประโยชน์จากต้นไม้ ป่า และการป่าไม้กำลังได้รับการยอมรับมากขึ้น ความมั่นคงอาหารและผลผลิต พลังงานที่ยั่งยืน การลงทุนด้านการป่าไม้ได้เพิ่มขึ้น และการป่าไม้จะได้รับความสำคัญในยุทธศาสตร์การพัฒนา
๓. ทรัพยากรป่าไม้กำลังเพิ่มในประเทศส่วนใหญ่และบริการจากระบบนิเวศกำลังได้รับการยอมรับ การคงอยู่ของพื้นที่ป่าเป็นที่ปรากฏมากขึ้นในประเทศและระบบนิเวศส่วนใหญ่ การเพิ่มขึ้นของสิ่งที่ได้รับจากป่าและต้นไม้ม เช่น การแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ การต่อสู้กับสภาวะทะเลทราย การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ การมีน้ำที่มีคุณภาพ การจัดการที่ดีกำลังถูกปฏิบัติและรวมถึงแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างบูรณาการ

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ป่าไม้และการป่าไม้โลก FAO ได้กำหนดบทบาทตนเอง เช่น

- การสนับสนุนมุมมองระยะยาวและเป็นผู้นำในการตรวจสอบ ประเมินผลแนวโน้มทรัพยากรและบริการจากป่า และผลผลิตป่า การบริโภคและการค้าจากผลผลิตป่า
- เผยแพร่ข้อมูล ความรู้ และสถิติที่สำคัญ
- เป็นผู้นำพัฒนาแนวปฏิบัติ สนับสนุนการพัฒนาเครื่องมือทางกฎหมายระดับชาติ และผลักดันให้นำไปสู่การปฏิบัติ

- เชื่อมโยงนโยบายและทางเลือกยุทธศาสตร์และแนะนำเพื่อการปรับปรุงการอนุรักษ์และพัฒนาป่าทั้งในมิติสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม
- กลั่นกรองแนวทางการสร้างขีดความสามารถเชิงสถาบันในการจัดการป่าอย่างยั่งยืน
- รณรงค์และสื่อสารเพื่อขับเคลื่อนเจตจำนงค์ทางการเมืองและสนับสนุนการยอมรับระดับโลก ต่อแผนการบรรลุการจัดการป่าที่ยั่งยืน
- นำสหวิทยาการและแนวทางใหม่ๆ เพื่อการทำงานในภาคส่วนป่าไม้และอื่นๆ ที่สำคัญที่มีผลต่อป่า
- ทำงานผ่านภาคีที่เข้มแข็ง
- ประสานเชื่อมโยงระหว่างชาติ ภูมิภาค และโลก

เมื่อประมวลจากยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์ด้านป่าไม้และการป่าไม้ของ FAO ซึ่งเป็นองค์การระหว่างประเทศที่มีบทบาทต่อนโยบายป่าไม้และเกษตรทั่วโลก สิ่งที่ FAO ให้ความสำคัญก็คือ

- ๑) การจัดการป่าเชิงบูรณาการ โดยให้ความสำคัญต่อบทบาทหน้าที่ป่าไม้ที่หลากหลายทั้งทรัพยากรดำรงชีพเพื่อแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนในประเทศกำลังพัฒนา การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพักผ่อนของคนในประเทศพัฒนาแล้ว และการบริการทางนิเวศที่มีต่อโลก โดยเชื่อมโยงกับปัญหาของโลกที่ป่าไม้มีส่วนแก้ไขได้ เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความหลากหลายทางชีวภาพ ความมั่นคงอาหาร ทรัพยากรที่สำคัญ เช่น น้ำ และพลังงาน เป็นต้น
- ๒) การจัดการแบบสหวิทยาการ โดยใช้แนวทาง ความรู้จากทุกมิติของป่าไม้มาเชื่อมโยงกัน
- ๓) การมีส่วนร่วมของภาคีอย่างทั่วถึงทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ชาติ และโลก
- ๔) การสร้างระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และมีธรรมาภิบาล ทั้งความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม

IUCNกับบทบาททางวิชาการและนโยบายด้านป่าไม้

สหภาพนานาชาติเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ (IUCN) เป็นองค์การระหว่างประเทศที่จัดตั้งขึ้นด้วยเป้าหมายเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ก่อตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ. ๑๙๔๘ องค์การ

ประกอบไปด้วยประเทศสมาชิก ๘๓ ประเทศ ตัวแทนรัฐบาล ๑๐๘ กลุ่ม องค์กรอิสระ ๗๖๖ กลุ่ม และ องค์กรระหว่างประเทศ มีนักวิทยาศาสตร์และผู้เชี่ยวชาญในสังกัดประมาณ ๑๐,๐๐๐ จากทั่วโลก นับได้ว่าเป็นองค์กร NGOs ระหว่างประเทศที่มีภาครัฐร่วมภาคสังคม จึงมีความหลากหลายมากกว่า องค์กร FAO ที่เป็นองค์กรรัฐบาลระหว่างประเทศ

IUCN ดำเนินการศึกษาข้อมูล ทำโครงการ และรณรงค์เพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ ภารกิจคือ การส่งเสริม สนับสนุนสังคมทั่วโลกเพื่ออนุรักษ์ธรรมชาติและสร้างหลักประกันการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างเท่าเทียมและยั่งยืนทางนิเวศ

ในช่วงแรกๆ IUCN เน้นแต่การอนุรักษ์ระบบนิเวศเพียงอย่างเดียว แต่ปัจจุบันเชื่อมโยงประเด็นทางสังคมอื่นๆ เข้ากับการอนุรักษ์ธรรมชาติ เช่น ความเท่าเทียมทางเพศ การกำจัดความยากจน และธุรกิจที่ยั่งยืน IUCN ไม่เหมือนกับองค์กร NGOs ระหว่างประเทศอื่นๆ ตรงที่ไม่ได้มีเป้าหมายขับเคลื่อนสาธารณะในการสนับสนุนการอนุรักษ์ธรรมชาติ แต่พยายามมีบทบาทต่อกิจกรรมของรัฐบาล ธุรกิจ และภาคอื่นๆ ด้วยการสนับสนุนข้อมูล คำแนะนำ และการโน้มน้าวชักชวนและการเป็นหุ้นส่วน

ยุทธศาสตร์ด้านป่าไม้

IUCN ใช้ยุทธศาสตร์การดำรงชีพและภูมิทัศน์ (Livelihood and Landscape Strategy: LLP) ผลักดันให้ผู้กำหนดนโยบายระดับชาติและท้องถิ่นได้ให้ความสำคัญต่อแสวงหาคุณค่าของป่าและความจำเป็นในการใช้ป่าในฐานะสินทรัพย์ที่มีหลากหลายประโยชน์

วัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงความมั่นคงในการดำรงชีพของประชาชนที่พึ่งพาป่า พัฒนารรมาภิบาล (การกำหนดนโยบาย การปฏิบัติ รวมถึงหน้าที่ต่างๆ ที่ถูกมองข้าม) การพัฒนาการบริการทางนิเวศ เชื่อมโยงความหลากหลายทางชีวภาพและการลดความยากจน สนับสนุนให้เป็นนโยบายระดับโลกและชาติ โดยเชื่อมโยงกับแนวทางการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ และอนุสัญญาความหลากหลายทางชีวภาพ

เป้าหมายสำคัญที่สุดของยุทธศาสตร์การเรียนรู้คือการมีนโยบายที่หลากหลายที่ยอมรับและสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากป่าของชาวบ้านท้องถิ่น ในขณะที่เดียวกันก็เสริมสร้างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนให้เป็นวัตถุประสงค์ของชาติ

LLS ถูกออกแบบเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการดำรงชีพของท้องถิ่นและภูมิทัศน์ป่าไม้ในหลายภาคส่วนของโลก โดยนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนมาสู่การดำรงชีพของประชาชนและการปกป้องทรัพยากรที่พวกเขาพึ่งพา

LLS มีขอบเขตในเรื่องต่างๆ ได้แก่ การลดความยากจน การสร้างแรงจูงใจจัดการทรัพยากรเชิงเศรษฐกิจตลาด ธรรมชาติบาลด้านป่าไม้ (รวมถึงสิทธิต่อป่าและที่ดิน) และการแปรสภาพภูมิทัศน์ (โดยพลังงานนโยบายและการปรับปรุงภูมิทัศน์ป่าไม้)

ไม่ใช่เพียงเป็นการรวบรวมชุดนโยบายใหม่ ยุทธศาสตร์ถูกออกแบบเพื่อเปลี่ยนแปลงและเพิ่มคุณค่าให้แก่กิจกรรมต่างๆ ที่ IUCN และหุ้นส่วนดำเนินการอยู่ทั่วโลก กิจกรรมต่างๆ ถูกสร้างขึ้นในแต่ละภูมิทัศน์ เกี่ยวโยงกับผลประโยชน์ ความจำเป็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสำคัญๆ และชีวภาพภาพที่เจาะจง สังคม เศรษฐกิจ และสภาพบริหารจัดการ กิจกรรมหลักต่างๆ ได้รวมตัวอย่างการต่อรองเพื่อสิทธิการเข้าถึงทรัพยากรของท้องถิ่น การสนับสนุนการฟื้นฟูและจัดการป่าโดยการควบคุมของท้องถิ่น และการพัฒนากิจกรรมสร้างรายได้ (เช่น การตลาดของผลผลิตจากป่าที่ไม่ใช่ไม้ หรือการพัฒนาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับป่า)

ผลลัพธ์เชิงยวดยของยุทธศาสตร์ได้จัดตั้งขึ้น แม้จะยากที่จะทำนายผลกระทบในระยะยาว แต่เป็นไปได้ที่จะบรรลุผลเจ็ดในแปดด้าน ได้แก่ LLS ช่วยยกระดับ REDD+ และวาระการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในหลายประเทศและยกระดับความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพในภูมิทัศน์ต่างๆ จำนวนมาก ผลลัพธ์เหล่านี้ไปไกลกว่าขอบเขตหลักของยุทธศาสตร์และเป็นผลประโยชน์ร่วมของแนวทางแบบบูรณาการ

สรุป พัฒนาการและทิศทางนโยบายป่าไม้ระดับสากลกับความสัมพันธ์กฎหมายป่าไม้ไทย

ประเด็นป่าไม้เป็นประเด็นสำคัญในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมาช้านาน นับตั้งแต่การเกิดขึ้นของสภาป่าไม้โลก (WFC) ในปี ๑๙๒๖ ซึ่งเป็นช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ สภาป่าไม้โลกเกิดขึ้นจากกลุ่มประเทศซีกโลกเหนือที่ต้องการสร้างนโยบายการทำไม้เชิงพาณิชย์ ผลกระทบเชิงนโยบายปรากฏในแนวนโยบายป่าไม้แต่ละประเทศ ดังเช่น ประเทศไทยที่เน้นการทำไม้เชิงพาณิชย์ โดยมี พรบ.ป่าไม้ พ.ศ.๒๔๘๔ (ค.ศ.๑๙๔๑) ที่เปรียบเสมือนการประมวลกฎหมายป่าไม้ที่ส่งเสริมการทำไม้ก่อนหน้านี้อย่างเป็นระบบ แม้ประเทศไทยจะไม่ได้เป็นสมาชิก WFC ในขณะนั้นก็ตาม

กระแสการอนุรักษ์ป่าธรรมชาติได้เริ่มเป็นประเด็นระดับโลก จากการเกิดขึ้นของ IUCN ในปี ๑๙๔๘ (พ.ศ.๒๔๙๑) ในช่วงเวลาต่อมาก็เริ่มเกิดแนวนโยบายด้านการอนุรักษ์ป่าในประเทศต่างๆ สำหรับประเทศไทย รัฐบาลในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ก็ต้องการพื้นที่อนุรักษ์ป่าเพื่อการพักผ่อน ใจ ขณะที่กลุ่มชนชั้นสูงอย่างนิคมไพรสมาคมนักต้องการอนุรักษ์พื้นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า จึงได้รับเขา แนวคิดเรื่องป่าอนุรักษ์ โดยเขาต้นแบบจากอุทยานแห่งชาติเยลโลสโตน มาพัฒนาและยกร่างเป็น พรบ.อุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ (ค.ศ.๑๙๖๑) ขณะที่ FAO ก็มีบทบาทต่อนโยบายป่าไม้ไทยด้วยการเสนอให้รัฐไทยมีนโยบายกำหนดเป้าหมายพื้นที่ป่าไว้ให้ได้ร้อยละ ๔๐ ของประเทศ ตั้งแต่ปี ๑๙๔๘ และยังได้ที่มีบทบาทส่งเสริมการป่าเศรษฐกิจ ก็ได้มีบทบาททางวิชาการสนับสนุนในการยกร่าง พรบ. ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ (ค.ศ.๑๙๖๔)

จนเมื่อเข้าสู่ทศวรรษ ๑๙๗๐ ประเด็นป่าไม้เพื่อสังคมก็เริ่มปรากฏขึ้น ในเวทีประชุมสภาป่าไม้ โลกปี ๑๙๗๔ (พ.ศ.๒๕๒๑) โดยมองมิติป่าไม้กับการแก้ปัญหาความยากจนหรือการพัฒนาชนบทใน ประเทศกำลังพัฒนา และพัฒนาขึ้นมาเรื่อยๆ จนเกิดเป็นแนวคิดและการเคลื่อนไหวป่าชุมชนจาก ขบวนการท้องถิ่นในประเทศกำลังพัฒนา แม้ป่าไม้เพื่อสังคมและป่าชุมชนจะเป็นวาระระดับโลกในการ ประชุม WFC ปี ๑๙๗๔ เป็นต้นมา แต่ในทางนโยบายป่าไม้ของไทยกลับไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปตาม กระแสการเคลื่อนไหวป่าไม้ด้านสังคมในระดับสากล แต่รัฐหันไปขานรับข้อเสนอของ FAO ในการ พัฒนานโยบายป่าไม้แห่งชาติ พ.ศ.๒๕๒๔ (ค.ศ.๑๙๘๑) ที่กำหนดให้มีป่าเศรษฐกิจถึงร้อยละ ๒๕ ของพื้นที่ป่าทั่วประเทศ ส่วนประเด็นเรื่องป่าด้านสังคมในประเทศไทยเกิดขึ้นจากการผลักดันของภาค ประชาสังคมไทยที่นำเสนอแนวคิด และแนวนโยบายป่าชุมชนมาตั้งแต่ปี ค.ศ.๑๙๘๙ ภายหลังการ ยกเลิกสัมปทานไม้ทั่วประเทศ

การประชุมระดับโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาในปี ๑๙๙๒ (พ.ศ.๒๕๓๕) ที่กำหนด หลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน วาระ ๒๑ และหลักการป่าไม้ที่เชื่อมโยงมิตินิเวศ เศรษฐกิจ สังคม โดยให้ ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ป่าไม้ที่หลากหลาย ป่าไม้กับการแก้ปัญหาความยากจน และความ มั่นคงในการดำรงชีพของชุมชนท้องถิ่น การจัดการป่าที่ยั่งยืน และการมีส่วนร่วมของประชาชนทุก ระดับ รวมทั้งความสำคัญของป่าเขตร้อน ที่กำลังเป็นประเด็นการแย่งชิงทรัพยากรชีวภาพ พันธุกรรม และความรู้ท้องถิ่น โดยแรงผลักดันของประเทศอุตสาหกรรม และบริษัทข้ามชาติด้านอาหารและยา

ทำให้ประเด็นเรื่องการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพในนามของมรดกมนุษยชาติกับปัญหาสิทธิอธิปไตย การแบ่งปันผลประโยชน์และการถ่ายทอดเทคโนโลยีกับทรัพย์สินทางปัญญา และการละเมิดสิทธิชุมชนต่อพันธุกรรมและความรู้กลายเป็นประเด็นร้อนขึ้นมา

กล่าวในเรื่องประเด็นป่าไม้เพื่อสังคมและคนกับป่า ได้เป็นประเด็นสำคัญในการประชุมสภาป่าไม้โลกในปี ๒๐๐๓ (พ.ศ.๒๕๔๖) แต่สำหรับประเทศไทย กระแสป่าเพื่อสังคม คนกับป่า ป่าชุมชนยังไม่สามารถบรรจุเป็นกฎหมายได้ ในช่วงเวลานั้นเอง รัฐก็ได้ออกพรบ. สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อคุ้มครองสัตว์ป่าและถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า และพรบ. สงวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๔ เพื่อส่งเสริมเอกชนปลูกป่าเชิงพาณิชย์ ทั้งกฎหมายทั้งสองฉบับปิดกั้นสิทธิและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเข้าถึงและจัดการป่า รัฐก็ละเลยที่จะพัฒนาเครื่องมือทางนโยบายที่ใช้ป่าเพื่อแก้ปัญหาความยากจนหรือสร้างความมั่นคงในการดำรงชีพให้กับชุมชนท้องถิ่น ในทางตรงกันข้ามรัฐกลับมีนโยบายอพยพคนออกจากป่าอย่างชัดเจน ดังปรากฏเป็นโครงการจัดสรรที่ทำกินให้แก่ราษฎรผู้ยากไร้ในเขตป่าสงวนเสื่อมโทรม (คจก.) ในปี ๑๙๙๑ โดยมีเป้าหมายอพยพชาวบ้านอีสานออกจากป่าเพื่อทำการปลูกป่าเชิงพาณิชย์ สิ่งที่รัฐไทยมีความสนใจเกี่ยวข้องกับข้อตกลงสากลคือ การเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพในปี ๑๙๙๒ โดยสนใจการสนับสนุนด้านการอนุรักษ์ป่าธรรมชาติและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพ ควบคู่ไปกับอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่ไทยร่วมเป็นภาคีตั้งแต่ปี ๑๙๘๗ และนำมาใช้นำเสนอมรดกโลกทางธรรมชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร-ห้วยขาแข้ง ในปี ๑๙๙๑ หรือการที่รัฐไทยตอบข้อเสนอสหรัฐเรื่องกองทุนป่าเขตร้อน เพื่อแลกเปลี่ยนนี้กับ USAID กับการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพในป่าของสหรัฐ แต่ถูกต่อต้านจากประชาสังคมจนยกเลิกไปในปี ๒๐๐๑ กับทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นว่ารัฐไทยเลือกใช้ข้อตกลงระหว่างประเทศมาเสริมความชอบธรรมและแสวงประโยชน์ของภาครัฐในการจัดการป่า ขณะที่เพิกเฉยแต่หลักการในเรื่องสิทธิชุมชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่า และมีมติป่าเพื่อสังคมที่ได้กลายเป็นวาระหลักทางนโยบายระหว่างประเทศในช่วงเวลาเดียวกันก็ตาม

พัฒนาทางนโยบายป่าไม้ระดับโลกมาสู่บทสรุปเรื่องป่าไม้ในมิติที่หลากหลาย และการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนในการจัดการป่า ดังที่สหภาพยุโรปร่วมกับธนาคารโลกพัฒนาแนว

ทางการบังคับใช้กฎหมายป่าไม้ ธรรมชาติบาล (FLEG) ในปี ๒๐๐๓ ที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และผู้มีส่วนได้เสียทุกระดับ และ องค์การ UNFF ที่ถูกตั้งขึ้นเพื่อสานต่อหลักการป่าไม้ จากวาระที่ ๒๑ ได้จัดทำแนวทางเครื่องมือที่ใช้ข้อมูลทางกฎหมายสำหรับป่าทุกประเภท และวัตถุประสงค์ป่าของโลก ในปี ๒๐๐๗ (พ.ศ.๒๕๕๐) หรือการประชุมสภาพป่าไม้โลกในปี ๒๐๐๙ ก็กำหนดวาระเรื่องคนกับป่าอย่างชัดเจน ตามมาด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ป่าและการป่าไม้ของ FAO ในปี ๒๐๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๓) ให้ความสำคัญของป่าโยงกับสถานการณ์ใหม่ เช่น สภาพโลกร้อน ความมั่นคงอาหาร ป่าเพื่อการดำรงชีพของชุมชนอย่างมั่นคง และล่าสุดคือ การจัดประชุมสภาพป่าไม้โลกที่จะเกิดขึ้นในปี ๒๐๑๕ ก็กำหนดวาระเพื่อป่ากับคน การลงทุนเพื่ออนาคต แต่สำหรับประเทศไทยแล้ว กลับเป็นยุคที่รัฐหวงคืนผืนป่า โดยเพิ่มอำนาจรัฐในการควบคุมพื้นที่ป่า โดยเพิกเฉยต่อหลักธรรมชาติบาล และสิทธิชุมชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่า

แม้แนวคิดทางนโยบายระดับสากลจะพัฒนามาสู่มิติป่าเพื่อสังคมซึ่งสอดคล้องกับการเคลื่อนไหวของประชาชนท้องถิ่นในประเทศไทย องค์การระดับโลกอย่างเช่น FAO ที่เคยมีบทบาทส่งเสริมป่าเศรษฐกิจแก่รัฐบาลทั่วโลก และ IUCN ที่มีบทบาทส่งเสริมเขตป่าอนุรักษ์บริสุทธิ์ปลอดคน อันเป็นที่มาความขัดแย้งเรื่องป่าอนุรักษ์กับชุมชนในพื้นที่ป่า ก็ได้เปลี่ยนแปลงแนวทางมาสู่การจัดการป่าเชิงบูรณาการโดยเพิ่มมิติด้านสังคม ความเป็นธรรม การมีส่วนร่วมประชาชน การแก้ปัญหายากจน และการจัดการป่าแบบพหุภาคี อันเป็นแนวทางใหม่ที่เน้นการกระจายอำนาจ สร้างการมีส่วนร่วมจากภาคสังคม แต่โครงสร้างระบบการบริหารจัดการป่าไม้ไทยไม่ได้สัมพันธ์กับทิศทางสากลในทางเดียว รัฐไทยใช้แนวทางการเลือกหยิบใช้ข้อตกลงสากลมาเสริมสร้างระบบรวมศูนย์อำนาจการจัดการป่า แต่เพิกเฉยต่อแนวทางการกระจายอำนาจ การรับรองสิทธิชุมชน การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน และภาคีหุ้นส่วนต่างๆ ทั้งหมดนี้จะสะท้อนให้เห็นว่าโครงสร้างการบริหารจัดการป่าไม้ไทยก็สัมพันธ์กับโครงสร้างทางการเมืองของไทยที่ยังเน้นระบบรวมศูนย์อำนาจอยู่นั่นเอง

บทที่ ๓

อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ

บริบทและที่มา

การลดลงของความหลากหลายทางชีวภาพ ที่ประกอบด้วยความหลากหลายระบบนิเวศ ชนิดพันธุ์ และพันธุกรรม เป็นไปอย่างรวดเร็วทั่วโลก โดยเฉพาะป่าเขตร้อนขึ้นที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงที่สุดในโลก จากการลดลงพื้นที่ป่า และปัญหาสิ่งแวดล้อม การพัฒนาเศรษฐกิจ และอื่นๆ สิ่งมีชีวิต พันธุกรรมหลายชนิดกำลังสูญพันธุ์อย่างรวดเร็ว ดังที่นักวิทยาศาสตร์ทั่วโลกได้คาดการณ์ว่า สิ่งมีชีวิตทั่วโลกซึ่งอาจมีถึง ๕๐ ล้านชนิด มีอัตราการสูญพันธุ์เร็วกว่าปกติ จากปีละ ๑ ชนิดในภาวะปกติ มาถึงปัจจุบันเป็นวันละ ๕๐ ชนิด ในช่วง ๓๐ ปีที่ผ่านมา นักชีววิทยาประเมินว่า โลกกำลังสูญเสียสัตว์และพืชป่าเขตร้อนอย่างน้อยปีละ ๒๗,๐๐๐ ชนิด ขณะที่ระบบนิเวศอื่นๆ ที่ไม่ใช่ป่าเขตร้อนก็สูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพเช่นกัน แต่ในอัตราที่ต่ำกว่าป่าเขตร้อน

สาเหตุการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ร้อยละ ๘๕ มาจากภาวะโลกร้อนที่เป็นผลจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของอุตสาหกรรมต่างๆ ในประเทศอุตสาหกรรมเป็นอันดับแรก ตามมาด้วยการสูญเสียพื้นที่ระบบนิเวศจากการขยายตัวของการพัฒนาเศรษฐกิจ การสูญพันธุ์ของสิ่งมีชีวิต ความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนทั่วโลก ทั้งจากปัญหามลพิษธรรมชาติที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง ตลอดจนเพราะประชาชนทั่วโลกล้วนต้องพึ่งพาความหลากหลายทางชีวภาพในการยังชีพ ดังเห็นได้จากประเทศเขตร้อนขึ้นไม่ต่ำกว่า ๖๒ ประเทศที่ประชาชนส่วนใหญ่มีวิถีการผลิตเก็บของป่าและล่าสัตว์ซึ่งต้องพึ่งพาความสมบูรณ์ของทรัพยากรชีวภาพโดยตรง ขณะที่ในสังคมเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมทั่วโลกล้วนต้องพึ่งพาทรัพยากรชีวภาพเป็นฐานการผลิตอาหาร ผลิตภัณฑ์ ตลอดจนอุตสาหกรรมนานาชนิดไม่ว่าจะเป็นในระดับเทคโนโลยีพื้นฐานไปจนถึงระดับสูง ซึ่งในขณะที่ทรัพยากรชีวภาพในระบบนิเวศธรรมชาติกำลังพังทลาย แต่กลับปรากฏว่าทรัพยากรชีวภาพอีกเป็นจำนวนมากถูกเก็บรักษาไว้ในธนาคารพันธุกรรม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นของประเทศอุตสาหกรรมก้าวหน้าและบรรดาบริษัทข้ามชาติ สถานการณ์ปัญหาดังกล่าวจึงทวีความซับซ้อนยิ่ง เพราะได้นำไปสู่ช่องว่างในการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพระหว่างประเทศเขตร้อนขึ้น ที่นับวันกำลังสูญเสียฐานทรัพยากรอย่างรุนแรง กับประเทศอุตสาหกรรมก้าวหน้าที่กำลังผูกขาดทรัพยากรชีวภาพเพื่อความมั่งคั่ง

ปัญหาที่เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพเชื่อมโยงกับผู้คนหลากหลายด้าน ชุมชนท้องถิ่นที่พึ่งพาฐานทรัพยากรชีวภาพกำลังประสบความเดือดร้อนเมื่อทรัพยากรชีวภาพในระบบนิเวศถูกทำลายจากนโยบาย โครงการพัฒนา และกำลังถูกกีดกันไม่ให้เข้าถึงทรัพยากร อีกทั้งยังถูกแย่งชิงทรัพยากรและความรู้ท้องถิ่นของพวกเขาไปโดยกลุ่มอุตสาหกรรมชีวภาพ ชุมชนท้องถิ่นจึงต้องการสร้างกติกาที่ปกป้องสิทธิชุมชนต่อทรัพยากร ภูมิปัญญา ให้พวกเขามีสิทธิเข้าถึง ใช้ประโยชน์ อนุรักษ์ และได้แบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นอันมีที่มาจากทรัพยากรและภูมิปัญญาของพวกเขา

ขบวนการด้านสิ่งแวดล้อมที่ห่วงใยปัญหาการลดลงของความหลากหลายทางชีวภาพจากการเสื่อมโทรมระบบนิเวศที่ถูกทำลายโดยระบบเศรษฐกิจ นโยบายการพัฒนา ก็มุ่งหวังที่จะให้มีกฎกติกาสากลที่กำกับควบคุมให้รัฐประเทศต่างๆ มีระบบการปกป้องอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อความยั่งยืนนิเวศ และการพัฒนาที่ยั่งยืนของมนุษยชาติ

ขณะที่กลุ่มบริษัทข้ามชาติด้านอาหารและยา ก็ต้องการสร้างกติกาที่เปิดกว้างให้สามารถเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพในประเทศต่างๆ ได้ทั่วโลกเพื่อพัฒนาสินค้ายาและอาหาร โดยไม่ติดกับกฎหมาย ข้อกีดกันจากรัฐบาลประเทศนั้นๆ ในนามของอธิปไตย จึงเสนอให้ความหลากหลายทางชีวภาพเป็นมรดกของมนุษยชาติ และหากจะต้องมีการแบ่งปันเทคโนโลยีชีวภาพให้กับประเทศเจ้าของทรัพยากร ก็จะต้องมีเงื่อนไขการเคารพทรัพย์สินทางปัญญาของตน แม้จะถูกวิจารณ์ว่ามีที่มาจากทรัพยากรและความรู้ท้องถิ่นของชุมชนในประเทศเจ้าของทรัพยากรก็ตาม

ส่วนรัฐโดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาในป่าเขตร้อนชื้น ก็ต้องการแสดงถึงความสามารถในการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพโดยรัฐเองให้โลกยอมรับ พร้อมกับต้องการการสนับสนุนจากประเทศพัฒนาแล้วทั้งด้านงบประมาณ เทคโนโลยีเพื่อมาพัฒนาการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพทั้งในเชิงอนุรักษ์และการพัฒนาทางเศรษฐกิจ แต่กระนั้นก็ต้องการยืนยันถึงสิทธิอธิปไตยที่รัฐจะมีอำนาจควบคุมกำกับทรัพยากรชีวภาพในประเทศของตน โดยไม่มีการแทรกแซงจากภายนอก

ความต้องการของกลุ่มต่างๆ ได้มาต่อรองกันในการยกร่างเป็นอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ทำให้อนุสัญญา บรรจุหลักการจากความต้องการของทุกฝ่ายไว้อย่างประณีตระมัดระวัง การเจรจาร่างอนุสัญญากระทำอย่างจริงจังในระยะเวลาเพียงปีเศษ เพื่อให้เสร็จทันการประชุม UNCED ณ กรุงริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล และเริ่มเปิดให้ประเทศต่าง ๆ ลงนามในระหว่างการประชุมเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๑๙๙๒ อนุสัญญานี้เริ่มมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๑๙๙๓ ประเทศไทยลงนามในอนุสัญญา เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๑๙๙๒ แต่ใช้เวลาถึง ๑๑

ปีในการให้สัตยาบันเมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๐๐๓ เพราะถูกคัดค้านจากประชาสังคมในไทยที่ห่วงใยว่าประเทศไทยยังไม่มีความพร้อมทางกฎหมายในการคุ้มครองการแข่งชิงทรัพยากรชีวภาพและความรู้ท้องถิ่นจากบริษัทข้ามชาติ และไม่มีกฎหมายคุ้มครองสิทธิชุมชนต่อทรัพยากร พันธุกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น จากระบบทรัพย์สินทางปัญญา

อนุสัญญาฯ มีหลักการพื้นฐานคือ การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ เป็นความห่วงใยสนใจร่วมกันของมวลมนุษยชาติ แต่ก็เคารพว่ารัฐมีสิทธิอธิปไตยเหนือทรัพยากรชีวภาพของตน แต่รัฐก็ต้องมีความรับผิดชอบต่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและต่อการใช้ทรัพยากรชีวภาพในแบบที่ยั่งยืน

มีวัตถุประสงค์ ๓ ข้อ คือ ๑) การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ๒) การใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และ ๓) การแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้จากทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม

พันธกรณีของแต่ละประเทศต้องดำเนินการ คือ

- การจัดทำกลยุทธ์ แนวทางและแผนปฏิบัติการ
- การจำแนกระบุและติดตามตรวจสอบองค์ประกอบความหลากหลายทางชีวภาพที่สำคัญ
- การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ (In-Situ) โดยจัดตั้งระบบพื้นที่คุ้มครอง จัดระเบียบหรือจัดการทรัพยากรชีวภาพที่สำคัญเพื่อเป็นหลักประกันในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
- ให้ความเคารพ ส่งเสริมและดำรงไว้ซึ่งความรู้ ประดิษฐ์กรรม และการถือปฏิบัติของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่นซึ่งปรากฏในการดำเนินชีวิตที่สืบทอดมาตามประเพณี ซึ่งเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนและส่งเสริมการประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางมากขึ้น ด้วยมีความเห็นชอบและการเข้าร่วมของผู้ทรงความรู้ เจ้าของประดิษฐ์กรรมและผู้ถือปฏิบัตินั้นๆ และสนับสนุนการแบ่งปันอย่างเท่าเทียมซึ่งผลประโยชน์อันเกิดจากการใช้ประโยชน์ความรู้ ประดิษฐ์กรรมและการถือปฏิบัตินั้นๆ
- อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ (Ex-situ)

- ใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนโดยจัดทำแผนระดับชาติ สนับสนุนชุมชนท้องถิ่นให้มีมาตรการฟื้นฟูพื้นที่เสื่อมโทรม
- ใช้มาตรการที่เหมาะสมทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นแรงจูงใจ จัดวางโครงการส่งเสริมการศึกษา การสร้างความตระหนัก วิจัย นวัตกรรม และนำกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พร้อมการมีส่วนร่วมของประชาชนมาใช้กับโครงการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ
- ร่วมมือกับประเทศภาคีอื่นแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารความหลากหลายทางชีวภาพ
- แบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้จากทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม
- สนับสนุนการเงินและแรงจูงใจสำหรับการอนุรักษ์ถิ่นอาศัย
- จัดทำรายงานต่อสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ

ประมวลประเด็นเนื้อหาอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญใน การอธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องขอ (Checklist Guide) เปรียบเทียบกับกฎ ป่าไม้และสัตว์ป่า
๑. หลักการ	๑.๑ คุณค่า ความสำคัญ ของทรัพยากร	☒ คุณค่าอันแท้จริงของความหลากหลายทางชีวภาพและถึงคุณค่าทางนิเวศ, พันธุกรรม ☒ คุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพต่อสังคม, เศรษฐกิจ, วิทยาศาสตร์, การศึกษา, นันทนาการสุนทรีย์ภาพ และองค์ประกอบของความหลากหลายทางชีวภาพ ☒ ตระหนักถึงการพึ่งพาอาศัยอย่างใกล้ชิดและตามชนบประเพณีเดิมของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่น ซึ่งใช้ทรัพยากรชีวภาพในการดำเนินชีวิตตามชนบประเพณีเดิมและถึงความปลอดภัยในชั้นที่จะแบ่งปันอย่างเท่าเทียมซึ่งผลประโยชน์ที่ได้จากการใช้ประโยชน์ความรู้, ประดิษฐ์กรรมและการถือปฏิบัติที่สืบทอดมาตามประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน	๑.กฎหมายป่าไม้ทุกหลักการ เจตนารมณ์ ส่วนๆ เฉพาะด้าน ไม่เชิงบูรณาการ เช่น • พรบ.ป่าไม้ฯ และ ป่าฯ เน้นเรื่องคุ้มครองเศรษฐกิจจากเนื้อไม้ • พรบ.ป่าสงวนฯ พื้นที่เพื่อการใช้ประโยชน์ของรัฐ • พรบ.อุทยานแห่งชาติและพื้นที่คุ้มครองเพื่อคุณค่านิเวศเพื่อท่องเที่ยวและเฝ้า

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญใน การอธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องขอ (Checklist Guid เปรียบเทียบกับกฎ ป่าไม้และสัตว์ป่า
		☒ ตระหนักอีกด้วยถึงบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่สตรีมีต่อการอนุรักษ์และ การใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และยืนยัน ความต้องการเพื่อให้มีการเข้าร่วมอย่างเต็มที่โดยสตรีทุกระดับ ในการ วางแผนนโยบายและการดำเนินการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ	• พรบ.สงวนและสัตว์ป่า มุ่งการ พันธุ์กรรม ๒.กฎหมายป่าไม้ทุก ตระหนักถึงคุณค่า บ ของชุมชนต่อความห ทางชีวภาพในพื้นที่
	๑.๒ เป้าหมาย หรือ เจตนารมณ์ต่อ การจัดการ ทรัพยากร	☒ การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ☒ การใช้ประโยชน์องค์ประกอบของความหลากหลายทางชีวภาพอย่าง ยั่งยืน ☒ การแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่าง ยุติธรรมและเท่าเทียม โดยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเหมาะสม การถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึงสิทธิ ทั้งหมดเหนือทรัพยากรและเทคโนโลยี, และโดยการสนับสนุนทุนอย่าง เหมาะสม	• กฎหมายป่าไม้ทุก เป้าหมายเรื่องกา ทรัพยากรป่า บาง สนับสนุนการใช้ เชิงพาณิชย์ • กฎหมายป่าไม้ทุก แนวทางการเรื่อง ผลประโยชน์จาก ชุมชนเจ้าของทรัพยากร

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญใน การอธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องขอ (Checklist Guid เปรียบเทียบกับกฎ ป่าไม้และสัตว์ป่า
	๑.๓ หลัก สำคัญ เช่น ความเสมอ ภาค และความ รับผิดชอบ ร่วมกันใน ระดับที่ แตกต่างกัน การป้องกันไว้ ก่อน การ ช่วยเหลือกลุ่ม ที่ด้อยโอกาส เป็นต้น	☒ มาตรา ๑๕ สิทธิอธิปไตยของรัฐเหนือทรัพยากรธรรมชาติของตน อำนาจในการพิจารณากำหนดการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม ☒ รัฐมีความรับผิดชอบต่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและ ต่อการใช้ทรัพยากรชีวภาพในแบบที่ยั่งยืน ☒ หลักการแจ้งเตือนก่อน คาดการณ์, ป้องกัน, และขจัดสาเหตุที่ทำให้ เกิดการลดลงอย่างมีนัยสำคัญและการสูญเสียความหลากหลายทาง ชีวภาพ ที่ต้นตอแหล่งปัญหา ☒ หลักสิทธิชุมชน ในมาตรา ๘๖ ที่ตระหนักถึงการพึ่งพาอาศัยอย่าง ใกล้ชิดและตามชนบทประเพณีเดิมของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่น ซึ่งใช้ ทรัพยากรชีวภาพในการดำเนินชีวิตตามชนบทประเพณีเดิม และมาตรา ๑๐๐ คุ้มครองและส่งเสริมการใช้ทรัพยากรชีวภาพตามธรรมเนียมนิยม โดยสอดคล้องกับการถือปฏิบัติตามชนบทประเพณีวัฒนธรรม ซึ่งเหมาะสม ตามเงื่อนไขที่จำเป็นในการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ☒ หลักความเท่าเทียม ในอันที่จะแบ่งปันอย่างเท่าเทียมซึ่งผลประโยชน์	เพราะปฏิเสธการ ของชุมชนในพื้นที่ • กฎหมายป่าไม้กัก อำนาจรวมศูนย์ใ หน่วยงานรัฐทั้งห อนุমানเรื่องสิทธิ อย่างเต็มที่ • กฎหมายป่าไม้ทุ เรื่องการรับรองสิ ฐานทรัพยากร • กฎหมายป่าไม้ทุ แนวทางเรื่องการ ผลประโยชน์จาก ชุมชน ท้องถิ่น แ สาธารณะ

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญใน การอธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องขอ (Checklist Guid เปรียบเทียบกับกฎ ป่าไม้และสัตว์ป่า
		ที่ได้จากการใช้ประโยชน์ความรู้, ประดิษฐ์กรรมและการถือปฏิบัติที่สืบ ทอดมาตามประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ความหลากหลายทาง ชีวภาพ และการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน	
๒. ขอบเขต การจัดการ	๒.๑ แนว ทางการ อนุรักษ์ในถิ่นที่ อยู่อาศัยตาม ธรรมชาติ	☒ มาตรา ๘ การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในถิ่นที่อยู่อาศัย ตามธรรมชาติ	● พรบ.ป่าสงวนฯ พ ฯ และพรบ.สงวน คุ้มครองสัตว์ป่า อนุรักษ์ความหล ทางชีวภาพในถิ่น แต่เป็นการอนุรักษ์ ไม่ยอมรับการอน ทรัพยากรในพื้นที่
	๒.๒ แนว ทางการ อนุรักษ์นอกถิ่น ที่อยู่อาศัยตาม ธรรมชาติ	☒ มาตรา ๙ การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในถิ่นที่อยู่อาศัย ตามธรรมชาติ	● พรบ.สงวนและคุ ป่าฯ มีแนวทางคุ ตรวจสอบการลัก นำผ่านสัตว์ป่าแ ป่าสงวนและสัตว์

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญใน การอธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องขอ (Checklist Guid เปรียบเทียบกับกฎ ป่าไม้และสัตว์ป่า
			แม้จะอยู่นอกพื้นที่
	๒.๓ การ ประเมินผล กระทบและ การลด ผลกระทบ เสียหาย	☒ มาตรา ๑๔ การประเมินผลกระทบและการลดผลกระทบเสียหาย	การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ พบสิ่งแวดล้อม
๓. แนว ทางการ จัดการ ทรัพยากร	๓.๑ หลักการ ใช้ประโยชน์ จากฐาน ทรัพยากรธรรม ชาติอย่าง ยั่งยืน	☒ มาตรา ๑๐ การใช้ประโยชน์องค์ประกอบของความหลากหลายทาง ชีวภาพอย่างยั่งยืน	กฎหมายป่าไม้ทุกฉบับ กำหนดให้มีการใช้ป อย่างยั่งยืนจากภาค เช่น ชุมชนท้องถิ่น และ รัฐควบคุมการใช้ประ พบ.ป่าสงวนฯ และ การใช้ประโยชน์ แต่ กำหนดเรื่องการใช้ป ยั่งยืน

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญใน การอธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องขอ (Checklist Guid เปรียบเทียบกับกฎ ป่าไม้และสัตว์ป่า
			• พรบ.อุทยานฯ ห ใช้ประโยชน์ทางตรง การท่องเที่ยว และก เรียนรู้ที่ไม่กระทบต่อ • พรบ.สงวนและค ป่า ไม่ได้กำหนดเรื่อ ประโยชน์จากทรัพย
	๓.๒ มาตรการ สร้างแรงจูงใจ	☒ มาตรา ๑๑ มาตรการสร้างเสริมแรงจูงใจ	• มี พรบ.สวนป่าฯ แรงจูงใจในการป เชิงพาณิชย์เอกษ • กฎหมายป่าไม้จ มาตรการสร้างแ ชุมชน และประช จัดการป่า

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญใน การอธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องขอ (Checklist Guid เปรียบเทียบกับกฎ ป่าไม้และสัตว์ป่า
	๓.๓ มาตรการ ติดตาม ตรวจสอบ	☒ มาตรา ๑๔ การประเมินผลกระทบและการลดผลกระทบเสียหาย	
๔. การสร้าง การเรียนรู้	๔.๑ การ ศึกษาวิจัย	☒ มาตรา ๑๒ การวิจัยและการฝึกอบรม	
	๔.๒ การสร้าง การเรียนรู้กับ สังคม	☒ มาตรา ๑๓ การให้การศึกษาและการความตระหนักแก่สาธารณชน	
๕. บทบาท หน้าที่ของ รัฐ	๕.๑ สิทธิและ หน้าที่ของรัฐที่ เกี่ยวข้องกับ ทรัพยากรหรือ ผลกระทบจาก การใช้ ทรัพยากร		

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญใน การอธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องขอ (Checklist Guid เปรียบเทียบกับกฎ ป่าไม้และสัตว์ป่า
๖.สิทธิของ ชุมชน และ การมีส่วน ร่วมของ ประชาชน	๖.๑ ชุมชนใน การเข้าถึงและ จัดการ ทรัพยากร	☒ หลักสิทธิชุมชน ในมาตรา ๘๖ ที่ตระหนักถึงการพึ่งพาอาศัยอย่าง ใกล้ชิดและตามชนบทประเพณีเดิมของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่น ซึ่งใช้ ทรัพยากรชีวภาพในการดำเนินชีวิตตามชนบทประเพณีเดิม และมาตรา ๑๐๐ คุ้มครองและส่งเสริมการใช้ทรัพยากรชีวภาพตามธรรมเนียมนิยม โดยสอดคล้องกับการถือปฏิบัติตามชนบทประเพณีวัฒนธรรม ซึ่งเหมาะสม ตามเงื่อนไขที่จำเป็นในการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน	• กฎหมายป่าไม้ทุก รับรองสิทธิชุมชน
	๖.๒ การมีส่วน ร่วมของ ประชาชนใน การจัดการ ทรัพยากร	☒ สนับสนุนประชากรท้องถิ่นในการจัดทำและดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ไข ในพื้นที่เสื่อมโทรม ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพถูกทำลายจนน้อยลง ☒ สนับสนุนความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐบาลและภาคเอกชนใน การพัฒนาวิธีการเพื่อการใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน	• กฎหมายป่าไม้ทุก บัญญัติเรื่องการ ของประชาชนไว้
	๖.๓ การ แบ่งปัน ผลประโยชน์ และความ รับผิดชอบที่	☒ มาตรา ๑๕ G แต่ละภาคีจึงต้องดำเนินการมาตรการทางกฎหมาย, การ บริหาร หรือนโยบาย, เท่าที่เหมาะสม, และโดยสอดคล้องกับมาตรา ๑๖ และ ๑๙ และ, ในกรณีที่เหมาะสม, โดยผ่านกลไกการเงิน ซึ่งกำหนดโดย มาตรา ๒๐ และ ๒๑ ทั้งนี้ด้วยเจตนารมณ์เพื่อแบ่งปันในวิถีทางที่ยุติธรรม และเท่าเทียม ซึ่งผลของการวิจัยและการพัฒนา และซึ่งผลประโยชน์ที่ได้	• กฎหมายป่าไม้ทุก บัญญัติเรื่องการ ผลประโยชน์จาก ทรัพยากรในป่าได้ มีฐานคิดว่า ป่าไม้

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญใน การอธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องขอ (Checklist Guid เปรียบเทียบกับกฎ ป่าไม้และสัตว์ป่า
	เกิดขึ้นจากการ ใช้ทรัพยากร	จากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมทางการพาณิชย์และอื่นๆ กับ ภาคี ที่ได้ให้ทรัพยากรนั้น การแบ่งปันนั้น ๆ จำต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ ได้รับการตกลงร่วมกัน	ขณะที่เรียกร้องใ มีหน้าที่เคารพกฎ ต้องเสียละสิทธิ ชุมชนที่ถูกประก ป่าไม้ไม่มีเอกสาร
	๖.๔ กลไกการ สนับสนุน ชุมชนและ สังคมในการ จัดการ ทรัพยากร	☒ มาตรา ๑๐ คุ้มครองและส่งเสริมการใช้ทรัพยากรชีวภาพตามธรรมเนียม นิยมนิยม โดยสอดคล้องกับการถือปฏิบัติตามชนบประเพณีวัฒนธรรม ซึ่งเหมาะสมตามเงื่อนไขที่จำเป็นในการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์อย่าง ยั่งยืน ☒ มาตรา ๑๐ สนับสนุนประชากรท้องถิ่นในการจัดทำและดำเนิน กิจกรรมเพื่อแก้ไขในพื้นที่เสื่อมโทรม ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพถูก ทำลายจนลดน้อยลง	
๗. พันธกรณี ความ ร่วมมือ ระหว่าง	๗.๑ อำนาจอ สิทธิและหน้าที่ ของรัฐไทย และรัฐอื่นๆ ที่	☒ สิทธิอธิปไตยที่จะใช้ทรัพยากรของตนตามนโยบายสิ่งแวดล้อมของ ตนเอง ☒ ความรับผิดชอบเพื่อให้หลักประกันว่า กิจกรรมในความรับผิดชอบ หรือในความควบคุมไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมของรัฐอื่น	

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญใน การอธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องขอ (Checklist Guid เปรียบเทียบกับกฎ ป่าไม้และสัตว์ป่า
ประเทศ	เกี่ยวข้องกับ ทรัพยากรข้าม พรมแดน	หรือของพื้นที่นอกเหนือเขตอำนาจของชาติ ☒ มาตรา ๕ แต่ละภาคีจักต้องดำเนินการ, ให้มากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้ และเท่าที่เหมาะสม ร่วมมือกับภาคีอื่น ๆ โดยตรงหรือในกรณีที่เหมาะสม โดยผ่านองค์การระหว่างประเทศที่มีสมรรถภาพ ในประเด็นเกี่ยวกับพื้นที่ นอกเหนือเขตอำนาจของชาติ และเกี่ยวกับเรื่องอื่นที่มีความสนใจร่วมกัน	
	๗.๒ ความ ร่วมมือในภาคี ต่างๆ ทั้งในรัฐ และระหว่าง ประเทศ	☒ มาตรา ๑๓b ร่วมมือ, เท่าที่เหมาะสม, กับรัฐอื่น ๆ และองค์การ ระหว่างประเทศในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษาและการเสริมสร้าง ความตระหนักแก่สาธารณชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน	
	๗.๓ ถ่ายทอด เทคโนโลยีการ ใช้ประโยชน์ ทรัพยากร	☒ มาตรา ๑๖ การเข้าถึงและการถ่ายทอดเทคโนโลยี	
	๗.๔ จัดการข้อ พิพาท	☒ มาตรา ๒๗ การยุติข้อพิพาท	

ตารางวิเคราะห์ความไม่สอดคล้องของกฎหมายป่าไม้ไทย

ต่ออนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา	กฎหมาย ที่ควร
วัตถุประสงค์ ๑) การอนุรักษ์ ความ หลากหลาย ทางชีวภาพ ๒) การใช้ ประโยชน์จาก ความ หลากหลาย ทางชีวภาพ อย่างยั่งยืน และ ๓) การแบ่งปัน ผลประโยชน์ที่	• การจัดทำกลยุทธ์ แนวทางและ แผนปฏิบัติการ • การจำแนกระบุและ ติดตามตรวจสอบ องค์ประกอบความ หลากหลายทาง ชีวภาพที่สำคัญ • การอนุรักษ์ความ หลากหลายทาง ชีวภาพในถิ่นที่อยู่ อาศัยตามธรรมชาติ (In-Situ) โดยจัดตั้ง ระบบพื้นที่คุ้มครอง	พรบ.ป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๔๔ พรบ.อุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ พรบ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ พรบ.สงวนและ คุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ พรบ.สวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๕	กฎหมายป่าไม้ไทย จำกัดเฉพาะพื้นที่ของ รัฐ ไม่นับรวมถึงพื้นที่ เอกชน กฎหมายป่าไม้ไทยยัง ไม่ครอบคลุมพื้นที่เขต เศรษฐกิจจำเพาะ ไร่ ทวิป	• กฎหมายป่าไม้ทุก ฉบับมีหลักการ เจตนารมณ์แบบเป็น ส่วนๆ เฉพาะด้าน ไม่ มีหลักการเชิงบูรณา การ • กฎหมายป่าไม้ทุก ฉบับไม่ได้ตระหนัก และรวมถึง คุณค่า บทบาท สิทธิของชุมชนต่อ ความหลากหลาย ทางชีวภาพและ ความรู้ท้องถิ่น	พรบ.ป่า ๒๕๔๔ พรบ.อุทยาน แห่งชาติ ๒๕๐๔ พรบ.ป่า แห่งชาติ ๒๕๐๗ พรบ.สง คุ้มครอง พ.ศ.๒๕๓ พรบ.สวน ๒๕๓๕ โดยควรร

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา	กฎหมาย ที่ควร
ได้จาก ทรัพยากร พันธุกรรม อย่างเท่าเทียม และเป็นธรรม	จัดระเบียบหรือจัดการ ทรัพยากรชีวภาพที่ สำคัญเพื่อเป็น หลักประกันในการ อนุรักษ์และใช้ ประโยชน์อย่างยั่งยืน • ให้ความเคารพ สงวนรักษาและดำรง ไว้ซึ่งความรู้ ประดิษฐ์ กรรม และการถือ ปฏิบัติของชุมชน พื้นเมืองและท้องถิ่น ซึ่งปรากฏในการ ดำเนินชีวิตที่สืบทอด มาตามประเพณี ซึ่ง เกี่ยวข้องกับการ อนุรักษ์และการใช้			- กฎหมายป่าไม้ทุกฉบับไม่ได้บัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ - กฎหมายป่าไม้ทุกฉบับไม่ได้บัญญัติเรื่องการแบ่งปันผลประโยชน์จากฐานทรัพยากรในป่าไว้	ยกร่างใหม่ เป็นประ กฎหมาย ทรัพยากร

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา	กฎหมาย ที่ควร
	ประโยชน์ความ หลากหลายทาง ชีวภาพอย่างยั่งยืน และส่งเสริมการ ประยุกต์ใช้อย่าง กว้างขวางมากขึ้น ด้วยมีความเห็นชอบ และการเข้าร่วมของผู้ ทรงความรู้ เจ้าของ ประติสฐกรรมและผู้ ถือปฏิบัตินั้นๆ และ สนับสนุนการแบ่งปัน อย่างเท่าเทียมซึ่ง ผลประโยชน์อันเกิด จากการใช้ประโยชน์ ความรู้ ประติสฐกรรม และถือปฏิบัตินั้น ๆ				

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา	กฎหมาย ที่ควร
	- อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ (Ex-situ) - ใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนโดยจัดทำแผนระดับชาติ สนับสนุนชุมชนท้องถิ่นให้มีมาตรการฟื้นฟูพื้นที่เสื่อมโทรม - ใช้มาตรการที่เหมาะสมทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นแรงจูงใจ จัด				

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา	กฎหมาย ที่ควร
	วางโครงการส่งเสริม การศึกษา การสร้าง ความตระหนัก วิจัย ฝึกอบรม นำ กระบวนการวิเคราะห์ ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พร้อมการมีส่วนร่วม ของประชาชนมาใช้ กับโครงการที่อาจ ก่อให้เกิดผลกระทบ ต่อความหลากหลาย ทางชีวภาพ • ร่วมมือกับประเทศ ภาคีอื่นแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสารความ หลากหลายทาง ชีวภาพ				

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา	กฎหมาย ที่ควร
	• แบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้จากทรัพยากร • พันธุกรรมอย่างเท่าเทียมเป็นธรรม • สนับสนุนการเงินและแรงจูงใจสำหรับการอนุรักษ์ • จัดทำรายงานต่อสมาชิกาคืออนุสัญญาฯ				

ตารางตรวจสอบความสอดคล้องของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ

หลักการสำคัญ	ประเด็นพิจารณา
การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน	☒ คุณค่าอันแท้จริงของความหลากหลายทางชีวภาพและถึงคุณค่าทางนิเวศ, พันธุกรรม ☒ คุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพต่อสังคม, เศรษฐกิจ, วิทยาศาสตร์, การศึกษา, นันทนาการสุนทรีย์ภาพ และองค์ประกอบของความหลากหลายทางชีวภาพ ☒ การใช้ประโยชน์องค์ประกอบของความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ☒ หลักการแจ้งเตือนก่อน คัดการณ์, ป้องกัน, และขจัดสาเหตุที่ทำให้เกิดการลดลงอย่างมีนัยสำคัญและการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ ที่ต้นตอแหล่งปัญหา ☒ การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ ☒ การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพนอกถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ ☒ มาตรา ๑๔ การประเมินผลกระทบและการลดผลกระทบเสียหยา
การเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม และการแบ่งปันผลประโยชน์	☒ การแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างยุติธรรมและเท่าเทียม โดยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเหมาะสม การถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึงสิทธิทั้งหมดเหนือทรัพยากรและเทคโนโลยี, และโดยการสนับสนุนทุนอย่างเหมาะสม ☒ แบ่งปันในวิถีทางที่ยุติธรรมและเท่าเทียม ซึ่งผลของการวิจัยและการพัฒนา และซึ่งผลประโยชน์ที่ได้จากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมทางการพาณิชย์และอื่นๆ กับภาคี ที่ได้ให้ทรัพยากรนั้น การแบ่งปันนั้น ๆ จักต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ได้รับการตกลงร่วมกัน

หลักการสำคัญ	ประเด็นพิจารณา
การเข้าถึงและการถ่ายทอดเทคโนโลยี	☒ จัดหา และอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงและถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับประเทศคู่สัญญาภายใต้เงื่อนไขที่เป็นธรรม และเป็นประโยชน์ ☒ นำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญามาพิจารณาประกอบ
ชนพื้นเมืองและชุมชนท้องถิ่น	☒ ตระหนักถึงการพึ่งพาอาศัยอย่างใกล้ชิดและตามชนบทประเพณีเดิมของชุมชนพื้นเมืองและท้องถิ่น ซึ่งให้ทรัพยากรชีวภาพในการดำเนินชีวิตตามชนบทประเพณีเดิม ☒ สนับสนุนประชากรท้องถิ่นในการจัดทำและดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ไขในพื้นที่เสื่อมโทรม ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพถูกทำลายจนลดน้อยลง ☒ คุ้มครองและส่งเสริมการใช้ทรัพยากรชีวภาพตามธรรมเนียมนิยม โดยสอดคล้องกับการถือปฏิบัติตามชนบทประเพณีวัฒนธรรม ซึ่งเหมาะสมตามเงื่อนไขที่จำเป็นในการอนุรักษ์หรือการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา และความหลากหลายทางชีวภาพ	☒ มีกฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของภูมิปัญญาท้องถิ่น ☒ พิจารณาเงื่อนไขข้อตกลงว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญาอย่างเหมาะสม

สรุปสาระสำคัญที่กฎหมายป่าไม้ไทยไม่สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ และจำเป็นต้องปรับปรุงเนื้อหาและกระบวนการดังนี้

- กฎหมายป่าไม้ทุกฉบับมีหลักการ เจตนารมณ์แบบเป็นส่วนๆ เฉพาะด้าน ไม่มีหลักการเชิงบูรณาการทั้งในเชิงเป้าหมาย สหวิทยาการ และบูรณาการภาคส่วนต่างๆ มาร่วมจัดการตามที่อนุสัญญาฯ กำหนดไว้

๒. กฎหมายป่าไม้ทุกฉบับไม่ได้ตระหนักและยอมรับถึงคุณค่า บทบาท สิทธิของชุมชนต่อความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ ตามหลักสิทธิ ๕ ประการ คือ สิทธิการเข้าถึงทรัพยากร สิทธิการใช้ประโยชน์ทรัพยากร สิทธิในการจัดการทรัพยากร สิทธิในการกันผู้อื่นในการใช้ทรัพยากรเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากร และป้องกันผลกระทบที่จะเกิดกับชุมชน และสิทธิในการโอนหรือจำหน่าย จ่ายแจก หรือสิทธิในการได้รับผลประโยชน์จากทรัพยากรและความรู้ที่ชุมชนมีต่อทรัพยากรฯ ดังที่ปรากฏในมาตรา ๘ และ ๑๐ ของอนุสัญญาฯ
๓. กฎหมายป่าไม้ โดยเฉพาะพรบ.อุทยานฯ และพรบ.สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าฯ กำหนดอำนาจรวมศูนย์ไว้ที่หน่วยงานรัฐทั้งหมด จึงขาดเรื่องการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และฐานทรัพยากร
๔. กฎหมายป่าไม้เกือบทั้งหมด ยกเว้น พรบ.สวนป่าฯ ขาดแนวทางสร้างแรงจูงใจ โดยไม่มีการกำหนดเรื่องประโยชน์ที่รัฐจะสนับสนุนให้กับชุมชน ประชาชนที่จะได้จากการจัดการป่าที่ยั่งยืน พรบ.สวนป่าฯ ก็กำหนดเพียงแรงจูงใจแก่ภาคธุรกิจเอกชนในการทำสวนป่าพาณิชย์เท่านั้น ไม่สอดคล้องกับหลักการในอนุสัญญาฯ
๕. กฎหมายป่าไม้ทั้งหมดไม่ได้กำหนดเรื่องการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากป่าให้แก่ชุมชน ประชาชนท้องถิ่นที่พึ่งพา ดูแลป่า แม้มีการกำหนดเรื่องหลักการแบ่งปันประโยชน์ไว้บ้างในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ.๒๕๔๓ แต่ก็เพียงเรื่องผลประโยชน์ของรัฐเท่านั้น

ดังนั้นการอนุรักษ์ตามอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ กฎหมายป่าไม้ไทยควรต้องยกร่างรวมขึ้นใหม่ โดยสร้างหลักการและแนวทางจัดการเชิงบูรณาการ รับรองสิทธิชุมชนในการจัดการป่าทุกประเภทที่มีชุมชนพึ่งพาใช้ประโยชน์ สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในป่าทุกประเภท สร้างแรงจูงใจให้ชุมชน ประชาชนในการจัดการป่าที่ยั่งยืน และสร้างระบบการแบ่งปันผลประโยชน์จากป่าให้กับชุมชนท้องถิ่นอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

บทที่ ๔

อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ

(Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage)^{*}

ที่มาและหลักการสำคัญ

ด้วยความห่วงใยมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่ต่างๆ ทั่วโลก ที่กำลังถูกคุกคามจนเสื่อมโทรม สูญหายไป องค์การยูเนสโกจึงได้ผลักดันให้มีการยกร่างและลงนามรับรองอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลกจากรัฐสมาชิก ในปี ค.ศ. ๑๙๗๒ ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๗๕ มีจำนวนมาตราทั้งสิ้น ๓๙ มาตรา มีประเทศ ภาคีรวม ๑๔๕ ประเทศ ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคีเมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๓๐

หลักการของอนุสัญญา นี้ คือ คุ้มครองและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่ทรงคุณค่าโดดเด่นของโลก ทั้งแหล่งที่มนุษย์สร้างขึ้นและแหล่งธรรมชาติ เพื่อเป็นมรดกตกทอดแก่คนรุ่นหลัง

วัตถุประสงค์ของอนุสัญญา คือ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศภาคีในการกำหนดมาตรการที่เหมาะสมทั้งด้านนโยบายและวางแผนแม่บทเพื่อการอนุรักษ์และจัดการมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติที่คำนึงถึงการอนุรักษ์ที่มีประสิทธิภาพ ด้านกฎหมาย วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การบริหารจัดการ และการสนับสนุนงบประมาณเพื่อสงวนรักษาคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่มีความสำคัญต่อมวลมนุษยชาติให้คงอยู่ต่อไป โดยในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ (ค.ศ. ๑๙๗๖)

* เรียบเรียงจาก สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ,

http://www.onep.go.th/library/index.php?option=com_content&view=article&id=๒๙:๒๐๑๒-๐๔-๑๗-๐๒-๕๙:๒๗&catid=๒๖:๒๐๑๒-๐๔-๐๒-๐๖-๕๙:๒๒&Itemid=๓๔

องค์การยูเนสโกได้จัดตั้ง "คณะกรรมการมรดกโลก" เพื่อทำหน้าที่ดูแลมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่สำคัญของโลก และจัดตั้ง "กองทุนมรดกโลก" เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสนับสนุนการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกแล้ว

หลักเกณฑ์ในการประเมินคุณค่าความโดดเด่นของแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ มี ๑๐ ข้อ ได้แก่

- ๑) เป็นตัวแทนที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ด้านศิลปกรรมหรือตัวแทนของความงาม และเป็นผลงานชิ้นเอกที่จะจัดทำขึ้นด้วยการสร้างสรรค์ที่ชาญฉลาด หรือ
- ๒) เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลผลักดันให้เกิดการพัฒนาสืบต่อมาในด้านการออกแบบ ทางสถาปัตยกรรม อนุสรณ์สถาน ประติมากรรม สวนและภูมิทัศน์ ตลอดจนการพัฒนาศิลปกรรมที่เกี่ยวข้องหรือการพัฒนาการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ ซึ่งการพัฒนาเหล่านั้นเกิดขึ้นในช่วงเวลาในเวลาหนึ่ง หรือบนพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดของโลก หรือ
- ๓) เป็นเอกลักษณ์ หายากยิ่งหรือเป็นของแท้ดั้งเดิม หรือ
- ๔) เป็นตัวอย่างลักษณะทั่วไปของสิ่งก่อสร้างที่เป็นตัวแทนการพัฒนาด้านวัฒนธรรม สังคม ศิลปกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี หรืออุตสาหกรรม หรือ
- ๕) เป็นตัวอย่างลักษณะเด่นชัดหรือชนบทรรมนิยมประเพณีแห่งสถาปัตยกรรม วิธีการก่อสร้างการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ ที่มีความเปราะบางหรือเสื่อมสลายได้ง่าย เพราะผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมที่ไม่สามารถกลับคืนดั้งเดิมได้ หรือการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ หรือ
- ๖) มีความคิดหรือความเชื่อที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเหตุการณ์หรือบุคคลที่มีความสำคัญหรือมีความโดดเด่นยิ่งในประวัติศาสตร์ หรือ
- ๗) เป็นตัวอย่างเด่นชัดในการเป็นตัวแทนของวิวัฒนาการสำคัญๆ ในอดีตของโลก รวมถึงแหล่งที่เป็นตัวแทนของยุคสำคัญๆ ในอดีต เช่น ยุคของสัตว์เลื้อยคลาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาความหลากหลายทางธรรมชาติบนพื้นโลก หรือยุคน้ำแข็งซึ่งมนุษย์ดิ้นรนเอาชีวิตรอดและสิ่งแวดล้อมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก หรือ

- ๔) เป็นตัวอย่างเด่นชัดในการเป็นตัวแทนของกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทางธรณีวิทยา หรือวิวัฒนาการทางชีววิทยาและปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่กำลังเกิดอยู่ โดยเน้นกระบวนการที่กำลังเกิดอยู่ของชุมชนพืชและสัตว์ การเกิดของสภาพภูมิประเทศต่างๆหรือ
- ๕) เป็นแหล่งที่เกิดจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์หายากเป็นพิเศษ เช่น การเกิดหรือลักษณะหรือแหล่งที่มีความงดงามทางธรรมชาติ แหล่งรวมความหนาแน่นของสัตว์และพืช และแหล่งรวมการผสมผสานระหว่างองค์ประกอบทางธรรมชาติและวัฒนธรรม หรือ
- ๖) เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์และสัตว์ที่หายากหรือที่ตกอยู่ในภาวะอันตราย แต่ยังสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ รวมถึงระบบนิเวศอันเป็นแหล่งรวมความหนาแน่นของพืชและสัตว์ที่ทั่วโลกให้ความสนใจ

การพิจารณาแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม มีสาระหว่างประเทศว่าด้วยโบราณสถานและแหล่งโบราณคดี (International Council on Monuments and Sites: ICOMOS) ซึ่งทำหน้าที่ประเมินคุณค่าแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม และนำเสนอผลการประเมินต่อคณะกรรมการมรดกโลกเพื่อพิจารณาลงมติ

การพิจารณาแหล่งมรดกทางธรรมชาติ มีสหภาพการอนุรักษ์โลก (International Union for Conservation of Nature: IUCN) ทำหน้าที่ประเมินคุณค่าแหล่งมรดกทางธรรมชาติ และจะนำเสนอผลการประเมินต่อคณะกรรมการมรดกโลก เพื่อพิจารณาลงมติ

ในกรณีที่มีมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติในบัญชีรายชื่อมรดกโลกได้รับการคุกคามจากการดำเนินการใดๆ เช่น โครงการพัฒนาต่างๆ การสงคราม การเสื่อมโทรมของธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ฯลฯ จะมีแนวโน้มว่ามรดกโลกแห่งนั้นกำลังเผชิญกับภาวะอันตราย อนุสัญญาฯ ได้กำหนดให้มีการพิจารณาขึ้นทะเบียนให้แหล่งมรดกโลกนั้นเป็นแหล่งมรดกในภาวะอันตราย ทั้งนี้เพื่อพิจารณากำหนดแผนปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งในการคุ้มครองและฟื้นฟูแหล่งมรดกโลกนั้นอย่างเร่งด่วนและต่อเนื่อง

ภารกิจที่สำคัญที่ต้องดำเนินการตามอนุสัญญาฯ

๑. จัดทำแผนแม่บทการจัดการมรดกทางวัฒนธรรม และธรรมชาติ ที่คำนึงถึงการอนุรักษ์ที่มีประสิทธิภาพ พร้อมไปกับการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมของชุมชน
๒. เสาะแสวงหา และศึกษาวิเคราะห์แหล่งมรดกทาง วัฒนธรรมและทางธรรมชาติที่มีความสำคัญและมีคุณค่าโดดเด่น ที่ตั้งอยู่ในประเทศของตน เพื่อนำเสนอให้ประกาศเป็นแหล่งมรดกโลก
๓. ยอมรับเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบในการดูแล คุ้มครองและอนุรักษ์ แหล่งมรดกโลกทาง วัฒนธรรมและทางธรรมชาติที่ตั้งอยู่ในประเทศของตน
๔. กำหนดมาตรการที่เหมาะสมด้านกฎหมายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี บริหารและการเงินเพื่อการคุ้มครองและอนุรักษ์แหล่งมรดกโลก ในประเทศของตน
๕. ละเว้นการดำเนินการใดโดยเจตนาที่จะทำลายมรดกโลกทางวัฒนธรรม และทางธรรมชาติ ที่ตั้งอยู่ในประเทศภาคีอื่นๆ ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม
๖. สนับสนุนเงินช่วยเหลือให้กับกองทุนมรดกโลก ในรูปของเงินอุดหนุนบังคับ (Compulsory Contribution)

การดำเนินการของประเทศไทย คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ เมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๙๗ และให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาเมื่อวันที่ ๑๗ ก.ย. ๒๕๓๐ และเป็นสมาชิกคณะกรรมการมรดกโลกชุดปัจจุบัน ดำรงตำแหน่งระหว่างปี ๒๕๕๒-๒๕๕๖

ต่อมาในเดือนมกราคม ๒๕๓๓ คณะรัฐมนตรีมีมติแต่งตั้ง "คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก" โดยมีสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นฝ่ายเลขานุการ เพื่อดำเนินงานต่างๆ ให้เป็นไปตามพันธกรณีของอนุสัญญาฯ และทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้มีการดำเนินงานตามแผนการจัดการแหล่งมรดกโลก

ปัจจุบันประเทศไทยมีแหล่งมรดกโลกทั้งหมด ๕ แห่ง ดังนี้

ลำดับ ที่	ชื่อ	ประเภท	จังหวัด	ปีที่ขึ้น ทะเบียน (พ.ศ.)	หลักเกณฑ์*
๑	เมืองประวัติศาสตร์สุโขทัยและเมือง บริวาร (อุทยานประวัติศาสตร์ สุโขทัย- ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร)	มรดกโลก ทาง วัฒนธรรม	สุโขทัยและ กำแพงเพชร	๒๕๓๔	หลักเกณฑ์ ที่ ๑
๒	นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา	มรดกโลก ทาง วัฒนธรรม			หลักเกณฑ์ ที่ ๓
๓	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร- ห้วยขาแข้ง	มรดกโลก ทาง ธรรมชาติ	พระนครศรีอยุธยา	๒๕๓๔	หลักเกณฑ์ ที่ ๓
๔	แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง	มรดกโลก ทาง วัฒนธรรม	กาญจนบุรี ตาก และอุทัยธานี	๒๕๓๔	หลักเกณฑ์ ที่ ๗ หลักเกณฑ์ ที่ ๙ หลักเกณฑ์ ที่ ๑๐
๕	พื้นที่กลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ (อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่-ห้วยลาน-ป่าสัก ดา-ตาพระยา และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ดงใหญ่)	มรดกโลก ทาง ธรรมชาติ	ปราจีนบุรี นครนายก นครราชสีมา	๒๕๓๕	หลักเกณฑ์ ที่ ๓

ตารางตรวจสอบความสอดคล้องของอนุสัญญา
ว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ

หลักการสำคัญ	ประเด็นในการพิจารณาที่เกี่ยวข้องกับ กฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า
☒ หลักการ คือ คุ้มครองและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่ทรงคุณค่าโดดเด่นของโลก ทั้งแหล่งที่มนุษย์สร้างขึ้นและแหล่งธรรมชาติ เพื่อเป็นมรดกตกทอดแก่คนรุ่นหลัง	การแสดงเจตนารมณ์ที่สอดคล้องกับการคุ้มครองและอนุรักษ์มรดกทางธรรมชาติ ดังนี้ ☒ ยื่นเสนอให้เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร-ห้วยขาแข้ง ได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางธรรมชาติ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ☒ ยื่นเสนอให้พื้นที่กลุ่มดงพญาเย็น-เขาใหญ่ (อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่-ทับลาน-ป่าสักดา-ตาพระยา และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ่) ได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางธรรมชาติ
☒ การดำเนินงานต่างๆ ที่สอดคล้องกับอนุสัญญาฯ	☒ ด้านกฎหมาย ☒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ☒ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ☒ พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๔๔ ☒ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ☒ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ☒ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า ๒๕๓๕ ☒ พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ☒ กฎหมายเกี่ยวกับที่ดินและป่าไม้ ได้แก่ ☒ พระราชบัญญัติการใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๗๙ ☒ พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๘ ☒ พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑

หลักการสำคัญ	ประเด็นในการพิจารณาที่เกี่ยวข้องกับ กฎหมายป่าไม้และสัตว์ป่า
	☒ พรบ.ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ๒๕๑๘ ☒ พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๒๖ ☒ จัดตั้งหน่วยงานเพื่อดำเนินการ ได้แก่ ☒ คณะกรรมการระหว่างรัฐบาลเพื่อการคุ้มครองป้องกันมรดกโลกทางวัฒนธรรมและ ทางธรรมชาติ ☒ กองทุนเพื่อการคุ้มครองป้องกันมรดกโลกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ ☒ คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก ☒ คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติของโลก ☒ คณะกรรมการอนุรักษ์ผืนป่าตะวันตก ☒ กองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม ได้แก่ กลุ่มงานคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
☒ พันธกรณี / โครงการ / กิจกรรม	☒ จัดทำแผนแม่บทการจัดการมรดกทางธรรมชาติ ที่คำนึงถึงการอนุรักษ์ที่มีประสิทธิภาพ พร้อมกับการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมของชุมชน ☒ แผนปฏิบัติการแหล่งมรดกโลกธรรมชาติของไทย ☒ แผนแม่บทเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง พ.ศ. ๒๕๓๓-๒๕๓๗ ☒ แผนแม่บทเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร พ.ศ. ๒๕๓๕-๒๕๓๗

ตารางวิเคราะห์ความไม่สอดคล้องของกฎหมายไทย
ต่อ อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา	กฎหมาย ที่คว
หลักของการ เก็บรักษาไว้ ในคนรุ่น ต่อไป นำมา สู่การ ดำเนินงาน ด้านการ คุ้มครองและ อนุรักษ์มรดก ทาง วัฒนธรรม และ ธรรมชาติที่มี คุณค่า และมี	๑. กำหนดนโยบายและ วางแผนแม่บทเพื่อการ อนุรักษ์และจัดการมรดก ทางวัฒนธรรมและทาง ธรรมชาติ ที่คำนึงถึงทั้ง ส่วนของการอนุรักษ์และ การใช้ประโยชน์อย่าง เหมาะสมของชุมชน ๒. กำหนดมาตรการที่ เหมาะสมด้านกฎหมาย และอื่นๆ เพื่อการบริหาร การศึกษา การปกป้อง คุ้มครอง อนุรักษ์ พื้นฟู มรดกทางวัฒนธรรมและ	๑. พระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อม แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ๒. พระราชบัญญัติ ป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๔๔ ๓. พระราชบัญญัติ อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ๔. พระราชบัญญัติ ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ๕. พระราชบัญญัติ สงวนและคุ้มครอง	ส่วนใหญ่ บทบัญญัติ ทางกฎหมายของไทย จะครอบคลุมการ ป้องกันพื้นที่ที่ระบุไว้ใน พรบ. เกี่ยวกับการ จัดการป่าไม้ แต่ยังขาด ในส่วนบทบัญญัติใน การจัดการพื้นที่ที่ไม่ใช่ ของรัฐ พื้นที่ชุมชนตาม วัฒนธรรมประเพณี	๑. ข้อบัญญัติ ทาง กฎหมายเกี่ยวข้องกับ การจัด การ พื้นที่ ธรรมชาติ ยังไม่ได้ เชื่อมโยงให้เห็นชัดเจน ว่า ชุมชนท้องถิ่น ประชาชนจะได้รับรอง สิทธิ มีส่วนร่วมจัดการ และได้รับผลประโยชน์ ในผลสำเร็จจากการ อนุรักษ์พื้นที่มรดกโลก ได้เช่นไร ๒. บท บัญ ญัติ ทาง กฎหมายของประเทศ	๑. พรบ กับการ พื้นที่ป่า ต้องป และทำ การอนุ ใช้ประ เหมาะ ห ลั ก อนุส การเก็บ Conser ด้ ว ย สามาร

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา	กฎหมายที่ค
ความโดดเด่นเป็นที่ยอมรับในระดับโลก รวมถึงการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อให้เป็นมรดกแก่คนรุ่นหลังต่อไป	ทางธรรมชาติ ๓. ละเว้นการดำเนินการใดๆ ที่ทำลายมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติของภูมิภาค ทั้งทางตรงและทางอ้อม	สัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ๖. พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ๗. กฎหมายเกี่ยวกับที่ดินและป่าไม้ ได้แก่ - พระราชบัญญัติการให้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๗๘ - พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๑๔ - พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ - พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.		ไทย ในส่วนของ พรบ. ยังมีความเด่นชัดในเรื่องของการสร้างมาตรการป้องกัน ป้องปราม ซึ่งยังไม่รอบด้านตามพันธะสัญญาที่มองถึงด้านอื่นๆ ด้วย เช่น การศึกษา ฟื้นฟูพื้นที่ธรรมชาติ	กฎหมาย ประโยชน์ อย่างเห ๒. พรบ กับเรื่อง ไม้ จำ ระบุใน เด่นชัด ความ สถานะ อนุรักษ์ ก็สามารถ ที่เป็นส ความ ระหว่าง และพื้น อยู่อา

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา	กฎหมาย ที่ค
		๒๕๑๘ - พระราชบัญญัติ พัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๒๖			วัตถุประสงค์ รักษา การใช้ หาก วิสัย สามารถ ธรรม สิ่งแวดล้อม ประโยชน์ วัตถุประสงค์ อนุญาต

ประมวลสรุปอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติกับ กฎหมายป่าไม้ไทย

กฎหมายป่าไม้อาจสอดคล้องกับการคุ้มครองมรดกทางธรรมชาติ โดยเฉพาะพื้นที่ป่าที่ไม่ชุมชนอยู่อาศัย แต่หากมีชุมชนอยู่อาศัย หรือใช้ประโยชน์ แม้จะมีวัฒนธรรมที่เกี่ยวดองต่อป่าอย่างลึกซึ้งก็ไม่ถูกนับเป็นมรดกทางธรรมชาติหรือทางวัฒนธรรม ประกอบกับตัวอนุสัญญาฯ ยังมีลักษณะแยกส่วนระหว่างธรรมชาติกับวัฒนธรรม ทำให้ขาดมิติเชื่อมโยงระหว่างธรรมชาติและวัฒนธรรม เช่น วัฒนธรรมที่เกี่ยวดองธรรมชาติที่ยั่งยืน ดังนั้นเมื่อกฎหมายไทยมีลักษณะแยกส่วน จึงแยกการจัดการโดยปริยาย

กฎหมายป่าไม้ไทยจึงอาจไม่ได้ขัดแย้งอะไรกับอนุสัญญาฯ แต่ทั้งอนุสัญญาฯ และกฎหมายควรมุ่งไปสู่หลักการจัดการธรรมชาติเชิงบูรณาการดังหลักการจัดการป่าที่ยั่งยืน ที่ได้รับการรับรองจากหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน หลักการป่าไม้ในวาระ ๒๑

บทที่ ๕ อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่า ที่ใกล้จะสูญพันธุ์

ที่มาและการดำเนินการ

อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora: CITES) ได้รับการผลักดันจากสหภาพนานาชาติว่าด้วยการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ (IUCN) ในปี ค.ศ. ๑๙๗๓ โดยมีวัตถุประสงค์ของ CITES คือ การอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์ป่าและพืชป่าในโลก เพื่อประโยชน์แห่งมวลมนุษยชาติโดยเน้นทรัพยากรสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์หรือมีการคุกคาม ทำให้มีปริมาณน้อยหรือจนอาจเป็นเหตุให้สูญพันธุ์

วิธีการอนุรักษ์ของ CITES ก็คือ การสร้างเครือข่ายทั่วโลกในการควบคุมการค้าระหว่างประเทศ (International Trade) ทั้งสัตว์ป่า พืชป่าและผลิตภัณฑ์ แต่ไม่ควบคุมการค้าภายในประเทศ สำหรับชนิดพันธุ์อื่นๆ (Native Species)

การค้าสัตว์ป่า พืชป่า และผลิตภัณฑ์ระหว่างประเทศ จะถูกควบคุมโดยระบบใบอนุญาต (Permit) ซึ่งสัตว์ป่าและพืชป่าที่อนุสัญญาควบคุมจะต้องมีใบอนุญาตในการนำเข้า (Import) ส่งออก (Export) นำผ่าน (Transit) และส่งกลับออกไป (Re-Export) โดยชนิดพันธุ์ของสัตว์ป่าและพืชป่าที่อนุสัญญาควบคุม จะระบุไว้ในบัญชีหมายเลข ๑, ๒, ๓ (Appendix I, II, III) ของอนุสัญญา

ระบบการควบคุมของ CITES ใช้ระบบใบอนุญาตการค้าสัตว์ป่า พืชป่าและผลิตภัณฑ์ระหว่างประเทศจะถูกควบคุมโดยระบบใบอนุญาตซึ่งหมายถึงว่า สัตว์ป่าและพืชป่าที่ CITES ควบคุมต้องมีใบอนุญาตในการนำเข้า ส่งออก นำผ่าน และส่งกลับออกไป

หน้าที่ของประเทศสมาชิกคือ

๑. กำหนดมาตรการในการบังคับใช้อนุสัญญา CITES มิให้มีการค้าสัตว์ป่า พืชป่าที่ผิดระเบียบอนุสัญญาฯ โดยมีมาตรการลงโทษผู้ค้า ผู้ครอบครอง รัฐบาลกลางและส่งของกลางกลับแหล่งกำเนิด กรณีที่ทราบถึงถิ่นกำเนิด

๒. ต้องตั้งด่านตรวจสัตว์ป่า พืชป่าระหว่างประเทศ เพื่อควบคุมและตรวจสอบการค้าสัตว์ป่า พืชป่า และการขนส่งที่ปลอดภัยตามระเบียบอนุสัญญา CITES

๓. ต้องส่งรายงานประจำปี (Annual Report) เกี่ยวกับสถิติการค้าสัตว์ป่า พืชป่าของ ประเทศตนแก่สำนักงานเลขาธิการ CITES

๔. ต้องจัดตั้งคณะทำงานฝ่ายปฏิบัติการ (Management Authority) และคณะทำงานฝ่าย วิทยาศาสตร์ (Scientific Authority) ประจำประเทศ เพื่อควบคุมการค้าสัตว์ป่า พืชป่า

๕. มีสิทธิเสนอขอเปลี่ยนแปลงชนิดพันธุ์ในบัญชี Appendix I-II-III ให้ภาควิชาพิจารณา

ในส่วนประเทศไทย ได้เข้าเป็นสมาชิกอนุสัญญาฯ ลำดับที่ ๘๐ โดยลงนามรับรองอนุสัญญา ในปี ๒๕๑๘ และให้สัตยาบันในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๒๖ โดยได้จัดตั้งคณะกรรมการ CITES ประจำประเทศไทย มีหน้าที่ดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ และให้คำปรึกษาแก่รัฐมนตรีในเรื่องที่ เกี่ยวข้องกับอนุสัญญา CITES ในประเทศไทย

ด้านกฎหมาย ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าฉบับแรก เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๓ ซึ่งเน้นการสงวนคุ้มครองสัตว์ป่านิตพันธุ์ที่มีอยู่ในประเทศไทยเป็นหลัก มิได้ครอบคลุมไปถึง สัตว์ป่าที่มีถิ่นกำเนิดอยู่ในต่างประเทศซึ่งถูกนำเข้ามาในประเทศไทยเพื่อการค้าสวนสัตว์หรือ เพาะพันธุ์ ทำให้ประเทศไทยถูกพิจารณาลงโทษจากกลุ่มประเทศภาคีอนุสัญญา CITES ด้วยการ ห้ามทำการค้าสัตว์ป่าและผลิตภัณฑ์กับประเทศไทย (Trade ban) ตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นต้นมา

ต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๕ ประเทศไทยได้ตราพระราชบัญญัติสงวนและ คุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ขึ้น ซึ่งมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการนำเข้า ส่งออกและนำผ่านซึ่งชนิด พันธุ์สัตว์ป่าที่ CITES ควบคุมและกรรมปาไม้ไม่ได้ชี้แจง ทำให้ความเข้าใจกับสำนักเลขาธิการ CITES ถึงความพยายามและความตั้งใจจริงของประเทศไทยในการถือปฏิบัติตามอนุสัญญา CITES นับ แต่บัดต่อไป เป็นผลให้สำนักเลขาธิการ CITES ประกาศยกเลิก Trade ban ต่อประเทศไทย ตั้งแต่ เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นต้นมา ซึ่งผลเสียหายที่เกิดจาก Trade ban ในครั้งนั้นประมาณว่า เป็นวงเงินสูงถึงหลายพันล้านบาท

สำหรับพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๓ หมวด ๔ กล่าวถึง การนำเข้า ส่งออก นำผ่านซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าที่ CITES ควบคุม ต้องได้รับอนุญาตจาก อธิบดีการจัดตั้งด่านตรวจสัตว์ป่า ซึ่งในหลักการจะหมายถึงด่านตรวจสัตว์ป่าระหว่างประเทศ นั้นเอง

**ตารางตรวจสอบความสอดคล้องของอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งชนิดสัตว์
ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์**

หลักการสำคัญ	ประเด็นในการพิจารณา
☒ การอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์ป่าและพืชป่าในโลกเพื่อประโยชน์แห่งมวลมนุษยชาติ โดยเน้นทรัพยากรสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์หรือมีการคุกคาม ทำให้มีปริมาณร่อยหรอจนอาจเป็นเหตุให้สูญพันธุ์	☒ มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกฎหมาย ประกาศกระทรวง ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองป้องกันการสูญพันธุ์ ☒ ทำบัญชีรายชื่อสัตว์ป่าสงวนและคุ้มครอง ใน พรบ. สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ และฉบับ พ.ศ. ๒๕๔๖ ☒ กฎกระทรวงฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๗ ☒ ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเรื่อง กำหนดชนิดสัตว์ป่าและซากของสัตว์ป่าที่ห้ามนำเข้าหรือส่งออก
☒ วิธีการอนุรักษ์ของ CITES ก็คือ การสร้างเครือข่ายทั่วโลกในการควบคุมการค้าระหว่างประเทศ (International Trade) ทั้งสัตว์ป่า พืชป่า และผลิตภัณฑ์ แต่ไม่ควบคุมการค้าภายในประเทศ สำหรับชนิดพันธุ์อื่นๆ (Native Species)	☒ จัดตั้งหน่วยงานเพื่อควบคุมการค้าสัตว์ได้แก่ ☒ ด้านตรวจสัตว์ป่า โดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดย กองคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่า ตามอนุสัญญา ☒ ด้านตรวจสัตว์ป่าท่าอากาศยานดอนเมือง ☒ คำสั่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่ายการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสัตว์ป่าและพืชป่าแห่งประเทศไทย (Thailand WEN) ☒ กรมปศุสัตว์ จัดตั้งด่านกักกันสัตว์ ทั้งเรื่องป้องกันโรคระบาด และทำหน้าที่ตรวจสอบซากสัตว์ป่าด้วย ☒ จัดตั้งหน่วยงาน/กลุ่มงาน ต่างๆ ในกรมอุทยานแห่งชาติฯ เพื่อสอดคล้องกับอนุสัญญาฯ ได้แก่ ☒ กองคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่า ตามอนุสัญญา

หลักการสำคัญ	ประเด็นในการพิจารณา
	☒ กลุ่มงานประสานและเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ ☒ กลุ่มงานวิชาการด้านสัตว์ป่าและพืชป่า ☒ กลุ่มงานควบคุมและตรวจสอบการค้าสัตว์ป่าระหว่างประเทศ ☒ กลุ่มงานบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสัตว์ป่าและพืชป่า ☒ ด้านป้องกันและปราบปราม ☒ งานพิสูจน์และจำแนกสัตว์ป่า ☒ งานด้านนิติวิทยาศาสตร์ ☒ งานด้านการดูแลสัตว์ของกลางและสัตว์ป่า ☒ ด้านการคุ้มครองสัตว์ป่า ☒ ออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดชนิดสัตว์ป่าและซากของสัตว์ป่าที่ห้ามนำเข้าหรือส่งออก ☒ แผนแม่บทการอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์ป่าแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๘-๒๕๕๗
☒ มาตรการควบคุม ด้วยระบบใบอนุญาต (Permit) ได้แก่ การนำเข้า (Import) ส่งออก (Export) นำผ่าน (Transit) และส่งกลับออกไป (Re-Export)	☒ ควบคุมและดำเนินการออกใบอนุญาต ทั้ง ๔ ขั้นตอน โดย กองคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าตามอนุสัญญาฯ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ☒ แจ้งทำเครื่องหมายประจำสัตว์ป่าของสถานประกอบการ และสวนสัตว์สาธารณะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ โดย กองคุ้มครองพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าตามอนุสัญญาฯ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

หลักการสำคัญ	ประเด็นในการพิจารณา
	☒ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๓ หมวด ๔ กล่าวถึง การนำเข้า ส่งออก นำผ่าน ซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าที่ CITES ควบคุม ต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีการจัดตั้งด่านตรวจสัตว์ป่า ซึ่งหมายถึงด่านตรวจสัตว์ป่าระหว่างประเทศ
☒ การกำหนดแบ่งชนิดพันธุ์ของสัตว์ป่าและพืชป่าที่ถูกควบคุมการค้า	☒ ดำเนินการตามอนุสัญญาฯ แม้สัตว์บางชนิด จะไม่มีถิ่นกำเนิดในประเทศไทย ☒ ปรับปรุงรายชื่อสัตว์สงวนและคุ้มครองให้ครอบคลุมขึ้น ใน พ.ศ. ๒๕๔๖

ตารางวิเคราะห์ความไม่สอดคล้องของกฎหมายไทย
ต่อ อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา
คุ้มครองชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ โดยระบบควบคุมการค้าระหว่างประเทศ	๑. ต้องจัดให้มีบทบัญญัติทางกฎหมายที่จะใช้บังคับควบคุมตามข้อกำหนดของอนุสัญญาฯ โดยการห้ามทำการค้าชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าที่เป็นการละเมิดอนุสัญญาฯ รวมทั้งกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน ผู้ค้า ผู้	๑. พรบ. สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ๒. กฎกระทรวงฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๓๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๗ ๓. ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเรื่อง	พื้นที่ใช้บังคับกฎหมายกฎกระทรวง ประกาศกระทรวงฯ ยังไม่ครอบคลุมไปถึงพื้นที่ห้ามพรหมแดน	๑. จากการปรับปรุงรายชื่อสัตว์สงวนและคุ้มครองจำพวกต่างๆ จำนวน ๗ จำพวกใหม่ในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ดังนั้นความครอบคลุมในการคุ้มครอง ป้องกันของกฎหมายไทย ที่ควรสอดคล้องกับอนุสัญญาฯ ก็จะไม่ครอบคลุมกับสัตว์ป่าที่สากลได้มีความเห็นร่วมกันว่าต้องคุ้มครองและสงวนพันธุ์ไว้

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา
	ครอบครอง รับของกลาง และส่งของกลางกลับสู่ถิ่นกำเนิด เป็นต้น ๒. ต้อง จัด ตั้ง หน่วยงาน ฝ่ายปฏิบัติการ และฝ่ายวิชาการ เพื่อควบคุมการค้าชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าในบัญชีแนบท้ายอนุสัญญาฯ ๓. ต้องจัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับสถิติการค้าระหว่าง	กำหนดชนิดสัตว์ป่าและซากของสัตว์ป่าที่ห้ามนำเข้าหรือส่งออก		๒. พรบ.หลัก คือ พรบ. สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่ ความเป็นจริงและบริบททางสังคมต่างๆ ในปัจจุบัน รวมถึงวัตถุประสงค์ในการอนุรักษ์ คุ้มครอง ทั้งการป้องกันการล่า และทั้งการขยายพันธุ์เพื่อลดการล่าและลดการสูญพันธุ์ ยังระบุไว้ในรูปแบบการ “ห้าม” เพื่อควบคุม ซึ่งควรเสริมให้สอดคล้องกับอนุสัญญาที่เน้นหลัก เรื่องการ

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา
	ประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าของประเทศ และรายงานประจำสองปีเกี่ยวกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรการทางกฎหมายเพื่ออนุรักษ์ตามอนุสัญญา ๔. กำหนดให้มีด่านตรวจชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าที่ควบคุมโดยอนุสัญญาฯ เพื่อควบคุมและตรวจสอบการค้าและการขนส่ง			ควบคุมทางการค้าระหว่างประเทศ ที่เน้นเรื่องการทำเอกสารให้ถูกต้อง ตรวจสอบได้ ดังนั้นหากพิจารณาทางเลือกที่กฎหมายส่งเสริมให้เพาะพันธุ์อย่างถูกต้องได้ ทั้งเพื่อขยายพันธุ์ กิจกรรมสวนสัตว์ เป็นอาหาร ก็จะสมประสงค์ทั้งในด้านการสอดคล้อง กับการควบคุมการค้าสัตว์ป่า และการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมและมีเงื่อนไขได้

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา
	ระหว่างประเทศ ๕. มีสิทธิในการเสนอ เปลี่ยนแปลงบัญชี ชนิดพันธุ์ในบัญชีที่ อนุสัญญาฯ ควบคุม ๖. ต้องจ่ายเงิน สนับสนุนรายปีเป็น ค่าใช้จ่ายในการ บริหารงานของสำนัก เลขาธิการไซเตส			

สรุปความสอดคล้องกฎหมายป่าไม้ตามอนุสัญญาไซเตส

พรบ.สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.๒๕๓๕ ปฏิบัติตามแนวทางของอนุสัญญาไซเตส ใช้หลักควบคุมด้วยกำหนดประเภทสัตว์และพืชป่าที่ได้รับความคุ้มครองตามลำดับชั้น และใช้ใบอนุญาตในการควบคุม สิ่งที่ต้องเพิ่มเติมเป็นการเพิ่มระดับการควบคุม เช่น บทลงโทษการลักลอบค้าขาย ครอบครองสัตว์ พืชป่าและผลิตภัณฑ์ และการติดตามตรวจสอบสัตว์ พืชป่าข้ามพรมแดน

บทที่ ๖

อนุสัญญาว่าด้วยอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ

หลักการและสาระสำคัญ

เพื่ออนุรักษ์ ปกป้องการสูญเสียพื้นที่ชุ่มน้ำทั้งพื้นที่ชุ่มน้ำ (มี ๕ ประเภท คือ พื้นที่ทะเล ปากแม่น้ำ ทะเลสาบ แหล่งน้ำไหล หนองน้ำ) ตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นที่มีความอุดมสมบูรณ์หลากหลายทางชีวภาพ และส่งเสริมการใช้พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาดและยั่งยืน จึงได้เกิดการยกย่องอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ หรือ อนุสัญญาแรมซาร์ไซด์ (Ramsar Convention on Wetlands) ขึ้นเมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๗๑ ที่เมืองแรมซาร์ ประเทศอิหร่าน อนุสัญญามีผลบังคับใช้จริงเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๗๕ มีเป้าหมายเพื่อสร้างความร่วมมือกับนานาชาติในการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำต่างๆ ทั่วโลก ยับยั้งการสูญหายของพื้นที่ชุ่มน้ำในโลก ประเทศภาคีต้องดำเนินการจัดทำแผนการบริหารจัดการเพื่อการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำ

ปัจจุบันมีประเทศภาคีสมาชิกทั้งสิ้น ๑๖๐ ประเทศ พื้นที่ชุ่มน้ำที่ขึ้นทะเบียนว่ามีความสำคัญระดับ นานาชาติ ทั้งสิ้น ๒,๐๐๕ แห่ง พื้นที่รวมทั้งหมด ๑๙๒,๘๐๙,๓๒๓ เฮกตาร์

วัตถุประสงค์ของอนุสัญญาฯ คือ

- ๑) กำหนดกรอบดำเนินงานและความร่วมมือนานาชาติในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืน
- ๒) สนับสนุนแนวคิดการใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาดและยั่งยืน

พันธกรณีของภาคี

(๑) ภาคีจะต้องคัดเลือกพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติ หรือนานาชาติ อย่างน้อย ๑ แห่ง บรรจุในทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ และส่งเสริมการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำที่อยู่ในทะเบียน

(๒) ภาคีต้องกำหนดและวางแผนการดำเนินการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาด ไม่ว่าพื้นที่ชุ่มน้ำนั้นจะอยู่ในทะเบียนหรือไม่

(๓) ทำการปรึกษากับภาคีอื่นๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานของอนุสัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พื้นที่ชุ่มน้ำที่ตั้งอยู่ตามพรมแดนระหว่างประเทศ มีการใช้ทรัพยากรน้ำร่วมกัน มีการใช้ทรัพยากรชีวภาพร่วมกัน และมีการพัฒนาความช่วยเหลือสำหรับโครงการพื้นที่ชุ่มน้ำ

(๔) ภาคีต้องสนับสนุนเงินช่วยเหลือแก่อนุสัญญา จำนวนเงินช่วยเหลือของแต่ละประเทศ ขึ้นกับการแบ่งตาม UN Scale

ด้วยแรงกระตุ้นจากกระแสอนุรักษ์นานาชาติ ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา ในปี ๑๙๙๘ เป็นลำดับที่ ๑๑๐ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้จัดตั้งคณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำขึ้น เพื่อขอข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะต่างๆ ในการเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาตลอดจนคัดเลือกพื้นที่ชุ่มน้ำเข้าบรรจุในทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ซึ่งองค์ประกอบของคณะอนุกรรมการประกอบไปด้วยผู้แทนจากหน่วยงานราชการต่างๆ ที่ดำเนินนโยบายเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ และแน่นอนว่ารวมทั้งกรมประมงด้วย ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ความเห็นชอบที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ และเสนอพหุคูณที่เขียนในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จ.พัทลุง มีพื้นที่ ๓,๐๘๕ ไร่ เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศแห่งแรกของประเทศไทย และเป็นลำดับที่ ๙๔๘ ในทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศของอนุสัญญาแรมซาร์ ปัจจุบัน ประเทศไทยมีพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (Ramsar Sites) รวม ๑๒ แห่ง คิดเป็นพื้นที่รวมประมาณ ๒,๒๗๔,๓๓๐ ไร่ ทั้งหมดเป็นพื้นที่ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ๘ แห่ง(ภายใต้พรบ.สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.๒๕๓๕) และเขตอุทยานแห่งชาติ ๔ แห่ง (ภายใต้พรบ.อุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔)

เขตพื้นที่ชุ่มน้ำที่ได้รับการขึ้นทะเบียน*

อันดับที่	Ramsar Site	จังหวัด	พื้นที่ (ไร่)	ประกาศเมื่อวันที่
๙๘๔	พื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนชีเสียนเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย	พัทลุง	๓,๐๘๕	๑๓ พฤษภาคม ๒๕๔๑
๑๐๙๘	พื้นที่ชุ่มน้ำเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงโขงหลง	หนองคาย	๑๓,๘๓๗.๕	๕ กรกฎาคม ๒๕๔๓
๑๐๙๙	พื้นที่ชุ่มน้ำดอนหอยหลอด	สมุทรสงคราม	๕๔๖,๘๗๕	๕ กรกฎาคม ๒๕๔๓
๑๑๐๐	พื้นที่ชุ่มน้ำปากแม่น้ำกระบี่	กระบี่	๑๓๓,๑๒๐	๕ กรกฎาคม ๒๕๔๓
๑๑๐๑	พื้นที่ชุ่มน้ำเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย	เชียงราย	๒,๗๑๒.๕	๕ กรกฎาคม ๒๕๔๓
๑๑๐๒	พื้นที่ชุ่มน้ำเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ (พรุโฑะแดง)	นราธิวาส	๑๒๕,๖๒๕	๕ กรกฎาคม ๒๕๔๓
๑๑๘๒	พื้นที่ชุ่มน้ำหาดเจ้าไหม-เขตห้ามล่าสัตว์ป่าหมู่เกาะลิบง-ปากแม่น้ำตรัง	ตรัง	๕๑๕,๗๔๕	๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๕
๑๑๘๓	พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติแหลมสน-ปากแม่น้ำกระบี่-ปากคลองกะเปอร์	ระนอง	๖๗๗,๖๒๕	๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๕
๑๑๘๔	พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้างทอง	สุราษฎร์ธานี	๖๓,๗๕๐	๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๕
๑๑๘๕	พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา	พังงา	๒๕๐,๐๐๐	๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๕
๑๗๓๔	พื้นที่ชุ่มน้ำอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด	ประจวบคีรีขันธ์	๔๓,๐๗๔	๑๔ มกราคม ๒๕๕๑
๑๙๒๖	พื้นที่ชุ่มน้ำกุตทิง	บึงกาฬ	๑๖,๕๐๐	๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๒

* สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ,

http://www.onep.go.th/library/index.php?option=com_content&view=article&id=๖๔-ramsar-convention-on-wetlands-&catid=๒๖:๒๐๑๒-๐๔-๐๒-๐๖-๕๙-๒๒&Itemid=๓๔

กรมประมงในฐานะหน่วยงานสนับสนุนหลัก ในการให้ประเทศไทยได้ดำเนินการตาม อนุสัญญาอย่างถูกต้อง โดยประกาศกำหนดให้พื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นที่สาธารณะทุกแห่งทั่วประเทศ โดยเฉพาะพื้นที่ชุ่มน้ำแหล่งน้ำจืดเป็นพื้นที่สีเขียว และใช้มาตรการทางกฎหมายของการเป็นเขต ห้ามล่าสัตว์ป่า หรือพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม หรือพื้นที่อนุรักษ์เข้ามาประกอบใช้ในพื้นที่ชุ่มน้ำ

ในด้านการตรากฎหมายเพื่อดำเนินการให้สอดคล้องกับอนุสัญญา กรมประมงได้จัดการ และอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำในที่จับสัตว์น้ำ หรือพื้นที่ชุ่มน้ำธรรมชาติ ที่เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติหลายฉบับ ได้แก่

- พระราชบัญญัติประมง พ.ศ. ๒๔๙๐
- พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมง ในเขตการประมงไทย พ.ศ. ๒๔๙๒
- พระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. ๒๔๘๑
- พระราชบัญญัติจัดระเบียบกิจการแพปลา พ.ศ. ๒๔๙๖
- พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕

เมื่อพิจารณาจากพื้นที่ชุ่มน้ำที่ได้รับการขึ้นทะเบียน จะเกี่ยวข้องกับกฎหมายป่าไม้คือ พรบ. อุทยานแห่งชาติ ๒๕๐๔ และพรบ.สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า ๒๕๓๕ เป็นหลัก

ประมวลประเด็นเนื้อหาอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการอธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของ (Guideline) เปรียบเทียบ ป่าไม้และสัตว์
๑. หลักการ	๑.๑ คุณค่า ความสำคัญของ ทรัพยากร	☒ อนุรักษ์ ปกป้อง และใช้ประโยชน์ในพื้นที่ชุ่ม น้ำอย่างชาญฉลาด และยั่งยืน	กฎหมายป่าไม้ไทยที่ใช้ คือ พรบ.อุทยานแห่งชาติ คุ้มครองสัตว์ป่า มุ่งปก ประโยชน์ จึงขาดหลัก อย่างชาญฉลาด และยั
	๑.๒ เป้าหมายหรือเจตนารมณ์ ต่อการจัดการทรัพยากร	☒ อนุรักษ์ ปกป้อง และใช้ประโยชน์ในพื้นที่ชุ่ม น้ำอย่างชาญฉลาด และยั่งยืน	
	๑.๓ หลักสำคัญ เช่น ความ เสมอภาค และ ความ รับผิดชอบร่วมกันในระดับที่ แตกต่างกัน การป้องกันไว้ก่อน การช่วยเหลือกลุ่มที่ด้อยโอกาส เป็นต้น		

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการอธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของ (Guideline) เปรียบเทียบกับ ป่าไม้และสัตว์
๒. ขอบเขตการจัดการ	๒.๑ แนวทางการอนุรักษ์ในถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ	☒ อนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำตามธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น	กฎหมายป่าไม้รับรอง ตามธรรมชาติ
	๒.๒ แนวทางการอนุรักษ์นอกถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ		
	๒.๓ การประเมินผลกระทบและการลดผลกระทบเสียหาย		ไม่มีหลักการประเมินผล ไม้
๓. แนวทางการจัดการทรัพยากร	๓.๑ หลักการใช้ประโยชน์จากฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน	☒ การใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาด และยั่งยืน	กฎหมายป่าไม้ไทยที่ใช้ คือ พรบ.อุทยานแห่งชาติ คุ้มครองสัตว์ป่า มุ่งปก ประโยชน์ จึงขาดหลัก อย่างชาญฉลาด และยั
	๓.๒ มาตรการสร้างแรงจูงใจ		
	๓.๓ มาตรการติดตามตรวจสอบ		

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการอธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของ (Guideline) เปรียบเทียบ ป่าไม้และสัตว์ป่า
๔. การสร้างการเรียนรู้	๔.๑ การศึกษาวิจัย		พรบ.อุทยานแห่งชาติ คุ้มครองสัตว์ป่าเปิดให้ สร้างการเรียนรู้ในพื้นที่
	๔.๒ การสร้างการเรียนรู้กับ สังคม		
๕. บทบาทหน้าที่ ของรัฐ	๕.๑ สิทธิและหน้าที่ของรัฐที่ เกี่ยวข้องกับทรัพยากรหรือ ผลกระทบจากการใช้ทรัพยากร		
๖. สิทธิของ ชุมชน และการมี ส่วนร่วมของ ประชาชน	๖.๑ ชุมชนในการเข้าถึงและ จัดการทรัพยากร		กฎหมายป่าไม้ไทยไม่รับ
	๖.๒ การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดการ ทรัพยากร		กฎหมายป่าไม้ไทยไม่รับ ประชาชน

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการอธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของ (Guideline) เปรียบเทียบ ป่าไม้และสัตว์
	๖.๓ การแบ่งปันผลประโยชน์ และความรับผิดชอบที่เกิดขึ้น จากการใช้ทรัพยากร		กฎหมายป่าไม้ไทย ผลประโยชน์แก่ประชาชน
	๖.๔ กลไกการสนับสนุนชุมชน และสังคมในการจัดการ ทรัพยากร		
๗.พันธกรณี ความร่วมมือ ระหว่างประเทศ	๗.๑ อำนาจ สิทธิและหน้าที่ ของรัฐไทย และรัฐอื่นๆ ที่ เกี่ยวข้องกับทรัพยากรข้าม พรมแดน	☒ อนุสัญญาฯ เคารพในหลักสิทธิอธิปไตยของ แต่ละประเทศ	
	๗.๒ การสร้างความร่วมมือ ระหว่างภาคีต่างๆ ทั้งภายในรัฐ และระหว่างประเทศ	☒ ภาคีต้องร่วมมือจัดการพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ ที่มีพรมแดนระหว่างประเทศ มีการใช้ทรัพยากร น้ำร่วมกัน มีการใช้ทรัพยากรชีวภาพร่วมกัน และ มีการพัฒนาความช่วยเหลือสำหรับโครงการพื้นที่ ชุ่มน้ำ	กฎหมายป่าไม้ไทยยังไม่ ระบบการจัดการทรัพยากร

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการอธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของ (Guideline) เปรียบเทียบ ป่าไม้และสัตว์
	๗.๓ การถ่ายทอดเทคโนโลยี จากการใช้ประโยชน์ทรัพยากร		
	๗.๔ การจัดการข้อพิพาท		

**ตารางวิเคราะห์ความไม่สอดคล้องของกฎหมายป่าไม้ไทย
ต่ออนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ**

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา
อนุรักษ์ ปกป้อง และ ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ ชุ่มน้ำอย่างชาญ ฉลาด และยั่งยืน	(๑) ภาคิจะต้องคัดเลือก พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญ ระดับชาติ หรือนานาชาติ อย่างน้อย ๑ แห่ง บรรจุใน ทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มี ความสำคัญระหว่าง ประเทศ และส่งเสริมการ อนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำที่อยู่ใน ทะเบียน (๒) ภาคิต้องกำหนดและ วางแผนการดำเนินการใช้ ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่าง	พรบ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ พรบ.อุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ พรบ.สงวนและ คุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕	พื้นที่ใช้บังคับกฎหมาย ไม่ครอบคลุมไปถึงพื้นที่ เขตเศรษฐกิจจำเพาะ ไหล่ทวีป	กฎหมายป่าไม้ทั้งหมด ยังขาดหลักเรื่องการใช้ ประโยชน์อย่างชาญ ฉลาด ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม โดยเฉพาะใน ระดับชุมชนท้องถิ่น

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา
	ชาญฉลาดไม่ว่าพื้นที่ชุ่มน้ำ นั้นจะอยู่ในทะเลเบียนหรือไม่ (๓) ทำการปรึกษากับภาคี อื่นๆ เกี่ยวกับการ ดำเนินงานของอนุสัญญาฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ชุ่ม น้ำที่ตั้งอยู่ตามพรมแดน ระหว่างประเทศ มีการใช้ ทรัพยากรน้ำร่วมกัน มีการ ใช้ทรัพยากรชีวภาพร่วมกัน และมีการพัฒนาความ ช่วยเหลือสำหรับโครงการ พื้นที่ชุ่มน้ำ (๔) ภาคีต้องสนับสนุนเงิน			

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา
	ช่วยเหลือแก่อนุสัญญาฯ จำนวนเงินช่วยเหลือของ แต่ละประเทศขึ้นกับการ แบ่งตาม UN Scale			

ตารางตรวจสอบความสอดคล้องของอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ

หลักการสำคัญ	ประเด็นพิจารณา
☒ ลักษณะและประเภทของพื้นที่ชุ่มน้ำ	☒ มีการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ชุ่มน้ำ ☒ ใช้พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาด ☒ ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ☒ ขอบเขตและประเภทของพื้นที่ชุ่มน้ำ ☒ ประเภทของพื้นที่ชุ่มน้ำตามคู่มือแรมซาร์ ☒ พื้นที่ชุ่มน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น
☒ การขึ้นทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำ	☒ ข้อพิจารณา ☒ ความสำคัญระดับชาติด้านนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ ☒ การขอรับ หรือจำกัดขอบเขตการใช้พื้นที่ชุ่มน้ำที่ได้จดทะเบียนแล้ว ☒ จัดทำแผนอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำในแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ☒ รายงานสถานะของพื้นที่ชุ่มน้ำที่ขึ้นทะเบียนต่อแรมซาร์ ☒ การประสานความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิก ☒ พื้นที่ชุ่มน้ำครอบคลุมพื้นที่เหนือดินแดนของประเทศสมาชิกมากกว่าหนึ่งประเทศ ☒ กรณีที่ต้องมีการแบ่งปันการใช้น้ำระหว่างประเทศ ☒ มีกฎหมายภายในเกี่ยวกับพื้นที่ชุ่มน้ำ และการอนุรักษ์ที่อยู่ของนกน้ำ

สรุปการปฏิรูปกฎหมายป่าไม้ไทยตามอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ

๑. ปฏิรูปกฎหมายป่าไม้ให้มีวัตถุประสงค์ และระบบการจัดการป่าในเรื่องการใช้ประโยชน์ที่
ชาญฉลาดและยั่งยืน

๒. การใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาดและยั่งยืน จะสัมพันธ์กับหลักการจัดการทรัพยากรร่วม สิทธิ
ชุมชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากร และหลักเรื่องแรงจูงใจ การ
แบ่งปันผลประโยชน์ และความรับผิดชอบร่วมกัน

๓. ปรับกฎหมายป่าไม้ให้มีระบบการจัดการทรัพยากรร่วมข้ามพรมแดนระหว่างประเทศ

บทที่ ๗

แนวทางลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการทำลายป่าและความเสื่อมโทรมของ ป่าในประเทศในประเทศกำลังพัฒนา (REDD plus)^๑ ภายใต้ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ค.ศ. ๑๙๙๒

ที่มา

ปัญหาป่าไม้โยงกับสภาวะโลกร้อน เนื่องจากขณะที่โลกร้อนขึ้นเพราะก๊าซเรือนกระจกอย่างคาร์บอนไดออกไซด์ แต่ป่าทั่วโลกสามารถดูดซับคาร์บอนได้ปีละ ๒.๖ พันล้านตัน ในทางกลับกัน การทำลายป่าและการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินได้ปล่อยคาร์บอนปีละ ๑.๖ พันล้านตัน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒๐ ของการเผาเชื้อเพลิงฟอสซิลทั่วโลก ดังนั้นป่าคือ หัวใจสำคัญของปัญหาโลกร้อน

แต่เนื่องจากการทำลายป่าเกิดมากในประเทศกำลังพัฒนาในเขตร้อนชื้น ภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ค.ศ. ๑๙๙๒ และพิธีสารเกียวโต ค.ศ. ๑๙๙๗ ได้พัฒนากลไกการลดก๊าซเรือนกระจกที่เกี่ยวกับภาคป่าไม้ซึ่งก็คือ โครงการปลูกป่า ไว้เป็นส่วน ๑ ใน ๑๕ ของกลไกการพัฒนาที่สะอาด (CDM) แต่กลไกดังกล่าวมีเงื่อนไขที่เข้มงวด และยากจะตรวจสอบได้ว่าช่วยลดก๊าซเรือนกระจกได้จริง จึงมีโครงการปลูกป่าในฐานะเป็นกลไกพัฒนาที่สะอาดเพียง ๑๗ โครงการเท่านั้น

บรรดาหน่วยงานรัฐและประชาสังคมจากประเทศต่างๆ ที่ห่วงใยปัญหาป่าไม้กับภาวะโลกร้อน จึงได้พัฒนากลไกใหม่ขึ้นมานอกเหนือจากกลไกการพัฒนาที่สะอาด เรียกว่า “การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการทำลายป่าและความเสื่อมโทรมของป่าในประเทศกำลังพัฒนา” (Reducing Emission from Deforestation in Developing Countries: REDD) ในปี ๒๐๐๕ จุดเริ่มต้นมาจากประเทศปาปัวนิวกินีและคอस्टาริกาเป็นผู้เสนอ REDD เพื่อหากลไกให้ประเทศพัฒนาแล้วทางสนับสนุนประเทศกำลังพัฒนาโดยเฉพาะในป่าเขตร้อนชื้นให้มีขีดความสามารถในการป้องกันการทำลายป่าและฟื้นฟูป่าขึ้นมา ข้อเสนอดังกล่าวได้รับการรับรองจากการประชุม

^๑ ประมวลข้อมูลจาก สมทปึง สุเลทรวงษ์ และคณะ, ๒๕๕๔, แนวคิดและรูปแบบ REDD ที่เหมาะสมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ยั่งยืนและเป็นธรรมในบริบทสังคมไทย, ชุดโครงการพัฒนาความรู้และยุทธศาสตร์ด้านความตกลงพหุภาคีระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, น.๑

สมัชชาวิญญานคือนุสัญญา ครั้งที่ ๑๓ ที่เมืองบาห์ลี ประเทศอินโดนีเซีย ในปี ๒๐๐๗ โดยกำหนดให้เป็นกลไกเพิ่มเติมและเป็นอิสระไม่เกี่ยวกับกลไกการพัฒนาที่สะอาด

หลักการ REDD มี ๔ ประการคือ

- ๑) การทำลายป่าเป็นสิ่งที่เกิดทั่วไปในประเทศกำลังพัฒนา
- ๒) การดูแลรักษาป่าหรือเพิ่มพื้นที่ป่าก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมโดยรวม
- ๓) ผู้ดูแลรักษาป่าหรือเพิ่มพื้นที่ป่าควรได้รับผลตอบแทน
- ๔) เป็นกลไกที่สร้างแรงจูงใจเชิงบวก

ต่อมาในปี ๒๐๐๙ การประชุมที่กรุงเทพฯ REDD ได้เพิ่มเป้าหมายจากการลดการทำลายป่าและความเสื่อมโทรมป่า โดยพัฒนามาสู่การอนุรักษ์และการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน กลายเป็น REDD plus โดยเพิ่มเติม ๕ ประเด็น คือ

- ๑) การกักเก็บคาร์บอน
- ๒) การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ
- ๓) การรักษาวรรณธรรมท้องถิ่น
- ๔) การจัดการป่าอย่างยั่งยืน
- ๕) บริการทางนิเวศ

ทั้งหมดนี้ทำให้เปิดมิติสู่การสนับสนุนชุมชนท้องถิ่นในการจัดการป่า สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน และเพิ่มรายได้จากการส่งเสริมการจัดการป่าที่ยั่งยืน ซึ่งสามารถใช้เป็นสิทธิขายคาร์บอนเครดิตให้กับประเทศกำลังพัฒนา

แม้จะออกแบบเพื่อประเทศกำลังพัฒนามากขึ้น แต่ REDD plus ก็ได้รับการวิจารณ์จากภาคประชาสังคมหลายส่วน เพราะวิตกว่าประเทศพัฒนาแล้วอาจใช้เรื่องการสนับสนุนงบประมาณกับประเทศกำลังพัฒนาเพื่อให้จัดการป่าที่ยั่งยืนโดยเลี่ยงกับภาระที่ต้องลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตามกลไกคาร์บอนเครดิต ทำให้เกิดปัญหาความไม่เป็นธรรมด้านสิ่งแวดล้อม

ปัจจุบันการเจรจาเรื่อง REDD plus ยังไม่มีข้อยุติ มีข้อวิจารณ์หลายประเด็น เช่น การนิยาม "ป่า" ว่าคืออะไร ซึ่งมีความสำคัญต่อการระบุว่าเกิดการทำลายป่าหรือไม่ เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้เสียใครบ้าง และประเด็นเรื่องแรงจูงใจว่า จะใช้กลไกตลาดโดยใช้การซื้อขายคาร์บอนเครดิต หรือจะใช้ระบบกองทุน ที่มาจากการบริจาค ดังกองทุน การเก็บภาษีบริการ หรือกลไกผสม

สำหรับประเทศไทย ที่เป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ค.ศ. ๑๙๙๒ และร่วมเจรจา REDD plus มาตลอด ก็ได้ดำเนินการในด้านป่าไม้คือจัดทำแผนยุทธศาสตร์แห่งชาติว่าด้วยการจัดการความเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕ ซึ่งมียุทธศาสตร์ ๑) การสร้างความสามารถปรับตัวเพื่อรับมือและลดความเสียหายต่อผลกระทบจากสภาพภูมิอากาศ และ ๒) การสนับสนุนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและเพิ่มแหล่งดูดซับก๊าซบนพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน ในด้าน REDD plus กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชก็ได้จัดทำ Readiness Plan เสนอต่อกองทุนหุ้นส่วนคาร์บอนป่าไม้ (Forest Carbon Partnership Facility: FCPF) ภายใต้แผนงานความร่วมมือสหประชาชาติด้านการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการทำลายป่าและความเสื่อมโทรมของป่าไม้ในประเทศกำลังพัฒนา (UN-REDD) โดยจะดำเนินพื้นที่นำร่อง คือ พื้นที่แนวเชื่อมต่อเทือกเขาตะนาวศรี จังหวัดราชบุรีและกาญจนบุรี

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาสู่ REDD plus เครือข่ายโลกเย็นที่เป็นธรรม^๙ อันเป็นการรวมกลุ่มขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านการจัดการป่าโดยชุมชนในประเทศไทย มีข้อวิจารณ์ว่ากระบวนการจัดทำ R-plan ของกรมอุทยานฯ ยังขาดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างทั่วถึง ปัญหาความขัดแย้งด้านป่าไม้ระหว่างรัฐกับชุมชนในพื้นที่อนุรักษ์ยังไม่ได้มีการแก้ไข สิทธิชุมชนยังไม่ถูกรับรอง ควรที่จะดำเนินการก่อน REDD plus กฎหมายป่าไม้ประเทศไทยล่าสุดไม่รับรองสิทธิชุมชน ควรจะต้องปฏิรูปก่อน ชุมชนท้องถิ่นซึ่งควรได้รับความสำคัญเป็นอันดับแรกไม่ได้เข้าสู่กระบวนการปรึกษาหารืออย่างทั่วถึง ควรต้องจัดกระบวนการหาฉันทามติร่วมกัน (Free, Prior, and Informed Consent – FPIC) ในทุกขั้นตอนของการดำเนินการ รวมถึงการจัดทำประชาพิจารณ์/รับฟังความเห็นกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มในระดับพื้นที่ ก่อนการดำเนินงานเรดด์พลัส และโครงการเรดด์พลัสจะต้องไม่นำไปสู่การนำคาร์บอนเครดิตจากป่าเข้าสู่ระบบตลาด และเห็นด้วยกับการใช้ระบบกองทุนเท่านั้น

โดยสรุป แม้การเจรจา REDD plus ยังไม่ยุติ โครงการที่จะดำเนินในประเทศไทยยังได้รับคำวิพากษ์วิจารณ์จากหุ้นส่วนสำคัญคือ ชุมชนท้องถิ่นและองค์กรพัฒนาเอกชน แต่ก็มีแนวโน้มที่นานาชาติจะบรรลุข้อตกลง REDD plus ได้ ซึ่งก็จะมีผลต่อนโยบายการจัดการป่าของไทย ซึ่งหากจะบรรลุเป้าประสงค์ได้จะต้องปรับปรุงกฎหมายป่าไม้ไทยหลายประเด็น

^๙ เครือข่ายโลกเย็นที่เป็นธรรม, ๒๕๕๑, ขั้วทางกังวลและข้อเสนอของประชาชนไทย ต่อรายงาน RPP ฉบับวันทอม ๒๕๕๖, วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๗, <http://www.thaiclimatejustice.org/knowledge/view/๑๐๐๗>

ประมวลประเด็นเนื้อหา REDD plus

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการอธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละ ประเด็น	ความสอดคล้องของก (Guideline) เปรียบเทียบกับ และสัตว์ป่า
๑. หลักการ	๑.๑ คุณค่า ความสำคัญของ ทรัพยากร	คุณค่าของป่าต่อการดูดซับคาร์บอน เพื่อ ป้องกัน บรรเทาสภาวะโลกร้อน	กฎหมายป่าไม้ยังไม่ได้ระบุ
	๑.๒ เป้าหมายหรือ เจตนารมณ์ต่อการจัดการ ทรัพยากร	๑) การทำลายป่าเป็นสิ่งที่เกิดทั่วไปใน ประเทศกำลังพัฒนา ๒) การดูแลรักษาป่าหรือเพิ่มพื้นที่ป่า ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมโดยรวม ๓) ผู้ดูแลรักษาป่าหรือเพิ่มพื้นที่ป่าควรได้รับ ผลตอบแทน ๔) เป็นกลไกที่สร้างแรงจูงใจเชิงบวก <u>บวกด้วย</u> ๑) การกักเก็บคาร์บอน ๒) การอนุรักษ์ความหลากหลายทาง ชีวภาพ	• กฎหมายป่าไม้ไทย ขาด ผลตอบแทน และไม่มีก • กฎหมายป่าไม้ไทยไม่มี ฐานะการรักษาวรรณธรรม รับรองวัฒนธรรมท้องถิ่น • กฎหมายป่าไม้ไทยยังช ยั่งยืน ที่มีมิติเรื่องการให้ แก้ปัญหายากจนของคน

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการอธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละ ประเด็น	ความสอดคล้องของก (Guideline) เปรียบเทียบกับ และสัตว์ป่า
		๓) การรักษาวัดมณธรรมท้องถิ่น ๔) การจัดการป่าอย่างยั่งยืน ๕) และบริการทางนิเวศ	
	๑.๓ หลักสำคัญ เช่น ความ เสมอภาค และความ รับผิดชอบร่วมกันในระดับที่ แตกต่างกัน การป้องกันไว้ ก่อน การช่วยเหลือกลุ่มที่ ด้อยโอกาส เป็นต้น	๑) หลักการมีส่วนร่วมของภาคีทุก ขั้นตอน โดยเฉพาะชุมชนท้องถิ่น ๒) หลักแรงจูงใจ และให้ผลตอบแทนแก่ ผู้ดูแลรักษาป่า	● กฎหมายป่าไม้ไม่กำหนด ร่วมในการจัดการป่า ● กฎหมายป่าไม้ไทยไม่มี ผลตอบแทนแก่ผู้ดูแลรักษา
๒. ขอบเขต การจัดการ	๒.๑ แนวทางการอนุรักษ์ใน ถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ		
	๒.๒ แนวทางการอนุรักษ์นอก ถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ		

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการอธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละ ประเด็น	ความสอดคล้องของก (Guideline) เปรียบเทียบกับ และสัตว์ป่า
	๒.๓ การประเมินผลกระทบ และการลดผลกระทบ เสียหาย		
๓. แนว ทางการ จัดการ ทรัพยากร	๓.๑ หลักการใช้ประโยชน์ จากฐานทรัพยากรธรรมชาติ อย่างยั่งยืน		
	๓.๒ มาตรการสร้างแรงจูงใจ	ใช้มาตรการจูงใจ ๒ แนวทาง ๑) กลไกตลาดคาร์บอนเครดิต ๒) กองทุน ๓) ผสมระหว่างกลไกตลาดและกองทุน	กฎหมายป่าไม้ไทยไม่มาตรการ
	๓.๓ มาตรการติดตาม ตรวจจลอบ		

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการอธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละ ประเด็น	ความสอดคล้องของก (Guideline) เปรียบเทียบกับ และสัตว์ป่า
๔. การสร้าง การเรียนรู้	๔.๑ การศึกษาวิจัย		
	๔.๒ การสร้างการเรียนรู้กับ สังคม		
๕. บทบาท หน้าที่ของรัฐ	๕.๑ สิทธิและหน้าที่ของรัฐที่ เกี่ยวข้องกับทรัพยากรหรือ ผลกระทบจากการใช้ทรัพยากร		
๖. สิทธิของ ชุมชน และ การมีส่วน ร่วมของ ประชาชน	๖.๑ ชุมชนในการเข้าถึงและ จัดการทรัพยากร	ให้ความสำคัญกับชุมชนท้องถิ่น ในฐานะ ภาคีสำคัญในการจัดการป่า	กฎหมายป่าไม้ไทยยังไม่ได้
	๖.๒ การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดการ ทรัพยากร		
	๖.๓ การแบ่งปันผลประโยชน์ และความรับผิดชอบที่เกิดขึ้น จากการใช้ทรัพยากร		

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการอธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละ ประเด็น	ความสอดคล้องของก (Guideline) เปรียบเทียบกับ และสัตว์ป่า
	๖.๔ กลไกการสนับสนุน ชุมชนและสังคมในการ จัดการทรัพยากร	มีมาตรการสนับสนุนชุมชนในการจัดการป่า อย่างยั่งยืน	
๗.พันธกรณี ความร่วมมือ ระหว่าง ประเทศ	๗.๑ อำนาจ สิทธิและหน้าที่ ของรัฐไทย และรัฐอื่นๆ ที่ เกี่ยวข้องกับทรัพยากรข้าม พรมแดน		
	๗.๒ การสร้างความร่วมมือ ระหว่างภาคีต่างๆ ทั้งภายใน รัฐและระหว่างประเทศ	สร้างความร่วมมือพหุภาคีในการจัดการป่า	
	๗.๓ การถ่ายทอดเทคโนโลยี จากการใช้ประโยชน์ ทรัพยากร		
	๗.๔ การจัดการข้อพิพาท		

ตารางวิเคราะห์ความไม่สอดคล้องของกฎหมายไทย

ต่อ แนวทางลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการทำลายป่าและความเสื่อมโทรมของป่าในประเทศในประเทศกำลังพัฒนา

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา
๑) การทำลายป่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นทั่วประเทศกำลังพัฒนา ๒) การดูแลรักษาป่าหรือเพิ่มพื้นที่ป่าก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมโดยรวม ๓) ผู้ดูแลรักษาป่าหรือเพิ่มพื้นที่ป่าควรได้รับผลตอบแทน ๔) เป็นกลไกที่สร้างแรงจูงใจเชิงบวกบวกด้วย	ยังอยู่ในระหว่างการเจรจา หากสำเร็จจะมีพันธกรณีดังนี้ ๑. ให้มาตรการจูงใจ ได้แก่ -กลไกตลาดคาร์บอนเครดิต -กองทุน -ผสมระหว่างกลไกตลาดและกองทุน ๒. มีมาตรการสนับสนุนชุมชนในการจัดการป่าอย่างยั่งยืน ๓. สร้างความร่วมมือ	พรบ.ป่าไม้ พ.ศ.๒๕๔๔ พรบ.อุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๔ พรบ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ พรบ.สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.๒๕๓๕ พรบ.สวนป่า พ.ศ. ๒๕๓๕	กฎหมายป่าไม้ไทยยังจำกัดเฉพาะพื้นที่ของรัฐ ไม่ครอบคลุมพื้นที่เอกชน กฎหมายป่าไม้ไทยไม่รับรองพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมาย	กฎหมายป่าไม้ไทยยังไม่รับรองสิทธิชุมชนร่วมจัดการป่าในป่าทุกประเภท กฎหมายป่าไม้ไทยขาดมาตรการจูงใจให้ชุมชนมีศักยภาพจัดการป่าที่ยั่งยืน

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทย ที่ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทย ที่ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา
๑) การกักเก็บ คาร์บอน ๒) การอนุรักษ์ความ หลากหลายทาง ชีวภาพ ๓) การรักษา วัฒนธรรม ท้องถิ่น ๔) การจัดการป่า อย่างยั่งยืนและ บริการทางนิเวศ	พหุภาคีในการจัดการ ป่า			

ตารางตรวจสอบความสอดคล้องของ REDD Plus

หลักการสำคัญ	ประเด็นพิจารณา
การจัดการป่าที่ยั่งยืนเพื่อการดูดซับคาร์บอน	☒ การกักเก็บคาร์บอน ☒ การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ☒ การรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่น ☒ การจัดการป่าอย่างยั่งยืน ☒ การบริการทางนิเวศ
มาตรการสร้างแรงจูงใจ	☒ กลไกตลาดคาร์บอนเครดิต ☒ กองทุน ☒ ผลระหว่างกลไกตลาดและกองทุน
การรับรองสิทธิชุมชน	☒ ให้ความสำคัญกับชุมชนท้องถิ่น ในฐานะภาคีสำคัญในการจัดการป่า ☒ มาตรการสนับสนุนชุมชนในการจัดการป่าอย่างยั่งยืน ☒ สร้างความร่วมมือพหุภาคี

สรุปความสอดคล้องระหว่าง REDD plus กับกฎหมายป่าไม้ไทย

REDD Plus มีมิติคุณค่าป่าทั้งในเชิงนิเวศ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอย่างบูรณาการ วางอยู่บนหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน การส่งเสริมชุมชนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดการร่วม และใช้กลไกสนับสนุนสร้างแรงจูงใจ (กลไกตลาด หรือกองทุน) เพื่อสนับสนุนประเทศกำลังพัฒนาให้มีขีดความสามารถในการจัดการป่าที่ยั่งยืนภาพในการแก้ปัญหาภาวะโลกร้อน แต่กฎหมายป่าไม้ไทยทั้งหมดไม่มีมิติเชิงสังคมและวัฒนธรรม ขาดมิติทางเศรษฐศาสตร์ เรื่องการสร้างแรงจูงใจ และเป็นโครงสร้างการจัดการป่าที่รวมศูนย์โดยรัฐ ไม่รับรองและส่งเสริมสิทธิชุมชนในการจัดการป่า ไม่สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้เห็นการขัดกันในเชิงหลักการและแนวทาง ดังนั้นแม้จะมี REDD plus มาสนับสนุนแก่ประเทศไทย แต่หากยังไม่ปรับโครงสร้างกฎหมายป่าไม้ให้กระจายอำนาจ รับรองสิทธิชุมชน สร้างการมีส่วนร่วมประชาชน สร้างแรงจูงใจทุกภาคส่วน ก็ยากที่จะบรรลุเป้าหมายการจัดการป่าที่ยั่งยืนเพื่อแก้ปัญหาภาวะโลกร้อน

บทที่ ๘

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒

๑. ที่มา แนวคิดและความสำคัญของอนุสัญญา

สาระสำคัญของเรื่องอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ มีบทบัญญัติ ๓๒๐ ข้อ และ ๙ ภาคผนวก ครอบคลุมระบบกฎหมายทะเลเดิม กล่าวคือ อนุสัญญากรุงเจนีวา ค.ศ. ๑๙๕๘ ซึ่งไทยเป็นภาคีทั้ง ๔ ฉบับ นอกจากนี้ยังเป็นการประมวล (codify) ระบบกฎหมายทะเลที่มีขึ้นใหม่ภายหลังอนุสัญญากรุงเจนีวาฯ เช่น เขตเศรษฐกิจจำเพาะ ขอบเขตใหม่ของไหล่ทวีป การสำรวจและการแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติใน “บริเวณพื้นที่ (The Area)” การคุ้มครองและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางทะเล การค้นคว้าวิจัยวิทยาศาสตร์ทางทะเล การพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางทะเล การระงับข้อพิพาท และในส่วนภาคผนวกต่างๆ ก็เป็นการกำหนดธรรมเนียมขององค์กรตามอนุสัญญาฯ ประเภทต่าง ๆ อาทิ คณะกรรมาธิการกำหนดขอบเขตของไหล่ทวีป ธรรมเนียมของวิสาหกิจ ธรรมเนียมของศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ และยังกำหนดรายละเอียดขั้นตอนของกลไกระงับข้อพิพาทตามอนุสัญญาฯ อาทิ การประณอม และการตั้งอนุญาโตตุลาการ

อนุสัญญาเจนีวาว่าด้วยกฎหมายทะเลทั้ง ๔ ฉบับ ประเทศไทยได้ลงนามเมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๑ และได้ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ โดยได้มอบสัตยาบันสาร (Instrument of Ratification) ต่อเลขาธิการสหประชาชาติเมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ อนุสัญญาฯ ดังกล่าวจึงมีผลบังคับใช้สำหรับประเทศไทยตั้งแต่วันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ เป็นต้นมา

ประเทศไทยเพียงแต่ลงนามในอนุสัญญาฯ เท่านั้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๖ โดยยังมิได้ให้สัตยาบัน ประเด็นที่ประเทศไทยกำลังพิจารณาที่สำคัญ ได้แก่ ประเด็นเกี่ยวกับการกำหนดเขตทางทะเลที่จะส่งผลกระทบต่อการบินเรือและการทำประมง

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานของประเทศไทย พบในกิจกรรมที่สำคัญ กล่าวคือ

๑. คณะกรรมการกฎหมายทางทะเลและเขตทางทะเลของไทย

เป็นคณะกรรมการหลักของประเทศ โดยมีปลัดกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธาน กรรมการ อธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมายเป็นรองประธานกรรมการ และกรรมการ ๒๖ คน มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- พิจารณานโยบายกฎหมายทะเลและเขตทะเลของประเทศไทยทั้งหมด
- แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ คณะกรรมการมอบหมาย

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของคณะกรรมการกฎหมายทางทะเลและเขตทะเลของไทย ได้แก่

- รับรองคำแปลอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๒๕ และในขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการดำเนินงานจัดพิมพ์คำแปลซึ่งได้รับการรับรองแล้ว
- กำหนดท่าทีของประเทศไทยเพื่อเข้าร่วมการประชุมสหประชาชาติเกี่ยวกับร่างข้อมติแก้ไข ภาค ๑๑ ของอนุสัญญากฎหมายทะเล พ.ศ. ๒๕๒๕ และร่างข้อตกลงเกี่ยวกับการทำเหมืองแร่ทะเลลึกภายใต้อนุสัญญา พ.ศ. ๒๕๒๕ (กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๗)
- พิจารณาร่างพระบรมราชโองการประกาศเขตต่อเนื่องและร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการปฏิบัติการของพนักงานเจ้าหน้าที่ในเขตต่อเนื่องเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดซึ่งกรมสนธิสัญญาและกฎหมายได้เสนอร่างทั้งสองข้างต้นแก่คณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาแล้ว
- จัดตั้งคณะอนุกรรมการขึ้น ๒ คณะ คือ ๑) คณะอนุกรรมการเพื่อติดตามและดำเนินการเกี่ยวกับการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๒๕ และ ๒) คณะอนุกรรมการแปลความตกลงแก้ไข ภาค ๑๑ ของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมาย

๒. คณะอนุกรรมการเพื่อติดตามและดำเนินการเกี่ยวกับการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๒๕

คณะอนุกรรมการชุดนี้มีรองอธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย (อาวุโส) เป็นประธานอนุกรรมการ รองอธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมายเป็นรองประธานอนุกรรมการ และอนุกรรมการ ๑๔ คน โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- ศึกษาพิจารณาผลกระทบต่างๆ ที่มี หากประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคี
- วิเคราะห์และติดตามพัฒนาการของกฎหมายทะเล
- เสนอแนะกฎหมายเพื่อรับรองพันธกรณีตามอนุสัญญา และให้ความเห็นเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขกฎหมายที่ขัดต่อผลกระทบของการเป็นภาคีอนุสัญญา

๓. คณะอนุกรรมการแปลความตกลงแก้ไข ภาค ๑๑ ของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๒๕

คณะอนุกรรมการชุดนี้มีรองอธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย เป็นประธานอนุกรรมการ ผู้แทนกองแปลเป็นรองประธานอนุกรรมการ และอนุกรรมการ ๑๐ คน โดยมีอำนาจหน้าที่ แปลตัวบทข้อตกลงแก้ไขภาค ๑๑ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๒๕

๔. คณะอนุกรรมการดำเนินงานตามโครงการศึกษาวิจัย เรื่อง "แนวทางการพัฒนากฎหมายไทยเพื่ออนุวัติการตามกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยทะเล"

คณะอนุกรรมการชุดนี้ ประกอบด้วยนายอัครพร จารุจินดา เป็นประธานอนุกรรมการ และอนุกรรมการ ๑๑ คน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการพัฒนากฎหมายเพื่อรับผิดชอบวางแผนและกำกับดูแลการดำเนินการตามโครงการศึกษาวิจัย โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- กำหนดวัตถุประสงค์
- ศึกษาประเด็นต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ตามข้อวัตถุประสงค์ ในการนี้จะดำเนินการจัดจ้างผู้วิจัยเพื่อดำเนินการศึกษาในประเด็นต่างๆ เหล่านั้น
- พิจารณาและกำหนดเงินอุดหนุนและค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดจ้าง โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย
- ติดตามและพิจารณาประเมินผลงานศึกษาวิจัยที่ผู้วิจัยเสนอ ตลอดจนให้ข้อสังเกตและคำแนะนำแก่ผู้วิจัยในการปรับปรุงแก้ไขงานศึกษาวิจัย
- ศึกษา วิเคราะห์ผลงานศึกษาวิจัยต่างๆ และจัดทำข้อเสนอแนะในการนี้จะจัดจ้างบุคคลใดให้ดำเนินการโดยการกำกับดูแลของคณะอนุกรรมการก็ได้

- จัดทำรายงานสรุปผลการศึกษา ยกร่างกฎหมายและเอกสารอธิบายเกี่ยวกับร่างกฎหมาย ในการจะจัดจ้างบุคคลเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

หน่วยประสานงานของประเทศไทยที่รับผิดชอบโดยตรงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑. หน่วยงานประสานหลัก คือ กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ
๒. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี กรมทรัพยากรธรณี กรมประมง กรมศุลกากร กรมการปกครอง กรมไปรษณีย์โทรเลข กรมอุทกศาสตร์ กรมแผนที่ทหาร คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะยังไม่ได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาฯ แต่การเตรียมการที่ผ่านมาถือได้ว่าทำให้ประเทศตื่นตัวในด้านกฎหมายสิ่งแวดล้อม ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลทำให้การให้สัตยาบันล่าช้าพอสรุปได้ดังต่อไปนี้ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๑)

๑. เนื่องจากเป็นอนุสัญญาที่มีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานหลายแห่ง เช่น กรมประมง สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กองทัพเรือ เป็นต้น จึงจำเป็นต้องมีการทำกฎหมายอนุวัติการหลายฉบับ

๒. ในส่วนของการทำกฎหมายนั้นยังมีข้อที่ต้องพิจารณาในรายละเอียดอีกมาก เช่น รูปแบบของกฎหมายว่าจะเป็นแบบใดระหว่างการปรับปรุงกฎหมายแต่ละฉบับให้สอดคล้องกับพันธกรณี แต่ละข้อของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล หรือการนำอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลทั้งฉบับมาเป็นกฎหมายทั้งหมด

๓. การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลนั้นต้องพิจารณาว่าแต่ละอนุสัญญามีกฎหมายรับรองอยู่แล้วหรือไม่ กรณีถ้ามีอยู่แล้วอาจต้องทำการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับอนุสัญญามากยิ่งขึ้น แต่ถ้าไม่มีอาจจำเป็นต้องทำกฎหมายขึ้นมาใหม่

๔. การดำเนินการล่าสุดของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานตามโครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนากฎหมายไทยเพื่ออนุวัติการตามกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยทะเล” ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวนี้จะทำให้การอนุวัติการและการดำเนินการเพื่อเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเลเป็นไปได้เร็วมากขึ้น เพราะคณะกรรมการกฤษฎีกาซึ่งเป็นผู้ที่จะพิจารณากฎหมายอนุวัติการเป็นผู้เข้ามาดำเนินการเอง

๒ การอนุรักษ์ของกฎหมาย/พ.ร.บ. ของไทย ตามอนุสัญญา

แนวทางการออกกฎหมายอนุรักษ์การอนุรักษ์ฯ ได้แก่ การออกกฎหมายโดยผนวกอนุสัญญาแนบท้ายเป็นภาคผนวก หรือการออกกฎหมายโดยนำหลักการแต่ละหลักมาบัญญัติเป็นมาตราต่างๆ หรือการออกกฎหมายแม่บท หรือการตรวจชำระระบอบร่างปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับสิทธิและหน้าที่ตามอนุสัญญาในแง่มุมต่างๆ ของจุดอ่อนและจุดแข็ง พร้อมทั้งได้จัดกลุ่มกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับอนุสัญญาฯ ๑๑ กลุ่ม และประเมินความพอเพียงในการรองรับสิทธิและหน้าที่ของกฎหมายไทยกับอนุสัญญาฯ ได้แก่ กลุ่มกฎหมายด้านการเดินเรือ ด้านการศึกษาวิจัยทางทะเล ด้านทรัพยากรที่ไม่มีชีวิตด้านทรัพยากรมีชีวิต ด้านการสาธารณสุขและช่วยเหลือทางมนุษยธรรม ด้านโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุที่จมใต้ทะเล ด้านเรือ ด้านสิ่งแวดล้อมทางทะเล ด้านภาษีและศุลกากร ด้านความผิดทางทะเลด้านการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย

๓. ประมวลประเด็นเนื้อหาต่างๆ

ในส่วนของประเด็นเนื้อหาของอนุสัญญาที่ระบุถึงการจัดการป่าและสัตว์ป่า และตรวจสอบความสอดคล้องของกฎหมาย (Checklist Guideline) โดยนำมาเปรียบเทียบกับกฎหมายด้านป่าและสัตว์ป่าของประเทศไทย โดยมีประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณา คือ ๑) การเช็คสถานะภาพของเนื้อหาอนุสัญญาและข้อตกลงนั้นๆ ว่าปรากฏในส่วนใดของ พ.ร.บ. ทั้ง ๕ ฉบับ และเนื้อหา แนวคิด หรือหลักการส่วนใดที่ยังไม่ได้ปรากฏหรือกล่าวถึง และ ๒) การอนุรักษ์ของกฎหมาย/พ.ร.บ. ของไทยตามอนุสัญญาหรือข้อตกลงนั้นๆ รายละเอียดดังอธิบายในตาราง

ประมวลประเด็นเนื้อหาอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.๑๙๘๒

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของ (Guideline) เปรียบเทียบ ไม้และสัตว์
๑. หลักการ	๑.๑ คุณค่า ความสำคัญของ ทรัพยากร	เป็นหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่กำหนดสิทธิและหน้าที่ ในการใช้ทะเลแตกต่างกันตามเขตทางทะเล เช่น ทะเล อาณาเขต เขตต่อเนื่อง เขตเศรษฐกิจจำเพาะ และไหล่ ทวีป และได้ให้สิทธิแก่รัฐชายฝั่งในการดำเนินการเพื่อ รักษามลประโยชน์ทางทะเล	บทบัญญัติของกฎหมาย กิจกรรมการใช้ทะเลมีอยู่ ☑ด้านสิ่งแวดล้อม ☑การพาณิชย์ ก ทรัพยากรไม่มีชีวิต เกี่ยว เกี่ยวกับความมั่นคงหรือ ทะเล และที่เกี่ยวกับกิจกรรม
	๑.๒ เป้าหมายหรือ เจตนารมณ์ต่อการ จัดการทรัพยากร	☑ การมีส่วนร่วมในตราสารระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นที่ ยอมรับว่าเป็นธรรมนูญทางทะเล ที่วางหลักกฎหมาย ระหว่างประเทศเกี่ยวกับทะเล และการดำเนินกิจกรรมทาง ทะเลในทุกมิติ กล่าวคือ อำนาจ หน้าที่ และสิทธิของรัฐใน เขตทางทะเลต่างๆ ได้แก่ น่านน้ำภายใน ทะเลอาณาเขต เขตต่อเนื่อง เขตเศรษฐกิจจำเพาะ ไหล่ทวีป ทะเลหลวง สิทธิหน้าที่ของรัฐชายฝั่ง รัฐอื่น และเรือที่ใช้สิทธิผ่านใน	☑ ตามรัฐธรรมนูญแห่ง พุทธศักราช ๒๕๕๐ ห พื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา ๘ ตามแนวนโยบายด้านที่ และ สิ่งแวดล้อม โดยส คุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม ที่ยั่งยืนตลอดจนควบคุม

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของ (Guideline) เปรียบเทียบ ไม้และสัตว์
		น่านน้ำ ☒ การกำหนดสิทธิของรัฐในการแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทางทะเล ซึ่งจะทำให้ไทยสามารถปกป้องและคุ้มครองสิทธิของไทย อันพึงมีตามอนุสัญญาฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ☒ การเสริมสร้างภาพลักษณ์ และยกระดับบทบาทของไทยในเวทีภูมิภาคและพหุภาคี	มีผลต่อสุขภาพอนามัย ส ชีวิตของประชาชน โดย และองค์การปกครองส่วนที่ การกำหนดแนวทางการค ☒ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ ที่ ๑๑ (๒๕๕๕-๒๕๕๙) จัดการทรัพยากร ธรรมช วัตถุประสงค์ ๔ ประการ คี ๑ เพื่ออนุรักษ์ และฟื้นฟู สิ่งแวดล้อมให้เพียงพอ ระบบนิเวศ และเป็นฐาน ประเทศ ๒ เพื่อขับเคลื่อนการผลิ มิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่ เป็นสังคมคาร์บอนต่ำ

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของ (Guideline) เปรียบเทียบ ไม้และสัตว์
			๓ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน และ การรองรับและปรับตัว เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิ สิ่งแวดล้อมโลก ๔ เพื่อสร้างความเป็นธรรม ประโยชน์ทรัพยากรธรรม รักษา ผลประโยชน์ของป พันธกรณีระหว่างประเทศ
	๑.๓ หลักสำคัญ เช่น ความเสมอภาค และ ความรับผิดชอบ ร่วมกันในระดับที่ แตกต่างกัน การ	☒ หลัก "Responsibility for Trans-boundary Harm" กำหนดให้รัฐมีสิทธิอธิปไตยที่จะบริหารจัดการ และใช้ ประโยชน์ในทรัพยากรที่มีอยู่แต่การดำเนินการดังกล่าว ต้องไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสภาพแวดล้อมของรัฐ อื่นหรือบริเวณอื่นนอกเขตอำนาจรัฐของตน	

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของ (Guideline) เปรียบเทียบ ไม้และสัตว์
	ป้องกันไว้ก่อน การ ช่วยเหลือกลุ่มที่ด้อย โอกาส เป็นต้น	☑ หลัก "Precautionary principle" นำมาใช้ในการ ป้องกันเหตุที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งประเทศสมาชิกต้อง ดำเนินการร่วมกันใช้มาตรการป้องกันไว้ก่อน หลักการนี้ ปรากฏในความตกลงเพื่อการอนุวัติการให้เป็นไปตาม บทบัญญัติแห่งอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมาย ทะเล วันที่ ๑๐ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๘๒ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ และการจัดการมวนปลาที่ย้ายถิ่นอยู่ระหว่างเขตทางทะเล และมวนปลาที่ย้ายถิ่นอยู่เสมอ กำหนดให้ประเทศสมาชิก ต้องนำมาตรการป้องกันไว้ก่อนมาใช้ในการอนุรักษ์ บริหารจัดการ และการแสวงหาประโยชน์ในมวนปลาที่ ย้ายถิ่นอยู่ระหว่างเขตทางทะเลและมวนปลาที่ย้ายถิ่นอยู่ เสมอ เพื่อป้องกันไม่ให้ปลาเหล่านี้สูญพันธุ์ในอนาคต ☑ หลัก "Prevention" เป็นหลักการที่รัฐมีหน้าที่ความ รับผิดชอบต่อสังคมระหว่างประเทศในการที่จะไม่ ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงต่อสิ่งแวดล้อม จึงเป็น	

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของ (Guideline) เปรียบเทียบ ไม้และสัตว์
		หน้าที่ของประเทศสมาชิกในการป้องกันไม่ให้เกิดมลพิษ ต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเลและต้องประเมินผลกระทบที่อาจ เกิดขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการป้องกันและรักษา สิ่งแวดล้อมทางทะเล	
๒. ขอบเขต การจัดการ	๒.๑ แนวทางการ อนุรักษ์ในถิ่นที่อยู่ อาศัยตามธรรมชาติ	☒ มาตรา ๖๑ และ ๖๒ กำหนดหน้าที่ของรัฐชายฝั่งใน การอนุรักษ์ (conservation) และใช้ประโยชน์ (utilization) ในทรัพยากรมีชีวิต (living resources) ที่อยู่ อาศัยบริเวณพื้นที่เขตเศรษฐกิจจำเพาะ โดยรัฐชายฝั่งต้อง จัดให้มีมาตรการกำหนดปริมาณสัตว์น้ำทั้งหมดที่อนุญาต ให้จับได้ในแต่ละปี (Total Allowable Catch: TAC) โดย อาจเป็นการกำหนดจากจำนวนปลาที่จับ ฤดูกาลที่จับ หรือจำนวนเรือหาปลาที่ได้รับอนุญาต เพื่อให้การเก็บเกี่ยว ทรัพยากรมีชีวิตในเขตเศรษฐกิจจำเพาะเป็นการเก็บเกี่ยว ผลผลิตสูงสุด และยั่งยืน (Maximum Sustainable Yield) อีกทั้งยังไม่เป็นการแสวงประโยชน์อย่างเกินขอบเขต ทั้งนี้	☒ พระราชบัญญัติอุทยาน ให้การคุ้มครองที่ดินซึ่ง แห่งชาติทางทะเลหรือ ความหมายของคำว่า “ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชาย ☒ พระราชบัญญัติป่า ๒๕๐๗ ให้อำนาจรัฐมนตรี ขึ้นใดเป็นป่าสงวนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติฉบับ ป่าชายเลนเป็นป่าสงวนซึ่ง ☒ พระราชบัญญัติการ

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของ (Guideline) เปรียบเทียบ ไม้และสัตว์
		รัฐชายฝั่งยังมีหน้าที่ในการส่งข้อมูลที่มีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภายในหรือภายนอกประเทศ เช่นสถิติการจับสัตว์น้ำในพื้นที่ หรือข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์มรดกปลา เพื่อให้มาตรการ TAC มีฐานการคำนวณจากหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่ดีที่สุด ☒ การใช้ประโยชน์ในทรัพยากรมีชีวิต มาตรา ๖๒ กำหนดให้รัฐชายฝั่งมีหน้าที่ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรมีชีวิตที่อยู่ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะอย่างเหมาะสม (optimum utilization) เช่นในกรณีรัฐชายฝั่งได้รับการจัดสรร TAC แต่ไม่มีความสามารถอย่างเพียงพอที่จะเก็บเกี่ยวผลผลิตตามที่ได้รับการจัดสรร จะต้องยอมให้ประเทศอื่นเข้ามาใช้สิทธิแทนในส่วนที่เหลืออยู่ โดยได้รับค่าชดเชยเป็นเงิน หรือสิ่งอื่น และประเทศอื่นที่เข้ามาใช้สิทธิแทนต้องปฏิบัติตามกฎหมายภายในของรัฐชายฝั่งเจ้าของเขตเศรษฐกิจจำเพาะนั้น	กำหนดให้เขตชายฝั่งทะเลและสิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๕๒๖ ☒ พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๕๒๖ ฉบับนี้ การนิคมอุตสาหกรรมจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในกฤษฎีกา ซึ่งรวมเอาที่ดินของแผ่นดินบริเวณชายฝั่ง ☒ พระราชบัญญัติควบคุมการประมง พ.ศ. ๒๕๒๖ มีบทบัญญัติกำหนดเขตบริเวณชายฝั่ง ☒ พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๕๒๖ บัญญัติห้ามทิ้งสิ่งปฏิกูลและของเสียซึ่งรวมถึงทะเลสาบ ส่วนท้องถิ่นออกข้อกำหนด ☒ พระราชบัญญัติรักษา

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของ (Guideline) เปรียบเทียบ ไม้และสัตว์
		☒ UNCLOS กำหนดหน้าที่ในการปกป้องและรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเลไว้ในมาตรา ๑๙๒ และ ๑๙๓ โดยให้เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะดำเนินการ การใช้สิทธิอธิปไตยเพื่อแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติภายในเขตแดนของรัฐสามารถทำได้ตามนโยบายสิ่งแวดล้อมภายในประเทศ แต่ต้องขึ้นอยู่กับหน้าที่ในการปกป้องและรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเลด้วย	เป็นระเบียบเรียบร้อยของ บัญญัติห้ามทิ้งสิ่งปฏิกูล ทะเล ☒ พระราชบัญญัติโรงงาน ท้องที่ห้ามตั้งโรงงาน ซึ่งร ☒ พระราชบัญญัติการ ๒๕๕๓ บัญญัติบริเวณ ความหมายของ "ดิน" รว ☒ ระเบียบสำนักนาย อนุรักษ์และใช้ประโยชน์ ชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๓ ก้า ที่เรียกว่า "คณะกรรมการ ความหลากหลายทางชีว หน้าที่ในการบริหารจัดการ ประโยชน์ความหลากหลาย สิ่งมีชีวิตในทะเลด้วย

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของ (Guideline) เปรียบเทียบ ไม้และสัตว์
			☒ กฎหมายเกี่ยวกับก บทบัญญัติในการคุ้มครอง ทางทะเล ได้แก่ พระราช น่านน้ำไทย พระพุทธศั หลักเกณฑ์เพื่อความปล น่านน้ำไทยและอาณาเขต อาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล ปฏิภูลหรือสิ่งใด ๆ รวมถึ น้ำมันที่ปนกับน้ำรั่วไหล ทะเลโดยกำหนดโทษทั้งจำ ด้วย เพื่อปกป้องสิ่งแวดล้อม ☒ ระเบียบสำนักนาย ป้องกันและขจัดมลพิษ พ.ศ. ๒๕๔๗ จัดตั้งค "คณะกรรมการการป้องกัน เนื่องจากน้ำมัน" มีอำนาจ

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของ (Guideline) เปรียบเทียบ ไม้และสัตว์น้ำ
			น้ำมันที่เป็นมลพิษทาง ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การควบคุม กำกับดูแล และ กับการป้องกันและขจัด สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย ทะเลไทย พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่เรียกว่า “คณะกรรมการ ไทย” เพื่อเสนอนโยบาย ไทย และแนวทางในก ประโยชน์พื้นที่ทะเลไทย
	๒.๒ แนวทางการ อนุรักษ์นอกถิ่นที่อยู่ อาศัยตามธรรมชาติ	☑ ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ในทรัพยากรทางทะเล รัฐชายฝั่งมีหน้าที่ต้องประสานความร่วมมือกับรัฐชายฝั่ง อื่นโดยตรง หรือผ่านองค์กรระหว่างประเทศ เช่น องค์กร บริหารจัดการประมงในระดับภูมิภาค (Regional Fisheries Management Organizations) ตามมาตรา	

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของ (Guideline) เปรียบเทียบ ไม้และสัตว์
		๖๓-๖๗ ซึ่งอาจเกิดได้ในกรณีที่ต้องมีการแบ่งปันมวลชนิดพันธุ์สัตว์น้ำในพื้นที่เขตเศรษฐกิจจำเพาะของทั้งสองรัฐ หรือมวลปลาที่ว่ายถิ่นอยู่ระหว่างเขตเศรษฐกิจจำเพาะกับทะเลหลวง หรือมวลชนิดพันธุ์ที่มีการว่ายถิ่นอยู่เสมอ และมีการระบุไว้ใน Annex I พบได้ทั้งในเขตเศรษฐกิจจำเพาะและทะเลหลวง เช่น ปลาทูน่า หรือชนิดพันธุ์ที่มีการว่ายจากทะเลสู่น้ำเพื่อวางไข่ เช่น ปลาแซลมอน ☒ UNCLOS ยังได้กำหนดให้มีการอนุรักษ์ และบริหารจัดการทรัพยากรที่มีชีวิตที่อาศัยอยู่ในเขตทะเลหลวงไว้ในมาตรา ๑๑๖-๑๒๐ โดยยอมรับว่าทุกประเทศสามารถทำการประมงในทะเลหลวงได้อย่างเสรี แต่ต้องไม่กระทบถึงสิทธิ หน้าที่ และส่วนได้เสียของรัฐชายฝั่ง รวมถึงมีหน้าที่ในการที่จะต้องไม่แสวงประโยชน์จนเกินไป และต้องประสานความร่วมมือกับรัฐอื่นในการทำประมงในทะเลหลวง	

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของ (Guideline) เปรียบเทียบ ไม้และสัตว์น้ำ
	๒.๓ การประเมินผล กระทบและการลด ผลกระทบเสียหาย	☒ มาตรา ๑๙๔(๕) กำหนดให้รัฐต้องห้ามมาตรการในการ ป้องกัน ลด หรือควบคุมมลพิษ ที่จะเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม ทางทะเล โดยการห้ามมาตรการที่จำเป็นในการปกป้อง และ รักษาระบบนิเวศที่มีจำนวนน้อยและเปราะบาง (rare or fragile ecosystems) ถิ่นที่อยู่ที่ลดจำนวนลง(habitat of depleted) ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามหรือใกล้สูญพันธุ์ (threatened or endangered species) และชีวิตทาง ทะเลอื่นๆ (other forms of marine life) รวมถึงมาตรการ ในการห้ามการถ่ายเทของเสียจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง หรือการเปลี่ยนรูปแบบมลพิษไปเป็นชนิดอื่น เช่นการ ปล่อยของเสียจากเรือลงทะเล เป็นต้น ☒ มาตรา ๑๙๖(๑) กำหนดให้รัฐต้องห้ามมาตรการในการ ป้องกัน ลด หรือควบคุมมลพิษ อันเป็นเหตุให้เกิดความ เปลี่ยนแปลงที่สำคัญ และเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมทาง ทะเลซึ่งเกิดจากการใช้เทคโนโลยีภายในเขตอำนาจรัฐนั้น	☒ พระราชบัญญัติส่งเสริม สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ. กำหนดมาตรฐานคุณภาพ กำหนดเขตพื้นที่คุ้มครอง โครงการต้องมีการจัดทำ จากแหล่งกำเนิด การระบบ ทิ้งของเสียลงทะเล

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของ (Guideline) เปรียบเทียบ ไม้และสัตว์
		หรือกรณีการปล่อยชนิดพันธุ์ต่างถิ่น หรือชนิดพันธุ์ใหม่สู่ สิ่งแวดล้อมทางทะเล ไม่ว่าจะโดยจงใจหรือไม่ก็ตาม ก็ถือ เป็นการแพร่มลพิษทางทะเลเช่นกัน ☒ UNCLOS กำหนดหน้าที่อื่นในการควบคุมมลพิษไว้ใน ส่วนที่ ๑๒ เช่น ให้รัฐต้องแจ้งให้รัฐอื่นทราบในทันทีในกรณี ที่มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดมลพิษไม่ว่าในรูปแบบใดก็ตาม แม้ว่ามลพิษนั้นจะไม่ได้เกิดจากการกระทำ หรือในเขต แดนของรัฐผู้แจ้งก็ตาม หน้าที่ในการร่วมมือในการทำวิจัย แลกเปลี่ยนข้อมูล หรือทำวิจัยร่วมกันเพื่อปกป้อง สิ่งแวดล้อม หน้าที่ช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาทั้งด้าน วิทยาศาสตร์ และเทคนิคเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการ ปกป้องทรัพยากรทางทะเล มีการจัดทำประเมิน คุณภาพสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment) และพิจารณาความเป็นไปได้ในการก่อ มลพิษจากกิจกรรมที่มีการดำเนินการ จัดให้มีการบังคับ ตามกฎหมาย มีการลงโทษทางอาญาต่อผู้กระทำความผิด	

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของ (Guideline) เปรียบเทียบ ไม้และสัตว์
		มีการกำหนดโทษปรับ หรือกำหนดมาตรการบังคับ และ เยียวยาแก้ไขเมื่อมีมลพิษทางทะเลเกิดขึ้น และหากรัฐไม่ ปฏิบัติตามหน้าที่และความรับผิดชอบที่มี อาจต้องมีความ รับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นตามกฎหมายระหว่าง ประเทศ	
๓. แนว ทางการ จัดการ ทรัพยากร	๓.๑ หลักการใช้ ประโยชน์จากฐาน ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างยั่งยืน	☒ อนุสัญญานสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมาย ทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ ในส่วนที่ว่าด้วยการอนุรักษ์ทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อมทางทะเล มีบทบัญญัติเกี่ยวข้องกับการ อนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรดังนี้ - การอนุรักษ์ทรัพยากรในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ - การอนุรักษ์ทรัพยากรในเขตทะเลหลวง - การคุ้มครองและรักษาสีงแวดล้อมทางทะเล	
	๓.๒ มาตรการสร้าง แรงจูงใจ		

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของ (Guideline) เปรียบเทียบ ไม้และสัตว์
	๓.๓ มาตรการติดตาม ตรวจสอบ		
๔. การสร้าง การเรียนรู้	๔.๑ การศึกษาวิจัย		
	๔.๒ การสร้างการ เรียนรู้กับสังคม		
๕. บทบาท หน้าที่ของ รัฐ	๕.๑ สิทธิและหน้าที่ ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับ ทรัพยากร หรือ ผลกระทบจากการใช้ ทรัพยากร	☒ มอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาตรวจสอบ บทบัญญัติของอนุสัญญาฯ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ หน้าที่ของตนว่าจำเป็นต้องมีการปรับปรุงแก้ไข เพิ่มเติม กฎหมายที่ตนรับผิดชอบหรือไม่ เพื่อให้สอดคล้องกับ บทบัญญัติของอนุสัญญาฯ ☒ มอบหมายให้คณะกรรมการกฎหมายทะเลและเขตทาง ทะเลของประเทศไทยเป็นกลไกประสานงาน เพื่อการ	

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของ (Guideline) เปรียบเทียบ ไม้และสัตว์
		บูรณาการการพัฒนากฎหมายให้มีประสิทธิภาพและ สอดคล้องกับบทบัญญัติ ของอนุสัญญาฯ	
๖.สิทธิของ ชุมชน และ การมีส่วน ร่วม ของ ประชาชน	๖.๑ ชุมชนในการ เข้าถึงและจัดการ ทรัพยากร		
	๖.๒ การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการ จัดการทรัพยากร		
	๖.๓ การแบ่งปัน ผลประโยชน์และความ รับผิดชอบที่เกิดขึ้นจาก การใช้ทรัพยากร		

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของ (Guideline) เปรียบเทียบ ไม้และสัตว์
	๖.๕ กลไกการ สนับสนุนชุมชนและ สังคมในการจัดการ ทรัพยากร		
๗.พันธกรณี ค ว า ม ร ่ ว ม มี อ ร ะ ห ว ่ า ง ประเทศ	๗.๑ อำนาจ สิทธิและ หน้าที่ของรัฐไทย และ รัฐอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ทรัพยากรข้ามพรมแดน	☑ เพื่อให้เป็นไปตามคำประกาศตามข้อ ๓๑๐ ที่ไทยได้ แจ้งต่อสหประชาชาติ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๓ มอบหมายให้คณะกรรมการกฎหมาย ทะเลและเขตทางทะเลของประเทศไทย ซึ่งมีปลัดกระทรวง การต่างประเทศเป็นประธาน ทำหน้าที่เป็นกลไก ประสานงานส่วนราชการเพื่อติดตาม กำกับ และสนับสนุน หน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาหรือออก กฎหมายให้สอดคล้องกับอนุสัญญาฯ ต่อไป	

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของ (Guideline) เปรียบเทียบ ไม้และสัตว์
	๗.๒ การสร้างความ ร่วมมือระหว่างภาคี ต่างๆ ทั้งภายในรัฐและ ระหว่างประเทศ		
	๗.๓ การถ่ายทอด เทคโนโลยีจากการใช้ ประโยชน์ทรัพยากร		
	๗.๔ การจัดการข้อ พิพาท	☒ คำประกาศตามข้อ ๒๔๘ ของอนุสัญญาฯ คงไว้ซึ่งสิทธิในการใช้ดุลยพินิจ เลือกวิธีดำเนินการระงับ ข้อพิพาทและการยกเว้นการนำข้อพิพาทบางประเภทโดย เฉพาะข้อพิพาททางทะเลเข้าสู่กลไกระงับข้อพิพาทภาค บังคับซึ่งมีคำวินิจฉัยที่มีผลบังคับ	

**ตารางวิเคราะห์ความไม่สอดคล้องของกฎหมายไทย
ต่อ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒**

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา
๑. เพื่อกำหนด ระเบียบกฎหมาย ทางทะเลและ มหาสมุทรโดย คำนึงถึงอำนาจ อธิปไตยของรัฐ กล่าวคือ UNCLOS ยอมรับสิทธิ อธิปไตย (sovereign rights) ของรัฐที่ จะแสวง	กฎหมายไทยที่รองรับต่อการ ดำเนินงานตามพันธกรณี ได้แก่ ๑. การคุ้มครองและรักษา สิ่งแวดล้อมทางทะเล ได้แก่ ☒ พระราชบัญญัติอุทยาน แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ให้ การคุ้มครองที่ดินซึ่งกำหนด เป็นอุทยานแห่งชาติทาง ทะเลหรือชายฝั่งทะเล ตาม ความหมายของคำว่า "ที่ดิน"	๑. การคุ้มครองและ รักษาสิ่งแวดล้อม ทางทะเล ☒ พระราชบัญญัติ อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ☒ พระราชบัญญัติป่า สงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ☒ พระราชบัญญัติ การผังเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒	กรอบกฎหมายทาง ทะเล ที่ครอบคลุม กิจกรรมทางทะเล ประกอบด้วย ชายฝั่ง และน่านน้ำภายใน ทะเลอาณาเขต เขต ต่อเนื่อง ไหล่ทวีป เขต เศรษฐกิจจำเพาะ และ ทะเลหลวง ได้แก่ ☒ การบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเพื่อ การอนุรักษ์และการใช้	๑. สิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ใน อนุสัญญา สหประชาชาติว่าด้วย กฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ ที่สำคัญคือ ☒ การกำหนดความ กว้างของทะเลอาณาเขต เป็น ๑๒ ไมล์ทะเล ☒ ใช้หลักความเป็นธรรม ในการกำหนดเขตแดน ระหว่างประเทศในทะเล ☒ หลักการเขตเศรษฐกิจ จำเพาะ ☒ หลักการรัฐหมู่เกาะ

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา
ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลของตน ๒. เพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์ทางทะเลและมหาสมุทรโดยสันติ อย่างเที่ยงธรรมและมีประสิทธิภาพ UNCLOS กำหนดสิทธิและหน้าที่ของรัฐในการใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร	ที่หมายรวมถึง ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย ☒ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ ให้อำนาจรัฐมนตรีเห็นสมควรกำหนดป่าอื่นใดเป็นป่าสงวนแห่งชาติซึ่งได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ทำให้มีการกำหนดให้ป่าชายเลนเป็นป่าสงวนซึ่งได้รับการคุ้มครอง ☒ พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้เขตชายฝั่งทะเล	☒ พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ☒ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๖๒ ☒ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ☒ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็น	ประโยชน์อย่างยั่งยืน ☒ การบริหารจัดการทรัพยากรประมงพื้นบ้าน ประมงในน่านน้ำและประมงนอกน่านน้ำ ☒ การบริหารจัดการทรัพยากรแร่ธาตุ และพลังงาน ☒ การคมนาคม การขนส่งทางทะเล และพาณิชย์นาวี ☒ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ☒ การปกป้องอธิปไตยและความมั่นคงของ	☒ นิยามของไหล่ทวีป ☒ ระบบเกาะ ☒ ศาลกฎหมายทะเล ๒. บทบัญญัติของกฎหมายของประเทศไทย กรณีที่ไม่มียกเว้นของกฎหมายภายในบัญญัติไว้ เช่น ☒ อนุสัญญาฯ ได้กำหนดเรื่องเกี่ยวกับการวิจัยวิทยาศาสตร์ทาง

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา
ของโลก โดยการแบ่งพื้นที่ทางทะเลออกเป็นเขตต่าง ๆ คือน่านน้ำภายใน (Internal Waters) ทะเลอาณาเขต (Territorial Waters) เขตต่อเนื่อง (Contiguous Zone) เขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive	เป็นเขตรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัตินี้ ☒ พระราชบัญญัติการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ การนิคมอุตสาหกรรมมีอำนาจในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมโดยการตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ซึ่งรวมเอาที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินบริเวณชายฝั่ง ☒ พระราชบัญญัติควบคุม	ระเบียบวิธีปฏิบัติของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ ☒ พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ☒ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ☒ พระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ ☒ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย	ชาติ ทางทะเล ☒ การศึกษาวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ทางทะเลและกิจการทางทะเล	ทะเลเอาไว้ แต่กฎหมายภายในของประเทศไทยไม่มีกฎหมายฉบับใดที่กำหนดไว้ โดยตรงครอบคลุมการวิจัยวิทยาศาสตร์ทางทะเลในทุกเรื่อง ☒ ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะมีหลายกิจกรรมที่ไทยไม่มีกฎหมายบังคับใช้ เช่น หลักเกณฑ์การวางสายหรือท่อใต้ทะเล หรือการสร้างเกาะเทียม หรือสิ่งติดตั้ง หรือการรักษาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น กรณีที่บทบัญญัติของ

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา
Economic Zones) ไหลทวีป (Continental Shelf) และทะเลหลวง (High Seas) ๓. ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรที่มีชีวิตของทะเลและมหาสมุทรและการศึกษา การสำรวจ การวิจัยวิทยาศาสตร์ทางทะเล ๔. หลักการ มรดกร่วมกันของ	อาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ มี บทบัญญัติกำหนดเขตห้ามก่อสร้างอาคารในบริเวณชายฝั่ง ☒พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติห้ามทิ้งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในที่หรือทางสาธารณะซึ่งรวมถึงทะเลโดยให้อำนาจราชการส่วนท้องถิ่นออกข้อกำหนดในเรื่องดังกล่าว ☒พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็น	การป้องกันและขจัดมลพิษทางน้ำเนื่องจากน้ำมัน พ.ศ. ๒๕๑๗ ☒ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยนโยบายและการฟื้นฟูทะเลไทย พ.ศ. ๒๕๓๙ ๒. กฎหมายเกี่ยวกับกิจการพาณิชย์นาวีที่มีบทบัญญัติในการคุ้มครองและรักษาสินแวดล้อมทางทะเล		กฎหมายภายในกำหนดไว้แตกต่างจาก อนุสัญญา ☒การกำหนดโทษจำคุกไว้สำหรับการกระทำความผิดในเขตเศรษฐกิจจำเพาะซึ่ง ต้องห้ามตามอนุสัญญาฯ แต่พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๕๑๐ ได้กำหนดกรณี การทำการประมงในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทยในลักษณะที่เป็นการฝ่าฝืนข้อกำหนดของรัฐมนตรีที่กำหนดหลักเกณฑ์

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา
มนุษยชาติ (common heritage of mankind) เพื่อคุ้มครองให้ทรัพยากรในพื้นที่ทะเลลึกและพื้นมหาสมุทรและดินใต้ผิวดินของบริเวณนี้เป็นมรดกร่วมกันของมนุษยชาติในพื้นที่ซึ่งเป็นสมบัติร่วม ไม่มีรัฐใดเข้าถือ	ระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติห้ามทิ้งสิ่งปฏิกูลลงในทางน้ำซึ่งรวมถึงทะเล ☒ พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดท้องที่ห้ามตั้งโรงงาน ซึ่งรวมถึงพื้นที่ชายทะเล ☒ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติกำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง กำหนดเขตพื้นที่	☒ พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช ๒๕๕๖ ๓. กฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรมีชีวิตในทะเลที่มีบทบัญญัติอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในทะเล ☒ พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พุทธศักราช ๒๕๔๒ ☒ พระราชบัญญัติ		เกี่ยวกับการทำการประมงในพื้นที่จับสัตว์น้ำตามมาตรา ๓๒ ก็จะต้องรับโทษตามมาตรา ๖๕ ซึ่งกำหนดโทษปรับตั้งแต่ ๕ พันบาทถึง ๑ หมื่นบาทหรือจำคุกไม่เกิน ๑ ปีหรือทั้งปรับทั้งจำ กรณีที่มีบทบัญญัติของกฎหมายภายในแต่ไม่ครอบคลุมถึงขอบเขตตามอนุสัญญาฯ เช่น ☒ ในเขตทะเลหลวง รัฐมีหน้าที่ในการออกกฎหมายเพื่อกำหนดโทษ

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา
ครอบครองหรืออ้างสิทธิเป็นเจ้าของได้ ได้แก่ บริเวณพื้นที่ (the Area) และ ทะเลหลวง (High Seas) ซึ่งเป็นบริเวณนอกเขตอำนาจแห่งชาติทางทะเลของรัฐ (beyond the national jurisdiction) โดยทรัพยากรหรือผลประโยชน์ที่ได้ต้องเอามาแบ่ง	คุ้มครองสิ่งแวดล้อม กำหนดให้โครงการต้องมีการจัดทำ EIA การควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด การระบายน้ำทิ้งหรือการปล่อยทิ้งของเสียลงทะเล ☒ พระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ บัญญัติบริเวณที่ห้ามขุดดิน ซึ่งให้ความหมายของ "ดิน" รวมถึงทรายในทะเลด้วย ☒ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการป้องกันและกำจัดมลพิษทาง	การประมง พุทธศักราช ๒๕๔๐ ☒ พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๔ ☒ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ☒ พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ๔. กฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรไม่มีชีวิตในทะเลที่มีบทบัญญัติคุ้มครองและรักษา		สำหรับกรณีเรือชักธงของตนหรือ โดยบุคคลที่อยู่ภายใต้อำนาจของตนทำให้สายเคเบิลใต้ทะเลหลวง ทางท่อ หรือสายไฟแรงสูงใต้ทะเลแตกหักหรือเสียหาย ซึ่งในเรื่องนี้พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้กำหนดควบคุมในเรื่องนี้เอาไว้ในหมวดที่ ๓ ข้อบังคับว่าด้วยการ ทอดสมอ ไกลเคียงหรือเกาะสมอ ข้ามสายท่อหรือสิ่งก่อสร้างที่ทอดได้น้ำ

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา
ให้รัฐอื่น ๆ อย่างยุติธรรม ๕. เพื่อคุ้มครองและรักษาสีงแวดล้อมทางทะเล สืบเนื่องจากข้อ ๑. ข้างต้น รัฐมีหน้าที่ในการคุ้มครองและรักษาสีงแวดล้อมทางทะเล กล่าวคือ UNCLOS ยอมรับสิทธิอธิปไตยของรัฐ	น้ำเนื่องจากน้ำมัน พ.ศ. ๒๕๔๗ จัดตั้งคณะกรรมการที่เรียกว่า “คณะกรรมการป้องกันและขจัดมลพิษทางน้ำเนื่องจากน้ำมัน” มีอำนาจบริหารจัดการ การขจัดน้ำมันที่เป็นมลพิษทางน้ำซึ่งรวมถึงทะเลด้วย ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การจัดทำแผนปฏิบัติการควบคุม กำกับดูแล และรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและขจัดมลพิษน้ำมัน ☒ ระเบียบสำนัก	สีงแวดล้อมทางทะเล ☒ พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ ☒ พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ ☒ พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑		แต่ พระราชบัญญัตินี้ก็ถูกจำกัดไว้เพียงทะเลอาณาเขตและเขตต่อเนื่องเท่านั้น ๓. การบังคับใช้กฎหมาย ☒ ความซ้ำซ้อนในอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงาน แต่ขาดการประสานกัน ☒ ความชัดเจนของหน่วยงานผู้รับผิดชอบ เพื่อบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา
ชายฝั่งดังกล่าวแต่ก็กำหนดหน้าที่ที่รัฐชายฝั่งจะต้องคุ้มครองและรักษาสีงแวดล้อมของรัฐด้วย รัฐจึงมีพันธกรณีที่จะต้องคุ้มครองสีงแวดล้อมทางทะเล	นายกรัฐมนตรีว่าด้วยนโยบายและการฟื้นฟูทะเลไทย พ.ศ. ๒๕๓๙ กำหนดให้มีคณะกรรมการที่เรียกว่า "คณะกรรมการนโยบายและฟื้นฟูทะเลไทย" เพื่อเสนอนโยบายและแผนการฟื้นฟูทะเลไทย และแนวทางในการบริหารและการใช้ประโยชน์พื้นที่ทะเลไทย ☒ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทาง			☒ การบังคับใช้กฎหมายโดยเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบกฎหมายยังไม่มีประสิทธิภาพ ☒ ข้อจำกัดเชิงพื้นที่ในการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่บางครั้งการดำเนินการตามกฎหมายบางประการ เช่น การดำเนินคดีตามกฎหมายที่มีการกระทำความผิดในกิจกรรมการใช้ทะเลยังมีข้อจำกัดในเรื่องพื้นที่สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่
UNCLOS มี ๓ กลไกหลักประกอบด้วย				

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา
๑) ศาลกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ (International Tribunal for the Law of the Sea: ITLOS) ๒) องค์การพื้นดินท้องทะเลระหว่างประเทศ (International Seabed Authority: ISA)	ชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๔๓ กำหนดให้มีคณะกรรมการที่เรียกว่า "คณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ" มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพซึ่งรวมถึงสิ่งมีชีวิตในทะเลด้วย ๒.กฎหมายเกี่ยวกับกิจการพาณิชย์นาวีที่มีบทบัญญัติ			

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา
๓) คณะกรรมการ กำหนดขอบเขต ของไหล่ทวีป (Commission on the Limits of the Continental Shelf: CLCS)	ในการคุ้มครองและรักษา สิ่งแวดล้อมทางทะเล ได้แก่ ☒ พระราชบัญญัติการ เดินเรือในน่านน้ำไทย พระ พุทธศักราช ๒๕๕๖ บัญญัติ หลักเกณฑ์เพื่อความ ปลอดภัยในการเดินเรือใน น่านน้ำไทยและอาณาเขต ต่อเนื่อง ห้ามปลูกสร้าง อาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำ ไปในทะเล ห้ามทิ้งสิ่งปฏิกูล หรือสิ่งใด ๆ รวมถึงน้ำมัน ปิโตรเลียมหรือน้ำมันที่ปน กับน้ำรั่วไหลด้วยประการ			

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา
	ใด ๆ ลงในทะเลโดยกำหนดโทษทั้งจำคุกและปรับเป็นเงินไว้ด้วย เพื่อปกป้องสิ่งแวดล้อมในทะเล ๓. กฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรมีชีวิตในทะเลที่มีบทบัญญัติอนุรักษณ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในทะเลได้แก่ ☒พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พุทธศักราช ๒๕๔๒ บัญญัติเรื่องการทำ			

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา
	ประมงในเขตการประมงของ ไทยซึ่งไม่ได้หมายความ เฉพาะน่านน้ำไทยเท่านั้นแต่ รวมถึงน่านน้ำของประเทศ อื่นภายใต้ความตกลง ระหว่างกันหรือที่มีจารีต ประเพณีระหว่างประเทศ กำหนดไว้ ☒พระราชบัญญัติการ ประมง พุทธศักราช ๒๔๙๐ บัญญัติห้ามมิให้ทั้งสิ่งใดที่ จะเป็นอันตรายแก่ "ที่จับ สัตว์น้ำ" ซึ่งรวมถึงทะเล และ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนด			

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา
	เกณฑ์สำหรับเครื่องมือในการทำประมง กำหนดฤดูการทำประมง กำหนดชนิด ขนาด และจำนวนของสัตว์น้ำที่จะทำประมง ซึ่งเป็นจำกัดการทำประมงอย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์สัตว์น้ำให้มีเพียงพอที่มนุษย์จะได้ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน (sustainable utilization) ☒พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๔ บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดรวบรวม ขาย นำเข้า			

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา
	ส่งออก หรือนำผ่านซึ่งเมล็ดพันธุ์ควบคุมเพื่อการค้าทั้งที่เป็นพืชสวน พืชอนุรักษ์ พืชต้องห้าม ซึ่งเมล็ดพันธุ์ของพืชดังกล่าวอาจหมายถึงรวมถึงเมล็ดพันธุ์ของพืชในทะเลได้ ตามที่รัฐมนตรีจะประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดชนิดและชื่อพันธุ์ของพืชชนิดใดให้เป็นเมล็ดพันธุ์ควบคุม ☒ พระราชบัญญัติสวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ บัญญัติให้การคุ้มครอง "สัตว์ป่า" และ			

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา
	“สัตว์ป่าสงวน” ซึ่งหมายรวมถึง สัตว์ทะเลด้วย โดยห้ามมิให้ผู้ใดล่า ครอบครอง ค้า นำเข้าหรือส่งออกสัตว์ป่าหรือสัตว์ป่าสงวนที่จะได้กำหนดตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติฉบับนี้หรือที่จะตราเป็นพระราชกฤษฎีกาสัตว์ทะเลดังกล่าว ๆ ได้แก่ พะยูน ตลอดจนกำหนดให้มีพื้นที่ที่เรียกว่า “เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า” ตามเห็นสมควรของคณะรัฐมนตรี เพื่อให้เป็นที่			

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา
	อยู่อาศัยของสัตว์ป่าได้อย่างปลอดภัย และรักษาไว้ซึ่งพันธุ์ของสัตว์ป่า ☒ พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติให้การคุ้มครองพันธุ์พืชทั้งพืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น และพืชที่ปรับปรุงพันธุ์ ซึ่งหมายรวมถึงพืชในทะเลด้วย เช่น สาหร่าย เป็นต้น ๔. กฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรไม่มีชีวิตในทะเลที่มีบทบัญญัติคุ้มครองและ			

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา
	รักษาสีงแวดล้อมทางทะเล ได้แก่ ☒พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ บัญญัติเกี่ยวกับการ ทำกิจการเหมืองแร่ ซึ่งหมาย รวมถึง เขตเหมืองแร่ในทะเล ด้วย ☒พระราชบัญญัติ ปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ บัญญัติถึงการควบคุมการ ประกอบกิจการปิโตรเลียม ซึ่งหมายรวมถึงการประกอบ กิจการปิโตรเลียมซึ่งอาจอยู่ ในราชอาณาจักรไทย ได้แก่			

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา
	เขตใกล้ทวีป หรือเขตเศรษฐกิจจำเพาะ รวมทั้งควบคุมการก่อกมลพิษจากกิจการที่อาจสร้างอันตรายและความเสียหายให้แก่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเล ☒พระราชบัญญัติการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ บัญญัติให้อำนาจ ปตท. ดำรงและผลิตปิโตรเลียม รวมทั้งจัดหาขนส่ง ซึ่งอาจประกอบกิจการในเขตใกล้ทวีปได้			

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา
	รวมถึงการแก้ไขภาวะมลพิษที่เกิดจากการประกอบกิจการเพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเล ☒ ประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์ ลักษณะละเมิด กรณีก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเล			

**ตารางตรวจสอบความสอดคล้องของอนุสัญญาสหประชาชาติ
ว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ.๑๙๘๒**

หลักการสำคัญ	ประเด็นในการพิจารณา
หลักการตามกฎหมายระหว่างประเทศ	☒ มีการนำแนวคิดตามกฎหมายระหว่างประเทศไปใช้ในการดำเนินการตามพันธกรณีที่กำหนดใน UNCLOS
การกำหนดเขตแดนทางทะเล	☒ มีกฎหมายภายในที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตแดนทางทะเลตาม UNCLOS ☒ มีมาตรการในการดำเนินการใช้สิทธิอธิปไตยของรัฐเหนือทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในเขตแดนทางทะเล
การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ในทรัพยากรทางทะเล	☒ มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ในทรัพยากรทางทะเล ☒ มีมาตรการกำหนดปริมาณสัตว์น้ำทั้งหมดที่อนุญาตให้จับได้ในแต่ละปี (Total Allowable Catch) ☒ มีการคำนึงถึงหลักการเก็บเกี่ยวผลผลิตสูงสุด และยั่งยืน (Maximum Sustainable Yield) ☒ มีมาตรการในการแบ่งปันข้อมูลกับรัฐชายฝั่งอื่น เพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ในทรัพยากรทางทะเล ☒ มีมาตรการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรที่มีชีวิตที่อยู่ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะอย่างเหมาะสม (optimum utilization) ☒ มีมาตรการในการประสานความร่วมมือกับรัฐอื่นในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ในทรัพยากรทางทะเล ☒ มีมาตรการดำเนินการอย่างเที่ยงธรรม และมีประสิทธิภาพ ตลอดจนต้องมีการอนุรักษ์ การการศึกษา การคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางทะเล ควบคู่ไปกับการใช้ประโยชน์
การปกป้องและรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเล	☒ มีกฎหมายที่กำหนดหน้าที่ของรัฐในการปกป้องและรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเลไว้ ☒ มีนโยบายสิ่งแวดล้อมภายในประเทศที่เกี่ยวกับการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

หลักการสำคัญ	ประเด็นในการพิจารณา
มลพิษทางทะเล	☒ มีกฎหมายที่กำหนดห้ามมิให้มีการก่อมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเล ☒ รัฐมีมาตรการในการป้องกัน ลด หรือควบคุมมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมทางทะเล ☒ มีมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทางทะเล
การคุ้มครองและการรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเลในเรื่องสิทธิ หน้าที่ และการใช้อำนาจอของรัฐภาคีอย่างครอบคลุม	☒ เป็นอนุสัญญาที่วางหลักเกณฑ์ไว้อย่างกว้างๆ เนื่องจากอนุสัญญาฯ ประสงค์ให้นำเอากฎเกณฑ์และมาตรฐานที่ได้มีการเสนอแนะในระหว่างประเทศมาพิจารณาในการออกกฎหมายและข้อบังคับ และบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย ☒ การดำเนินการตามมาตรา ๑๙๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่ต้องดำเนินการเพื่อขอความเห็นชอบของรัฐสภา ซึ่งต้องการข้อมูลทางวิชาการและกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการเสริมการตัดสินใจของฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ
อำนาจอ หน้าที่ และสิทธิของรัฐในเขตทางทะเลต่างๆ	☒ น้ำนํ้าภายใน (Internal water) ☒ ทะเลอาณาเขต (Territorial Sea) ☒ เขตต่อเนื่อง (Contiguous Zone) ☒ เขตเศรษฐกิจจำเพาะ (EEZ) ☒ ทะเลหลวง (High Sea) ☒ ไหล่ทวีป (Continental Shelf) ☒ สิทธิหน้าที่ของรัฐชายฝั่ง รัฐอื่น ☒ เรือที่ใช้สิทธิผ่านในนํ้าภายใน
สิทธิของรัฐในการแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทางทะเล	☒ สามารถปกป้องและคุ้มครองสิทธิของไทยอันพึงมีตามอนุสัญญาฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ☒ เสริมสร้างภาพลักษณ์ และยกระดับบทบาทของไทยในเวทีภูมิภาคและพหุภาคี

หลักการสำคัญ	ประเด็นในการพิจารณา
เสรีภาพ	☒ เสรีภาพในการเดินเรือ ☒ เสรีภาพในการบิน ☒ เสรีภาพในการประมง ☒ เสรีภาพในการวางสายเคเบิลและท่อใต้ทะเล ☒ เสรีภาพในการทดลองวิทยาศาสตร์ ☒ เสรีภาพในการสร้างเกาะเทียมและประภาคาร
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	☒ กฎหมายด้านการพาณิชย์ ☒ กฎหมายด้านทรัพยากรมีชีวิต ☒ กฎหมายด้านทรัพยากรไม่มีชีวิต ☒ กฎหมายเกี่ยวกับสิทธิในเขตต่อเนื่อง ☒ กฎหมายเกี่ยวกับความมั่นคงหรือความสงบเรียบร้อยทางทะเล ☒ กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และ ☒ กฎหมายเกี่ยวกับกิจกรรมทางทะเลอื่นๆ

๔. การจัดทำข้อเสนอต่อแนวคิด เนื้อหา รูปแบบ และวิธีการปฏิรูปกฎหมายป่าและสัตว์ป่าของประเทศไทย

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ เป็นอนุสัญญาที่กล่าวถึงการคุ้มครองและการรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเลในเรื่องสิทธิ หน้าที่ และการใช้อำนาจของรัฐบาลคืออย่างครอบคลุม แต่อนุสัญญาฯ เป็นอนุสัญญาที่วางหลักเกณฑ์ไว้อย่างกว้างๆ เนื่องจากอนุสัญญาฯ ประสงค์ให้นำเอากฎเกณฑ์และมาตรฐานที่ได้มีการเสนอแนะในระหว่างประเทศมาพิจารณาในการออกกฎหมายและข้อบังคับ และบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย

งานศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรกฎหมายไทยเกี่ยวกับการคุ้มครองและรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเลตามที่อนุสัญญากฎหมายสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ และอนุสัญญาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน ลด และควบคุมภาวะมลพิษทางทะเลเพื่อหาแนวทาง

ในการปรับปรุงกฎหมายไทยให้สอดคล้องตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ (อนุสัญญา ไรย์ฮุมพร, ๒๕๕๑) พบว่าประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน ลด และควบคุมภาวะมลพิษทางทะเลอยู่แล้ว แต่มีอยู่อย่างกระจัดกระจายในกฎหมายหลายฉบับ และให้อำนาจแต่ละหน่วยงานราชการในการบังคับใช้กฎหมายแต่ละเรื่อง จึงส่งผลต่อความเป็น เอกภาพของการบังคับใช้กฎหมายและทำให้ประเทศไทยมีปัญหาในการคุ้มครองและรักษา สิ่งแวดล้อมทางทะเลอย่างจริงจัง ดังนั้น ประเทศไทยควรจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายไทย ตามแนวทางที่กำหนดไว้ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ และ อนุสัญญาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน ลด และควบคุมภาวะมลพิษทางทะเล รวมทั้งการ กำหนดให้มีการบังคับใช้กฎหมายโดยหน่วยงานราชการที่เหมาะสม เพื่อเป็นการป้องกัน ลด และ ควบคุมภาวะมลพิษทางทะเลของไทยให้มีประสิทธิผลและเป็นมาตรฐานเดียวกับมาตรฐาน ระหว่างประเทศ

การที่ประเทศไทยไม่ได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญา ทำให้เกิดผลเสีย ประเทศไม่อาจดำเนินการ ตามสิทธิที่ได้รับจากอนุสัญญา เช่น ความผิดเกี่ยวกับการเดินเรือ สิ่งแวดล้อม การประมง ซึ่ง กฎหมายไทยให้อำนาจไว้เฉพาะในทะเลอาณาเขตเท่านั้น รวมถึงการช่วยคุ้มครองผลประโยชน์ ทางทะเลให้สมบูรณ์ โดยเฉพาะการปกป้องผลประโยชน์ทางทะเลได้อย่างเต็มที่ในเวทีระหว่าง ประเทศและการพัฒนากฎหมายภายในของไทยให้สอดคล้องหรือทันต่อการเปลี่ยนแปลงของหลัก กฎหมายทะเล

ทั้งนี้ อนุสัญญา อาจเข้าข่ายเป็นหนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงเขตทางทะเลของไทย และเป็นหนังสือสัญญาที่จะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา รวมทั้ง เป็นหนังสือสัญญาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมอย่างกว้างขวาง จึงควรมี การเตรียมกระบวนการเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญา ของไทย โดยการศึกษาข้อมูลทางวิชาการ อัน ได้แก่ ข้อวิเคราะห์ผลดีและผลเสียของการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา แนวทางการออกกฎหมายอนุ วัติการอนุสัญญา การปรับปรุงหรือพัฒนากฎหมายภายในเพื่อรองรับสิทธิ และหน้าที่ และ กระบวนการนำความรู้ศึกษากลุ่มเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเข้าเป็น ภาคี และการดำเนินการตามมาตรา ๑๘๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

ที่ต้องดำเนินการเพื่อขอความเห็นชอบของรัฐสภา ซึ่งต้องการข้อมูลทางวิชาการและกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการเสริมการตัดสินใจของฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ

ในส่วนของแนวทางการออกกฎหมายอนุวัติการอนุสัญญาฯ ประเทศไทยควรพิจารณาใช้ข้อ ๓๑๐ ของอนุสัญญาที่เปิดช่องให้ประเทศใดที่ยังไม่สามารถออกกฎหมายรองรับได้สามารถที่จะทำคำแถลงขอมรับพันธกรณีทั้งปวงในอนุสัญญาฯ แต่จะต้องแจ้งให้ภาคีอื่นทราบว่าจะดำเนินการออกกฎหมายรองรับต่อไป และภายหลังจากนั้นจะต้องดำเนินการแก้ไขกฎหมายภายใต้ข้อควรคำนึงกับบทบัญญัติแห่งอนุสัญญาฯ

การปรับปรุงหรือพัฒนากฎหมายภายใน ควรทำเป็น ๒ ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรกเป็นการแก้ไขกฎหมายกลุ่มต่างๆ โดยเป็นการแก้ไขเบื้องต้น เพื่อให้สอดคล้องกับสิทธิและหน้าที่ตามอนุสัญญาฯ ส่วนการแก้ไขในขั้นตอนต่อไปเป็นการแก้ไขในแต่ละกลุ่มของกฎหมายอย่างละเอียดและเป็นระบบโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติและข้อจำกัดทางกฎหมายระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นและโยงใยมากับอนุสัญญาฉบับนี้ในฐานะเป็นกฎหมายแม่บท

กฎหมายภายในที่จะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงมี ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มที่ต้องออกกฎหมายภายในรองรับในเรื่อง เขตต่อเนื่อง เขตเศรษฐกิจจำเพาะ ไหล่ทวีป ทะเลหลวง การคุ้มครองและรักษาสีงแวดล้อมทางทะเล การวิจัยทางวิทยาศาสตร์ทางทะเล และกลุ่มที่ไม่จำเป็นต้องมีการออกกฎหมายภายในรองรับสิทธิแต่อาจจะต้องมีวิธีดำเนินการตามที่กฎหมายระบุไว้ได้แก่ เรื่องทะเลอาณาเขต ช่องแคบที่ใช้ในการเดินเรือระหว่างประเทศ รัฐหมู่เกาะ ะบอบของเกาะ บริเวณที่ปกคลุมด้วยน้ำแข็ง การพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี และการระงับข้อพิพาท

ประเด็นที่จะต้องดำเนินการเบื้องต้นเพื่อรองรับอนุสัญญาฯ คือ การแก้ไขกฎหมายภายในแต่ฉบับในการขยายเขตอำนาจรัฐออกไปในเขตเศรษฐกิจจำเพาะและไหล่ทวีป ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่ไม่ปรากฏในกฎหมายไทยที่มีอยู่ในปัจจุบัน

กระบวนการนำความรู้สู่กลุ่มเป้าหมายให้เข้าใจการดำเนินการตามมาตรา ๑๙๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้แก่ ความจำเป็นและประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาฯ และการรับฟังความคิดเห็นประชาชนโดยเวทีสาธารณะกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม รวม ๒ ครั้ง เพื่อการรับฟังความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนถึงวิธีการในการให้สัตยาบันอนุสัญญาฯ ข้อวิเคราะห์เพื่อการรองรับสิทธิและหน้าที่ตามอนุสัญญาฯ เพื่อชี้มุมของผลดีและผลเสียประกอบการชี้แจงหรือทำความเข้าใจในกระบวนการเตรียมการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ ร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศ

ท้ายนี้ ผลงานจากโครงการทำให้ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทางทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ ซึ่งก่อให้เกิดผลดีกับประเทศไทยในลักษณะที่จะทำให้สามารถปกป้องผลประโยชน์ของชาติทางทะเลได้อย่างเต็มที่ในเวทีระหว่างประเทศ รวมทั้งทำให้เกิดการปรับปรุงกฎหมายภายในที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ ตัวอย่างเช่น การดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดรวมทั้งเรียกร้องค่าเสียหายได้ ในกรณีที่เป็นการละเมิดสิทธิในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทย การคุ้มครองเรือสัญชาติไทยในน่านน้ำต่างประเทศ การดำเนินการเรียกร้องสิทธิต่างๆ ที่จำเป็นผ่านกระบวนการระงับข้อพิพาทตามบทบัญญัติของอนุสัญญาฯ ในฐานะรัฐภาคี

บทที่ ๔

โครงการชีวนิตล/โครงการมนุษย์และชีวนิตล (Man and Biosphere Programme : MAB)

๑. ที่มา แนวคิดและความสำคัญของอนุสัญญา

วัตถุประสงค์ของโครงการมนุษย์และชีวนิตลขององค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ คือ

- ๑) การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ
- ๒) ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
- ๓) ดำรงรักษาคุณค่าทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง

ภายใต้โครงการมนุษย์และชีวนิตลมีการจัดตั้ง "พื้นที่สงวนชีวนิตล (Biosphere Reserve)" ขึ้นเพื่อส่งเสริมและแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่สมดุลระหว่างมนุษย์และโลกของสิ่งมีชีวิตหรือชีวนิตล โดยคณะกรรมการประสานงานระหว่างประเทศว่าด้วยโครงการมนุษย์และชีวนิตลจะเป็นผู้พิจารณากำหนดพื้นที่สงวนชีวนิตลตามคำขอของรัฐบาลแต่ละประเทศ พื้นที่สงวนชีวนิตลจะยังคงเป็นพื้นที่ภายใต้อธิปไตยของประเทศ และการเข้าร่วมเครือข่ายพื้นที่สงวนชีวนิตลทั่วโลกขึ้นกับความสมัครใจของแต่ละรัฐ

ลักษณะของพื้นที่สงวนชีวนิตล ต้องมี เขตแกนกลาง (Core area) เป็นพื้นที่อนุรักษ์ที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย เขตกันชน (buffer zone) เป็นพื้นที่ที่อนุญาตให้จัดกิจกรรมบางอย่างได้ และมีการจัดการพื้นที่และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และเขตรอบนอก (transition zone) เป็นพื้นที่อยู่อาศัยของชุมชน โดยมีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน มีการฝึกอบรมให้การศึกษาแก่ประชาชนในเรื่องการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ

พันธกรณีของประเทศภาคี

๑) คัดเลือกพิจารณาเสนอพื้นที่ที่เหมาะสมเพื่อกำหนดเป็นพื้นที่สงวนชีวนิตล จัดระบบให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ชุมชนท้องถิ่น และเอกชน มีส่วนร่วมในการกำหนดและดำเนินการตามบทบาทของพื้นที่สงวนชีวนิตลวางข้อกำหนดกลไกในการจัดการการใช้ประโยชน์และกิจกรรมของมนุษย์ในเขตกันชนหรือเขตอื่นๆ กำหนดนโยบายและแผนการจัดการพื้นที่สงวนชีวนิตล มอบหมายให้การศึกษา การฝึกอบรม (มาตรา ๔)

๒) ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่สงวนชีวมณฑลอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม (มาตรา ๖)

๓) มีส่วนร่วมเชื้ออำนวยการของเครือข่ายพื้นที่สงวนชีวมณฑล วิจัย ติดตามตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์ในทุกระดับ เผยแพร่ผลงานวิจัยและข้อมูล ส่งเสริมการศึกษา และฝึกอบรมบุคลากร โดยร่วมมือกับพื้นที่สงวนชีวมณฑลอื่นๆ ในเครือข่าย (มาตรา ๗)

๔) ส่งเสริมการจัดตั้งและดำเนินการเครือข่ายพื้นที่สงวนชีวมณฑลระดับภูมิภาคและระดับเฉพาะ (มาตรา ๘)

๕) ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดเตรียมรายงานสถานภาพของพื้นที่สงวนชีวมณฑลทุกปี เพื่อให้คณะกรรมการที่ปรึกษาเกี่ยวกับพื้นที่สงวนชีวมณฑล พิจารณาเพื่อให้คำแนะนำต่อคณะกรรมการสภาพประสานงานระหว่างประเทศ หากสถานภาพหรือการจัดการเป็นที่น่าพอใจ พื้นที่นั้นจะได้รับการยอมรับให้เป็นพื้นที่สงวนชีวมณฑลต่อไป แต่ถ้ามีปัญหาและไม่ได้รับการปรับปรุงภายในเวลาที่เหมาะสม พื้นที่นั้นจะไม่ได้รับการยอมรับเป็นพื้นที่สงวนชีวมณฑลต่อไป (มาตรา ๙)

๒. การอนุวัติของกฎหมาย/พ.ร.บ. ของไทย ตามอนุสัญญา

การดำเนินงานของประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ คณะกรรมการฝ่ายวิทยาศาสตร์ของคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ มีมติให้ศูนย์ความหลากหลายทางชีวภาพ (ศลช.) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ (กอสช.) ทำหน้าที่หน่วยงานประสานงานกลางแห่งชาติ (National Focal Point) ของโครงการมนุษย์และชีวมณฑล

ประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีได้อนุวัติการหลักการจัดการพื้นที่สงวนชีวมณฑล แม้ว่า มีพื้นที่สงวนชีวมณฑลถึงสี่แห่ง ซึ่งจากการศึกษาการจัดการพื้นที่สงวนชีวมณฑลสะแกราช พบว่า กฎหมายที่นำมาปรับใช้กับการจัดการไม่อาจทำให้การดำเนินการจัดการพื้นที่สงวนชีวมณฑลสะแกราชเป็นไปตามหลักการจัดการพื้นที่สงวนชีวมณฑлдังกล่าวข้างต้นได้ พื้นที่สงวนชีวมณฑลอื่นๆ อีกสามแห่งในประเทศไทยก็น่าจะประสบปัญหาทำนองเดียวกัน เนื่องจากใช้กฎหมายเดียวกันมาปรับใช้กับการจัดการ

อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยเริ่มมีแนวคิดที่ประชาชนเป็นเจ้าของทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่มีบทบัญญัติว่าด้วยแนวทางจัดการ

ทรัพยากรธรรมชาติที่สอดคล้องกับหลักการจัดการพื้นที่สงวนชีวมณฑล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้สิทธิแก่บุคคลหรือชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

๓. ประมวลประเด็นเนื้อหาต่างๆ

ในส่วนของประเด็นเนื้อหาของอนุสัญญาที่ระบุถึงการจัดการป่าและสัตว์ป่า และตรวจสอบความสอดคล้องของกฎหมาย (Checklist Guideline) โดยนำมาเปรียบเทียบกับกฎหมายด้านป่าและสัตว์ป่าของประเทศไทย โดยมีประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณา คือ ๑) การเช็คสถานะภาพของเนื้อหาอนุสัญญาและข้อตกลงนั้นๆว่าปรากฏในส่วนใดของ พ.ร.บ. ทั้ง ๕ ฉบับ และเนื้อหา แนวคิด หรือหลักการส่วนใดที่ยังไม่ได้ปรากฏหรือกล่าวถึง และ ๒) การอนุมัติของกฎหมาย/พ.ร.บ. ของไทยตามอนุสัญญาหรือข้อตกลงนั้นๆ รายละเอียดดังอธิบายในตาราง

ประมวลประเด็นเนื้อหาโครงการชีววนตล

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของกฎ (Guideline) เปรียบเทียบกับกฎ สัตว์ป่าของ
๑. หลักการ	๑.๑ คุณค่า ความสำคัญของ ทรัพยากร	พื้นที่สงวนชีววนตลถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อเป็น ตัวแทนของความสมดุลระหว่าง การอนุรักษ์ความ หลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม กับการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยพยายามตอบ คำถามว่า ทำอย่างไรเราจึงจะสามารถอนุรักษ์ ความหลากหลายของพืช สัตว์ และจุลินทรีย์ซึ่งเป็น องค์ประกอบของชีววนตล (Biosphere) และดูแล รักษาระบบนิเวศตามธรรมชาติให้อยู่ตมสมบูรณ์ไว้ ได้ เพื่อนำมาตอบสนองต่อความจำเป็นและความ ต้องการใช้ทรัพยากรชีวภาพของประชากรที่เพิ่ม จำนวนขึ้นทุกขณะ และความสอดคล้องระหว่าง การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ชีวภาพอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้มนุษย์ อยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างสมดุล	

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของกฎ (Guideline) เปรียบเทียบกับกฎ สัตว์ป่าของ
	๑.๒ เป้าหมายหรือ เจตนารมณ์ต่อการ จัดการทรัพยากร		บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่ง รวมถึงแนวทางการดำเนินการตาม และสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๐ แล นโยบายและแผนการส่งเสริมแล สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ได้วางแนว ทรัพยากรธรรมชาติไว้อย่างสอดคล้อง จัดการพื้นที่สงวนชีวมณฑล
	๑.๓ หลักสำคัญ เช่น ความเสมอภาค และ ความรับผิดชอบร่วมกัน ในระดับที่แตกต่างกัน การป้องกันไว้ก่อน การ ช่วยเหลือกลุ่มที่ด้อย โอกาส เป็นต้น		

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของกฎ (Guideline) เปรียบเทียบกับกฎ สัตว์ป่าของ
๒. ขอบเขต การจัดการ	๒.๑ แนวทางการ อนุรักษ์ในถิ่นที่อยู่อาศัย ตามธรรมชาติ		☒ ดำเนินการควบคุม ป้องกัน การลักลอบทำไม้ เก็บหาของป่า สถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครอง
	๒.๒ แนวทางการ อนุรักษ์นอกถิ่นที่อยู่ อาศัยตามธรรมชาติ		พื้นที่สงวนชีวมณฑลในไทยปัจจุบัน ให้พื้นที่ในประเทศไทยเป็นพื้นที่ แห่ง ได้แก่ พื้นที่สงวนชีวมณฑล รับผิดชอบของสถาบันวิจัยวิทยา แห่งประเทศไทย) พื้นที่สงวนชีวม น้ำ (กรมป่าไม้ดูแล) พื้นที่สงวน หาก (อยู่ในความรับผิดชอบของ สงวนชีวมณฑลระนอง (อยู่ในคว ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง)

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของกฎ (Guideline) เปรียบเทียบกับกฎ สัตว์ป่าของ
	๒.๓ การประเมินผล กระทบและการลด ผลกระทบเสียหายน		
๓. แนว ทางการ จัดการ ทรัพยากร	๓.๑ หลักการใช้ ประโยชน์จากฐาน ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างยั่งยืน	☒ การแบ่งเขตการจัดการในพื้นที่สงวนชีวมณฑล ออกเป็น ๓ เขตการจัดการ ได้แก่ พื้นที่แกนกลาง เขตกันชน และพื้นที่รอบนอก เพื่อดำเนินการตาม บทบาททั้ง ๓ ประการของพื้นที่สงวนชีวมณฑล ได้แก่ บทบาทด้านการอนุรักษ์ คือ การอนุรักษ์ ความหลากหลายทางชีวภาพและการอนุรักษ์ วัฒนธรรมอันดีงามในท้องถิ่น บทบาทด้านการ พัฒนา คือ การพัฒนาสังคมและการพัฒนา เศรษฐกิจ และบทบาทด้านการศึกษาวิจัยและการ ติดตามดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับบทบาทด้านการ อนุรักษ์และการพัฒนา	☒ ส่งเสริมให้มนุษย์อยู่ร่วมกับ และยั่งยืน โดยการถ่ายทอดความ ความหลากหลายทางชีวภาพ

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของกฎ (Guideline) เปรียบเทียบกับกฎ สัตว์ป่าของ
	๓.๒ มาตรการสร้าง แรงจูงใจ		
	๓.๓ มาตรการติดตาม ตรวจสอบ	☒ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ หลากหลายทางชีวภาพ ดำเนินการควบคุมป้องกัน และปราบปราม ไม่ให้มีการลักลอบทำไม้ เก็บหา ของป่าและล่าสัตว์ ในพื้นที่สถานีวิจัยสิ่งแวดล้อม สะแกกราช โดยใช้มาตรการตามพระราชบัญญัติป่า สงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๕๔๔ และพระราชบัญญัติสงวนและ คุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕	
๔. การสร้าง การเรียนรู้	๔.๑ การศึกษาวิจัย	☒ ศึกษา วิจัย จัดการฝึกอบรม และเป็น แหล่งข้อมูลให้กับผู้ที่มีความต้องการแก้ไขปัญหาที่ เกิดจากการบริหาร การจัดการ การอนุรักษ์ และ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ด้วย วิธีการศึกษาเกี่ยวกับระบบนิเวศ การตั้งถิ่นฐาน	☒ พื้นที่สงวนชีวมณฑลสะแกกราช จำนวนมากมาปรับใช้ในกิจกรรม การพัฒนา ดังนั้น กิจกรรมด้าน หลักของสถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกกราช

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของกฎ (Guideline) เปรียบเทียบกับกฎ สัตว์ป่าของ
		ของมนุษย์และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับ สิ่งแวดล้อม ☒ การพัฒนาความรู้ในรูปแบบสหวิทยาการ อัน ได้แก่ ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม สังคมศาสตร์ เศรษฐกิจ และการศึกษา เข้าด้วยกัน เพื่อให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในชี วมณฑล การใช้ทรัพยากร ธรรมชาติอย่างเหมาะสม และยั่งยืน และการปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่าง มนุษย์กับสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น โดยเฉพาะความ เป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์และความปลอดภัยของระบบ นิเวศทางธรรมชาติ โดยอาศัยพื้นที่สงวนชีวมณฑล (Biosphere Reserve-BR) เป็นเครื่องมือในการ ศึกษาวิจัย	
	๔.๒ การสร้างการ เรียนรู้กับสังคม		

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของกฎ (Guideline) เปรียบเทียบกับกฎ สัตว์ป่าของ
๕.บทบาท หน้าที่ของรัฐ	๕.๑ สิทธิและหน้าที่ของ รัฐที่เกี่ยวข้องกับ ทรัพยากรหรือ ผลกระทบจากการใช้ ทรัพยากร		
๖.สิทธิของ ชุมชน และ การมีส่วนร่วม ของประชาชน	๖.๑ ชุมชนในการเข้าถึง และจัดการทรัพยากร		☒ ส่งเสริมอาชีพให้กับชาวบ้าน ไม่ให้หาเลี้ยงชีพโดยการลักลอบ และล่าสัตว์ โดยจัดทำแปลงสาธิต เพาะพันธุ์สัตว์ป่า และเปิดโอกาส ดอกผลที่เกิดจากพืชป่าและสัตว์ ขึ้น โดยจะปลูกฝังให้มีการใช้ประโยชน์ ยังส่งเสริมการประกอบอาชีพค้า เทียวโดยมีวัตถุประสงค์ทั้งถิ่น การ อาหารและผลิตภัณฑ์จากป่าที่ไม่ จ้างงานภายในสถานีวิจัยสิ่งแวดล้อม

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของกฎ (Guideline) เปรียบเทียบกับกฎ สัตว์ป่าของ
	๒.๒ การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดการ ทรัพยากร		☒ การอนุรักษ์ความหลากหลาย ส่งเสริมให้มีการทำอาหารพื้นบ้าน มรดกเทศกท้องถิ่น การให้ความรู้ เรียกชนิดพันธุ์บางชนิดการบร และการใช้ประโยชน์แบบท้องถิ่น นวดไทย เป็นต้น
	๒.๓ การแบ่งปัน ผลประโยชน์และความ รับผิดชอบที่เกิดขึ้นจาก การใช้ทรัพยากร		☒ จัดทำแปลงสาธิตการปลูกพืช ป่า และเปิดโอกาสให้ใช้ประโยชน์ พืชป่าและสัตว์ป่าที่ปลูกและเพาะ ปลูกฝังให้มีการใช้ประโยชน์อย่าง
	๒.๔ กลไกการสนับสนุน ชุมชนและสังคมในการ จัดการทรัพยากร		☒ ให้ความรู้แก่ชาวบ้านในชุมชน ประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และความหลากหลายทางชีวภาพ แทนและเป็นเจ้าของทรัพยากร

ประเด็น	คำอธิบาย/ สาระสำคัญในการ อธิบาย	รายละเอียดของอนุสัญญาในแต่ละประเด็น	ความสอดคล้องของกฎ (Guideline) เปรียบเทียบกับกฎ สัตว์ป่าของ
			หลากหลายทางชีวภาพร่วมกัน ร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ ชาวบ้าน
๗.พันธกรณี ความร่วมมือ ระหว่าง ประเทศ	๗.๑ อำนาจ สิทธิและ หน้าที่ของรัฐไทย และ รัฐอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ทรัพยากรข้ามพรมแดน		
	๗.๒ การสร้างความ ร่วมมือระหว่างภาคี ต่างๆ ทั้งภายในรัฐและ ระหว่างประเทศ		
	๗.๓ การถ่ายทอด เทคโนโลยีจากการใช้ ประโยชน์ทรัพยากร		
	๗.๔ การจัดการข้อ พิพาท		

ตารางวิเคราะห์ความไม่สอดคล้องของกฎหมายไทย
ต่อ โครงการชีวมณฑล/โครงการมนุษย์และชีวมณฑล (Man and Biosphere Programme : MAB)

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา	
หลักการของ โครงการมนุษย์ และชีวมณฑล คือ การแบ่งพื้นที่ ออกเป็น ๓ ส่วน คือ ๑. เขตแกนกลาง (Core area) ต้อง เป็นพื้นที่อนุรักษ์ที่ ได้รับการคุ้มครอง ตามกฎหมาย ๒. เขตกันชน	☒ คัดเลือกพิจารณา เสนอพื้นที่ที่เหมาะสม เพื่อกำหนดเป็นพื้นที่ สงวนชีวมณฑล จัดระบบให้เจ้าหน้าที่ ของรัฐ ชุมชนท้องถิ่น และเอกชน มีส่วนร่วม ในการกำหนดและ ดำเนินการตามบทบาท ของพื้นที่สงวนชีว มณฑลวางข้อกำหนด กลไกในการจัดการการ	☒ พระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อม แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ☒ พระราชบัญญัติป่า ไม้ พ.ศ. ๒๕๔๔ ☒ พระราชบัญญัติ สงวนและคุ้มครอง สัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ☒ พระราชบัญญัติป่า สงวนแห่งชาติ พ.ศ.	หน่วยงานต่างๆ ที่ เกี่ยวข้องในการจัดการ พื้นที่สงวนชีวมณฑลต่าง จัดการพื้นที่ในความ รับผิดชอบของตนไป ตามที่กฎหมายให้อำนาจ หรือตามภารกิจของ หน่วยงาน แต่ขาดการ ประสานความร่วมมือ และการแลกเปลี่ยน ข้อมูลซึ่งกันและกัน	การนำมาตรการตาม พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๔๔ และ พระราชบัญญัติสงวน และคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ มาปรับใช้ในการ จัดการพื้นที่สงวนชีว มณฑลทำให้ไม่สามารถ ส่งเสริมให้ประชาชนและ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมใน การจัดการพื้นที่สงวนชีว มณฑลได้	บ จ ท น จ ม ป เว ม เ ป ท

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา	
(Buffer zone) เป็นพื้นที่ผ่อนปรนให้มีกิจกรรมในทางสังคมและเศรษฐกิจชุมชน แต่ต้องมีการจัดการพื้นที่และใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ๓. เขตรอบนอก (Transition zone) เป็นพื้นที่ที่มีชุมชนอาศัยอยู่ เป็นเขตที่อนุญาตให้มีการพัฒนาทาง	ใช้ประโยชน์และกิจกรรมของมนุษย์ในเขตกันชนหรือเขตอื่นๆ กำหนดนโยบายและแผนการจัดการพื้นที่สงวนชีวมณฑล มอบหมายให้การติดตามตรวจสอบ การให้การศึกษา และการฝึกอบรม (มาตรา ๔) ☒ ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่สงวนชีวมณฑลอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม (มาตรา ๖)	๒๕๐๗ ☒ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ☒ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ☒ ประมวลกฎหมายที่ดิน ☒ พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๔	ประกอบกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีการกิจในการจัดการพื้นที่สงวนชีวมณฑลให้เป็นไปตามหลักการจัดการพื้นที่สงวนชีวมณฑลได้อย่างเต็มศักยภาพในทุกเขตการจัดการ	การที่ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างเสมอภาค ทั้งถึงและเป็นธรรม ไม่สามารถนำวัฒนธรรมอันดีงามที่ส่งผลดีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมาปรับใช้กับการอนุรักษ์ทรัพยากรในพื้นที่สงวนชีวมณฑลและไม่สามารถวางแนวทางเพื่อจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ได้	

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา	
เศรษฐกิจและสังคมของชุมชนโดยรอบพื้นที่ และต้องจัดให้มีการฝึกอบรมให้การศึกษาแก่ประชาชนในพื้นที่ให้รู้จักใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน	☒ มีส่วนร่วม เชื้ออำนาจกิจกรรมของเครือข่ายพื้นที่สงวนชีวมณฑล วิจัย ติดตาม ตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์ในทุกระดับ เผยแพร่ผลงานวิจัยและข้อมูลส่งเสริมการศึกษา และฝึกอบรมบุคลากร โดยร่วมมือกับพื้นที่สงวนชีวมณฑลอื่นๆ ในเครือข่าย (มาตรา ๗)			การจัดการพื้นที่สงวนชีวมณฑลตามพระราชบัญญัติดังกล่าวจึงไม่ตอบสนองต่อบทบาทและวัตถุประสงค์ของพื้นที่สงวนชีวมณฑลได้ และขัดต่อบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิชุมชนและรัฐธรรมนูญ อีกทั้งยังไม่สามารถดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติด้วย	ข ก พ ก ก พ ป ฟ ช ก อ ก ส ก
พื้นที่สงวนชีวมณฑลจึงมีบทบาทที่สำคัญอยู่ ๓ ประการ คือ	☒ ส่งเสริมการจัดตั้งและดำเนินการ				

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา	
๑. เป็นพื้นที่ที่ อนุรักษ์ สงวน รักษาทรัพยากร พันธุกรรมและ ชนิดพันธุ์ของ สิ่งมีชีวิตที่เป็นพืช สัตว์ และ แม้กระทั่งจุลินทรีย์ ในพื้นที่นั้น รักษา และอนุรักษ์ระบบ นิเวศ สภาพภูมิ ทัศน์และความ หลากหลายทาง วัฒนธรรมในพื้นที่	เครือข่ายพื้นที่สงวนชีว มณฑลระดับภูมิภาค และระดับเฉพาะ (มาตรา ๘) ☒ ให้องค์กรงานที่ เกี่ยวข้องเตรียม รายงานสถานภาพของ พื้นที่สงวนชีวมณฑลทุก ปี เพื่อให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษาเกี่ยวกับพื้นที่ สงวนชีวมณฑล พิจารณาให้คำแนะนำ ต่อคณะกรรมการสภา				พื ร ป ก ห แ พ ส ป ท อ ก มี
๒. เป็นพื้นที่ที่มี					

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา	
การพัฒนา/ เพื่อ ส่งเสริมการพัฒนา อย่างยั่งยืนทาง เศรษฐกิจ สังคม ประเพณีและ วัฒนธรรม ๓. เป็นพื้นที่ที่ สามารถให้การ สนับสนุนโครงการ สาธิต การ ฝึกอบรม และให้ ความรู้เกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อม การศึกษา วิจัย และตรวจสอบ ปัญหาที่เกี่ยวกับ	ประสานงานระหว่าง ประเทศ หากสถานภาพ หรือการจัดการเป็นที่น่า พอใจ พื้นที่นั้นจะได้รับ การยอมรับให้เป็นพื้นที่ สงวนชีวมณฑลต่อไป แต่ถ้ามีปัญหาและไม่ได้ รับการปรับปรุงภายใน เวลาที่เหมาะสม พื้นที่ นั้นจะไม่ได้รับการ ยอมรับเป็นพื้นที่สงวน ชีวมณฑลต่อไป (มาตรา ๙)				กม พ ก จ พ ล

หลักการ	พันธกรณี	กฎหมายป่าไม้ไทย	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงพื้นที่	บัญญัติกฎหมายไทยที่ ไม่สอดคล้องเชิงเนื้อหา	
การอนุรักษ์และ การพัฒนาอย่าง ยั่งยืนในทุกระดับ ทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติและ ระดับนานาชาติ					

ตารางตรวจสอบความสอดคล้องของโครงการชีวมณฑล/โครงการมนุษย์และชีวมณฑล
(Man and Biosphere Programme : MAB)

หลักการสำคัญ	ประเด็นในการพิจารณา
หลักการและสาระสำคัญ	☒ การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ☒ ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ☒ ดำรงรักษาคุณค่าทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง
การกำหนด "เขตสงวนชีวมณฑล" (Biosphere Reserves)	การแบ่งพื้นที่ออกเป็น ๓ ส่วน คือ ☒ เขตแกนกลาง(Core area) ต้องเป็นพื้นที่อนุรักษ์ที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ☒ เขตกันชน(Buffer zone) เป็นพื้นที่ผ่อนปรนให้มีกิจกรรมในทางสังคมและเศรษฐกิจชุมชน แต่ต้องมีการจัดการพื้นที่และใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ☒ เขตรอบนอก(Transition zone) เป็นพื้นที่ที่มีชุมชนอาศัยอยู่ เป็นเขตที่อนุญาตให้มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนโดยรอบพื้นที่ และต้องจัดให้มีการฝึกอบรมให้การศึกษาแก่ประชาชนในพื้นที่ให้รู้จักใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
บทบาทหน้าที่ของเขตสงวนชีวมณฑล	☒ เป็นพื้นที่ที่อนุรักษ์ สงวนรักษาทรัพยากรพันธุกรรมและชนิดพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตที่เป็นพืช สัตว์ และแมลงรวมทั้งจุลินทรีย์ในพื้นที่นั้น รักษา และอนุรักษ์ระบบนิเวศ สภาพภูมิทัศน์และความหลากหลายทางวัฒนธรรมในพื้นที่
	☒ เป็นพื้นที่ที่มีการพัฒนา/ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคม ประเพณีและวัฒนธรรม
	☒ เป็นพื้นที่ที่สามารถให้การสนับสนุนโครงการสาธิต การฝึกอบรม และให้ความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การศึกษา วิจัยและ

หลักการสำคัญ	ประเด็นในการพิจารณา
	ตรวจสอบปัญหาที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในทุกระดับ ทั้งระดับท้องถิ่น ระดับชาติและ ระดับนานาชาติ

๔. การจัดทำข้อเสนอต่อแนวคิด เนื้อหา รูปแบบ และวิธีการปฏิรูปกฎหมายป่าและสัตว์ป่าของประเทศไทย

การจัดการพื้นที่สงวนชีวมณฑลก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ กรณีการจัดการพื้นที่สงวนชีวมณฑลสะแกกราช เกิดจากบทบัญญัติของกฎหมายที่นำมาปรับใช้ไม่สอดคล้องกับหลักการจัดการพื้นที่สงวนชีวมณฑล จึงไม่สามารถดำเนินการจัดการเพื่อตอบสนองต่อบทบาทและวัตถุประสงค์ของพื้นที่สงวนชีวมณฑลได้ อีกทั้งยังไม่มีกรอบอำนาจหน้าที่ในการจัดการพื้นที่สงวนชีวมณฑลให้แก่หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงาน ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถดำเนินการจัดการพื้นที่ที่ตนรับผิดชอบเพื่อให้เป็นไปตามหลักการจัดการพื้นที่สงวนชีวมณฑลได้ เนื่องจากเป็นการกระทำนอกขอบอำนาจ เนื่องจากประเทศไทยไม่มีกฎหมายว่าด้วยการจัดการพื้นที่สงวนชีวมณฑลโดยเฉพาะ ดังนั้น การจัดการพื้นที่สงวนชีวมณฑลของประเทศไทยอีก ๓ แห่งที่เหลือจึงต้องนำกฎหมายว่าด้วยการจัดการทรัพยากรธรรมชาติมาปรับใช้ในการจัดการพื้นที่สงวนชีวมณฑลด้วย

นอกจากนี้ หน่วยงานที่มีภารกิจในการจัดการพื้นที่สงวนชีวมณฑลของประเทศไทยทั้ง ๔ แห่ง ล้วนแต่เป็นคนละหน่วยงานกัน ทำให้การตีความกฎหมาย และการออกนโยบายเพื่อนำมาปรับใช้ในการจัดการพื้นที่สงวนชีวมณฑลของประเทศไทยแต่ละแห่งแตกต่างกันออกไป ทำให้ขาดความเป็นเอกภาพและไม่มีมาตรฐานที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยมีศักยภาพมากพอที่จะจัดการพื้นที่สงวนชีวมณฑลให้เป็นไปตามหลักการจัดการเพื่อตอบสนองบทบาทและวัตถุประสงค์ของพื้นที่สงวนชีวมณฑลอย่างเต็มพื้นที่ แต่การจัดการดังกล่าวต้องอาศัยบทบัญญัติของกฎหมายเป็นเครื่องมือในการวางหลักเกณฑ์การจัดการพื้นที่สงวนชีวมณฑลที่เหมาะสมกับประเทศไทยและเป็นไปตามหลักการจัดการที่ยูเนสโกกำหนด แต่อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันประเทศไทยยังไม่พร้อมที่จะนำกฎหมายว่าด้วยการจัดการพื้นที่สงวนชีวมณฑลมาใช้บังคับทันที เนื่องจากคนในสังคมยังขาดจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติและขาดความตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ อีกทั้งยังไม่มีความรู้ที่เพียงพอเกี่ยวกับการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

แนวทางการแก้ไขปัญหาลำดับสำหรับการจัดการพื้นที่สงวนชีวมณฑลของประเทศไทยอาจดำเนินการได้เป็น ๓ ระยะ ดังนี้

- ระยะเตรียมความพร้อม ซึ่งควรดำเนินการทันทีเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการพื้นที่สงวนชีวมณฑลตามมาตรการทางกฎหมาย อันได้แก่ การกำหนดขอบเขตของพื้นที่สงวนชีวมณฑล การถ่ายทอดความรู้และปลูกฝังจิตสำนึก การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างพื้นที่
- ระยะร่างกฎหมาย ต้องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่สงวนชีวมณฑลของประเทศไทยทุกหน่วยงานได้ร่วมหารือและกำหนดมาตรการจัดการพื้นที่ร่วมกัน เพื่อการดำเนินการที่เป็นเอกภาพและมีมาตรฐาน โดยการร่างกฎหมายแบ่งได้ ๒ ระดับ คือ กฎหมายระดับพระราชบัญญัติ และกฎหมายลำดับรอง อีกทั้งรวมถึงการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย
- ระยะบังคับใช้กฎหมาย ควรมีการทดลองนำมาตรการตามร่างกฎหมายที่กล่าวมาแล้วข้างต้นมาปรับใช้กับการจัดการพื้นที่ โดยการกำหนดเป็นนโยบายในการจัดการพื้นที่สงวนชีวมณฑล หากพบว่ามาตรการใดที่ยังไม่เหมาะสมกับการจัดการพื้นที่สงวนชีวมณฑล ให้ปรับแก้ทันทีโดยต้องหารือกับทุกภาคส่วนเช่นเดียวกับระยะร่างกฎหมาย

บรรณานุกรม

- คุณาชา ไชยชุมพร. ๒๕๕๑. แนวทางการอนุรักษ์การกฎหมายไทยเกี่ยวกับการคุ้มครองและรักษาสิ่งแวดล้อมทางทะเลตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงพงา ประทุมวงศ์. ๒๕๕๕. การจัดการพื้นที่สงวนชีวมณฑลของประเทศไทย: กรณีศึกษาพื้นที่สงวนชีวมณฑลสะแกกราช. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมาย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประทีป มีคติธรรม. ๒๕๕๗. อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ ในคู่มือปฏิรูปกฎหมายกับพันธกรณีระหว่างประเทศ. คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย.
- เมธิมศักดิ์ จารยะพันธุ์ และคณะ. ๒๕๕๐. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการสถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตของประเทศไทยกับการใช้ทะเลอย่างยั่งยืน. สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- สมหญิง สุนทรวงษ์ และคณะ. ๒๕๕๕. แนวคิดและรูปแบบ REDD ที่เหมาะสมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืนและเป็นธรรมในบริบทสังคมไทย, ชุดโครงการพัฒนาความรู้และยุทธศาสตร์ด้านความตกลงพหุภาคีระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, น.๓
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ๒๕๕๑. อนุสัญญาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. คณะทำงานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. หน้า ๑๙๔-๒๐๗.
- ศูนย์ Europe Watch. ๒๕๕๕. รายงานสรุปผลการสัมมนา “กฎระเบียบอียูว่าด้วยไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ (FLEGT)” สถาบันเอกอัครราชทูต ณ กรุงบรัสเซลส์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

การสืบค้นจากเว็บไซต์

๑. อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ <http://www.onep.go.th/library/>
๒. คณะกรรมการเครือข่ายการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสัตว์ป่าและพืชป่าแห่งประเทศไทย (Thailand WEN) สืบค้นจาก http://www.dnp.go.th/thailand-wen/about_tw/thailandworks.html
๓. ความร่วมมือระหว่างประเทศในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย เอเชีย ออสเตรเลียและโอเชียเนีย <https://sites.google.com/site/social๐๒๒/>
๔. เครือข่ายโลกเย็นที่เป็นธรรม, ๒๕๕๗, ชื่อห่วงกังวลและข้อเสนอของประชาชนไทย ต่อรายงาน RPP ฉบับ ธันวาคม ๒๕๕๖, วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๗, <http://www.thaiclimatejustice.org/knowledge/view/๑๐๙>
๕. โครงการแนวทางการจัดทำแผนแม่บทเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติ www.onep.go.th/ncecd/index.php?name=knowledge&file=readknowledge&id=๔
๖. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ, http://www.onep.go.th/library/index.php?option=com_content&view=article&id=๖๙:๒๐๑๒-๐๔-๑๗-๐๒-๕๙-๒๗&catid=๒๖:๒๐๑๒-๐๔-๐๒-๐๖-๕๗-๒๒&Itemid=๓๔
๗. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ, http://www.onep.go.th/library/index.php?option=com_content&view=article&id=๖๔:ramsar-convention-on-wetlands-&catid=๒๖:๒๐๑๒-๐๔-๐๒-๐๖-๕๗-๒๒&Itemid=๓๔

บรรณานุกรม (ต่อ)

๘. องค์การระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ (ไอยูซีเอ็น / IUCN), ๒๕๕๓, เอกสารสรุปย่อเรื่อง EU FLEGT (ชุดเอกสารปี ๒๕๕๐)
http://cmsdata.iucn.org/downloads/flegt_bn_web.pdf
๙. อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ <http://www.onep.go.th/library/>
๑๐. อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ
http://www.onep.go.th/library/index.php?option=com_content&view=article&id=๒๙:๒๐๑๒-๐๔-๑๗-๐๒-๕๗-๒๗&catid=๒๖:๒๐๑๒-๐๔-๐๒-๐๖-๕๗-๒๒&Itemid=๓๔
๑๑. อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ http://www.moac.go.th/ewt_news.php?nid=๑๙๕&filename=index
๑๒. Agenda ๒๑ for change, Statement of Principles on Forests, <https://www.iisd.org/rio+๕/agenda/principles.htm>
๑๓. ASEAN Secretariat, ๒๐๑๔, ASEAN INPUTS TO THE ELEVENTH SESSION OF THE UNITED NATIONS FORUM ON FOREST: Forests: progress, challenges and the way forward on the international arrangement on forests (IAF) , (UNFF),
http://www.un.org/esa/forests/pdf/national_reports/unff๑๑/ASEAN.pdf
๑๔. FAO, ๒๐๑๐, FAO STRATEGY FOR FORESTS AND FORESTRY,
<http://www.fao.org/docrep/๐๑๒/al๐๔๓e/al๐๔๓e๐๐.pdf>
๑๕. UNFF, the Non-Legally Binding Instrument on All types of Forests, <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N๐๗/๔๖๗/๖๕/PDF/N๐๗๔๖๗๖๕.pdf?OpenElement>